cu cadre de specialiști de un nivel înalt. Țin să adaug că intenționăm să dublăm în anul viitor numărul studenților noștri.

În decembrie anul trecut a fost semnat planul de schimburi culturale și științifice pe anii 1964 și 1965. Schimburile de artiști vor fi în acești ani intense. Atît în Polonia cît și în Romînia vor pleca cîntăreți, muzicieni și dirijori de frunte.

Care sînt problemele actuale care preocupă Partidul Muncitoresc Unit Polonez și guvernul R. P. Polone în legătură cu dezvoltarea economiei și culturii ?

Țara noastră trăiește în prezent sub semnul pregătirilor pentru Congresul al IV-lea al partidului nostru, care urmează să aibă loc peste patru luni. La congres vor fi stabilite directivele noului plan cincinal, pentru perioada 1966—1970. Proiectul acestor directive, elaborat de către Comisia de Planificare, urmează să fie discutat de către Plenara Comitetului Central al partidului, care va avea loc înaintea congresului.

Consfătuirile lărgite pe ramuri care au loc în prezent și ședințele cercurilor autoconducerii muncitorești sînt strîns legate de congres și constituie o verigă importantă — se poate spune chiar fundamentală — a întregii acțiuni de pregătire a congresului.

Ce probleme stau în fruntea acestor dezbateri ?

Ca să răspund la această întrebare trebuie să subliniez dezvoltarea puternică a potențialului economic al țării noastre, în special în perioada ultimilor trei ani. În anii 1961—1963, producția noastră industrială a crescut cu circa 26 la sută. O creștere deosebit de rapidă a avut industria de mașini și cea chimică. Extracția cărbunelui de piatră a atins nivelul de 112,8 milioane tone. Producția energiei electrice — 37,3 miliarde kWh. Producția oțelului — aproape 8 milioane tone. În perioada ultimilor trei ani s-au pus în funcțiune 40 de noi întreprinderi în industria de bază și circa 300 secții noi de producție în întreprinderile în funcțiune. În orașe am construit peste un milion de camere de locuit, ceea ce reprezintă peste 340 000 de locuințe, iar la sate peste 100 000 case. În etapa actuală a dezvoltării economiei socialiste a devenit o necesitate perfecționarea sistemului de planificare și de conducere a economiei naționale. Acestor probleme a fost consacrată tocmai cea de-a XIV-a plenară a Comitetului Central.

Plenara a relevat necesitatea îmbunătățirii continue a metodelor de gospodărire, prin ameliorarea indicilor tehnico-economici, pe calea unei continue micșorări a costurilor producției și a creșterii productivității muncii. Aici este vorba în primul rînd de lichidarea surplusului de angajări și liberarea brațelor de muncă pentru sectoarele din economie unde se resimte lipsa lor. Întrucît surplusul de angajări era de regulă însoțit de creșterea fondului de salarii, iar uneori chiar de o creștere peste plan a salariilor propriu-zise, este vorba deci de reglementarea lor și de introducerea unei discipline depline în acest domeniu.

În afară de aceasta, plenara a subliniat utilitatea limitării ritmului investițiilor, prevăzîndu-se în același timp asigurarea unei mai mari eficiențe a cheltuielilor, eficacitatea acumulării de rezerve, mai ales pentru nevoile legate de agricultură, comerțul exterior și investiții, necesitatea creșterii și îmbunătățirii producției pentru export și a concentrării eforturilor în vederea măririi producției agricole.

În legătură cu aceste necesități modificate s-a impus corectarea în oarecare măsură a planurilor economice și orientarea proporțiilor stabilite anterior. Este clar că modificările în formarea proporțiilor din economia națională în anii 1964—1965 vor exercita o influență asupra proporțiilor și ritmului de dezvoltare al economiei naționale și în următorul plan cincinal pe anii 1966—1970.

Toate problemele sus-menționate constituie obiectul consfătuirilor cercurilor de autoconducere muncitorească și al marilor consfătuiri economice de ramură. Astfel de consfătuiri cu participarea membrilor conducerii partidului, administrației și activului muncitoresc au avut deja loc în problemele referitoare la industria chimică, construcții și industria de mașini. Rezultatele acestor consfătuiri vor fi oglindite în tezele congresului, care în cea mai mare măsură va fi consacrat problemelor economice ale țării.

În domeniul activității culturale, organele de partid și guvernamentale își concentrează în prezent atenția asupra realizării hotărîrilor plenarei a XIII-a a Comitetului Central, care a avut loc în iulie anul trecut. Plenara aceasta a subliniat dezvoltarea culturii socialiste în țara noastră și marile realizări în acest domeniu. Creșterea numărului de biblioteci și a caselor de lectură, a caselor de cultură și căminelor culturale, dezvoltarea mișcării de amatori, a instituțiilor culturale, ca de exemplu cinematografe, teatre, filarmonici, creșterea însemnată a tirajului presei noastre și a cărților, extinderea radiodifuziunii și televiziunii — toate acestea formează uriașele realizări ale Poloniei populare în domeniul culturii. Plenara a stabilit însă că, cu tot progresul însemnat, starea actuală nu ne poate satisface din plin. Există necesitatea trezirii prin intermediul literaturii și artei a mîndriei patriotice pentru ceea ce socialismul, puterea populară au dat țării și oamenilor muncii, necesitatea unei largi afirmări a ideilor internaționalismului.

Linia trasată de Plenara a XIII-a izvorăște din principiile de bază ale politicii culturale trasate de Congresul al III-lea al partidului nostru. Realizînd astfel politica culturală a partidului, intensificînd ofensiva ideologică, nu renunțăm nici o clipă la conținutul de idei al artei în orice domeniu, la rolul ei social-educativ în societate. Realizarea directivelor acestei plenare constituie, de asemenea, o verigă a pregătirilor Congresului al IV-lea.

Sînteți în țara noastră aproape de un an. Am dori să cunoaștem impresiile dv. generale despre Romînia, despre regiunile și întreprinderile vizitate de dv.

Nu mă aflu pentru prima dată în Romînia. Am mai vizitat de cîteva ori țara dv. Ultima dată în ianuarie 1949. În cursul acestor scurte șederi am putut să cunosc țara dv. numai fragmentar. Mă bucur că acum voi avea posibilitatea să cunosc mai profund frumoasa dv. țară, oamenii ei, obiceiurile și realizările economice, cultura ei.

Încă din primele clipe ale ședерii mele actuale în țara dv. m-a impresionat în primul rînd progresul enorm realizat în raport cu anii trecuți, și aceasta în toate domeniile. Fiecare este izbit de fenomenele caracteristice pentru țara dv. și anume de ritmul deosebit de rapid al dezvoltării economiei naționale, de înaltul nivel tehnic al întreprinderilor industriale aflate în construcție, de avîntul construcțiilor de locuințe avînd o arhitectură modernă și frumoasă, de dezvoltarea științei și culturii și larga ei răspîndire în rîndurile societății, de curățenia orașelor și satelor, de creșterea continuă și sistematică a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Nu am avut încă ocazia să cunosc mai îndeaproape viața regiunilor dv., agricultura și industria dv. Am vizitat totuși, datorită amabilității tovarășului Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei, întreprinderile chimice Borzești și Săvinești. Acestea sînt combinate impunătoare, atît prin nivelul lor tehnic modern, cît și prin organizarea lor exemplară. De asemenea au atras atenția mea tinerețea cadrelor tehnice, pregătirea lor profesională și avîntul lor. Afară de aceasta, tovarășul ministru Hossu, președintele Comitetului de Stat al Apelor, mi-a înlesnit vizitarea lucrărilor gigantice care au drept scop gospodărirea terenurilor inundabile dunărene nefolosite pînă în prezent. Aceasta a fost pentru mine încă o imagine care caracterizează direcția transformărilor în Romînia nouă. În timp ce înainte la defrișarea pădurilor, la lucrările de îndiguire ar fi curs sudoarea oamenilor care lucrau cu securea, ferăstrăul sau cazmaua, astăzi lucrările acestea într-un ritm de șoc sînt executate de mașini. Am urmărit cu admirație mecanizarea deplină a acestor lucrări și organizarea lor exemplară.

Ce pot să mai adaug ? Ca simplu turist am mai vizitat litoralul Mării Negre, gospodărit cît se poate de frumos și care reprezintă un rai și pentru turiștii din țara mea, apoi pitorească Vale a Prahovei, vechea cetate domnească — Curtea de Argeș, și alte frumoase colțuri ale țării dv.

Anul 1964 este anul, în care, noi și dumneavoastră, vom sărbători marele jubileu : 20 de ani de la eliberare. Atît Republica Populară Polonă cît și Republica Populară Romînă, datorită noilor relații sociale juste, care au eliberat energiile creatoare ale maselor muncitoare, au efectuat în timpul perioadei de 20 de ani un mare salt de dezvoltare, într-un ritm deosebit de dinamic au refăcut în mare măsură întîrzierea secular a economiei și culturii naționale, moștenite de la clasele posesoare ; cu pași uriași pășim pe drumul industrializării socialiste și dezvoltării multilaterale a țărilor noastre, a înfloririi culturii și a creșterii continue a bunăstării popoarelor noastre.

Felicităm cu căldură poporul romîn pentru marile sale realizări obținute în cei 20 de ani trecuți sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn și a conducerii sale în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, îl felicităm pentru marile perspective care îi stau în față.

În încheiere aș dori să subliniez că sînt foarte mulțumit de ședерea în Romînia frățească, precum și de faptul că într-o oarecare măsură voi putea să contribui personal la dezvoltarea și adîncirea și pe mai departe a colaborării dintre țările noastre prietene.

Constantin FLOREA

PERU

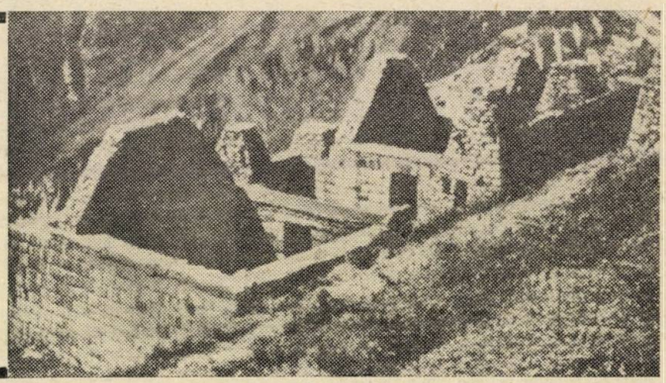

După potopul de azururi și lumini al Mării Caraibilor, drumul spre Lima pare a fi marcat de peisaje lunare. Însăși escala în Panama este o surpriză. Ne așteptam la orgia de verde a unei privelişti tropicale obişnuite, cu plantații de banane respirînd lenește aerul fierbinte, cu păduri de palmieri care fug spre oceanul siniliu, orbite de exploziile de lumină ale amiezii. În realitate, fereastra avionului se deschide spre un peisaj lunar, cu suprafețe gălbui-cenușii, marcînd deșertul, cu imense cratere verzui-lăptoase. Numai oceanul vioriu-azuriu, orbitor ca oțelul lichid, corespunde așteptărilor noastre, și aerul fierbinte, dens de umezeală, plin de vapori fierbinți ca un burete ținut multă vreme în apă clocotită, pe care în holul aeroportului Tecumen zeci de ventilatoare zumzăitoare încearcă să-l facă respirabil. Apoi avionul se înșurubează în aerul încins lăsînd în urmă faimosul Canal, și priveliștile se pierd în rostogolirea de zăpezi strălucitoare a norilor. Ne aflăm la cîteva mii de metri înălțime, dar rămînem totuși aproape de altitudinea orașelor spre care zburăm. Într-adevăr, primul aeroport pe care aterizăm, Bogota, se află la o altitudine de 2 600 de metri, și munții lunari, dezolanți, care îl înconjoară, ne privesc din înălțimi amețitoare, imposibili ca și indienii *chibchas* care, în fața aeroportului, așteaptă împietriți în poncho-urile lor cenușii, care aici se numesc „ruanas", ca și totemurile de granit care veghează drumul spre capitala Columbiei. Peste o oră, avionul care a trecut peste pădurile nestrăbătute din văile ramurilor columbiene ale Amazonului, coboară între alți munți lunari, de data aceasta însă ai Ecuadorului, între care Quito ne primește cu un amurg neguros și — uitînd parcă faptul că se află chiar pe Ecuator — rece. În fața aeroportului, aceiași indieni cu fețe nemișcate, dar de data aceasta învăluiți în poncho-uri galbene, albastre și verzi. Mulți dintre ei sînt probabil veniți de pe înaltele platouri unde marii moșieri mențin și azi cu străşnicie sistemul medieval al „Huasipongo"-ului, folosirea mîinii de lucru indigene în schimbul unui pumn de porumb fiert și al unui bordei. La plecare, zarea se deschide pentru o clipă spre nesfîrșitele culmi fantastice ale Anzilor, dintre care înzăpezitul Chimborazo pare a se aprinde de ultimele raze ale amurgului, apoi negurile se închid în jurul nostru tăcute și neîndurătoare.

Cînd zidurile de beznă se despică din nou, ne aflăm deasupra Oceanului Pacific, zburînd spre sud, în lungul țărmului peruvian. În pustietatea aceasta de stînci aride și nisipuri fierbinți au debarcat în 1537 mercenarii lui Pizarro, cel mai feroce dintre conchistadori, pornind la cucerirea celui mai puternic stat băștinaș, Imperiul Incas. Făurit de un popor care a asimilat străvechile civilizații zămislite pe podișurile andine și în văile fertile care le străbat, și care a înălțat elementele lor pe o treaptă nouă, superioară, făurind o puternică și originală sinteză, statul incas se întindea peste toate aceste podișuri și peste teritoriile învecinate de pe teritoriul Columbiei spre sud, înglobînd actualul Peru, Bolivia, nordul Republicii Chile și al Argentinei, pînă la miazăzi de Santiago, Catamarca și Tucuman. Popoarele acestui imperiu, făuritoare de puternice cetăți, orașe și șosele care străbăteau întregul teritoriu, cultivau în terase coastele abrupte, introduseseră un sistem centralizat de evidență a producției și a repartiției, iar cărturarii lor creaseră un sistem avansat de calcul și de statistică (fixat prin faimoasele „kipu", corzi de piele de diferite culori și lungimi); astronomia ajunsese la un grad înalt de dezvoltare, literatura și artele înregistrau o puternică înflorire. Armele superioare și mai ales viclenia politică a conchistadorilor (care au reușit să împingă, unele împotriva altora, diferitele triburi și să folosească abil divergențele din sînul păturii conducătoare) au dărîmat statul incas. Populația băștinașă a fost îngenuncheată într-un jug îngrozitor. Sute de ani, cele mai elementare drepturi și revendicări ale ei au fost călcate cu brutalitate în picioare. Răscoalele ei au fost înăbușite, cu ferocitate, în sînge. Dar vitalitatea și dorința ei de libertate nu au fost înfrînte. Cu tenacitatea vegetației înaltelor podișuri, cu neclintirea bazaltului, învăluiți în poncho-urile lor umile, închiși în comunitățile lor pe care le consideră singura temelie a dăinuirii, indienii constituie și azi o parte însemnată a populației acestei părți a lumii. Străinii îi consideră de cele mai multe ori neîncrezători, închiși, ostili. „Lumea închisă, misterioasă!" — au suspinat ei de cele mai multe ori, deplîngînd „incapacitatea indigenului" de a se adapta la viața modernă. În realitate, puțin s-a făcut pentru a le ajuta intrarea în viața modernă. Dimpotrivă, clasele dominante au făcut totul pentru a-i menține în înapoiere, în robie. De cîte ori s-a ivit însă prilejul ca ei să participe în mod activ și liber la făurirea unei vieți mai bune, oamenii aceștia înrobiți de secole s-au arătat plini de optimism și de încredere în posibilitatea omului de a-și făuri o viață mai bună și mai dreaptă. Așa a fost în timpul războaielor pentru independență de la începutul secolului XIX. Așa a fost în timpul revoluției mexicane, al regimului democratic din Guatemala, al revoluției din Bolivia.

Acum, tac din nou, neclintiți și posomoriți ca munții lor fantastici.

Munții aceștia sînt aici, în nordul Perului, depărtați de țărmul Pacificului și linia lor brumărie aproape că se confundă în depărtare cu cerul. Aici, în nord, predomină deșertul, orbitor, dezolant, nesfîrșit, unduindu-și dunele dinspre valurile violent albastre ale Oceanului spre cele pale-albăstrii ale munților și ale zării. În acest deșert se află una dintre cele mai importante bogății ale Perului, petrolul. Sutele de sonde și zecile de rezervoare care se deslușesc între Tumbes și Talara sînt o dovadă a faptului că această bogăție nu doarme somnul fără de sfîrșit al Cosînzenei. Din nefericire însă pentru Peru, ea este suptă de sondele nesătule ale monopolurilor străine.

Apoi, deodată munții iau cu asalt spațiul care-i desparte de țărm, și iată-i avîntîndu-se spre cei 5 000 de metri la care plutește avionul. Sînt munți fără urmă de vegetație, închiși în singurătatea lor nețărmurită, învăluiți în nori. Par un tărîm fantastic, din care a dispărut orice urmă de viață, care nu răsună decît de propria lui singurătate și de orgile nețărmurite ale furtunilor. Aici realitatea pare să se fi redus la elementul ei fundamental — la piatră. Masele ei imense, clădite unele peste altele ca-ntr-un suprem efort de a plăsmui o lume nouă, dură, aspră și singuratică, prăbușite ca într-un gol imens în care, în fiecare, ți se pare că s-ar putea aduna toate orașele lumii, răsucite și sfîrtecate ca de-un fantastic cataclism, au cuprins totul, din zare în zare, și par să năzuiască a cuceri și distanța care le mai desparte de avion.

Și, deodată, totul se prăbușește în negură și seară. Munții dispar, ca o năzărire, și avionul, care-și aprinde toate luminile, devine din nou singura realitate. Și în timp ce stevardesa îți așază zîmbitoare farfuriile pe măsuța din față și guști primul pahar de vin chilian, ți se pare că priveliștea munților n-a fost decît un vis de-o clipă...

Sosirea la Lima e ca o lentă și nesigură înșurubare în beznă. Privim cu oarecare îngrijorare pîlpîirea abia deslușită a reflectoarelor care încearcă să lumineze pista de aterizare și răsuflăm ușurați numai după ce avionul s-a oprit. Ceața e deasă. Ni se spune, consolator, că ea ține de obicei o jumătate de an.

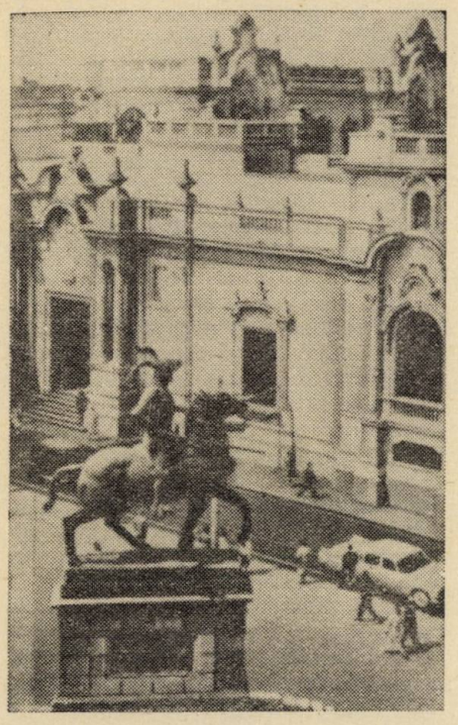

Monumentul lui Pizarro și Casa de Gobierno

Machupichu — mărturii ale unei vechi civilizații

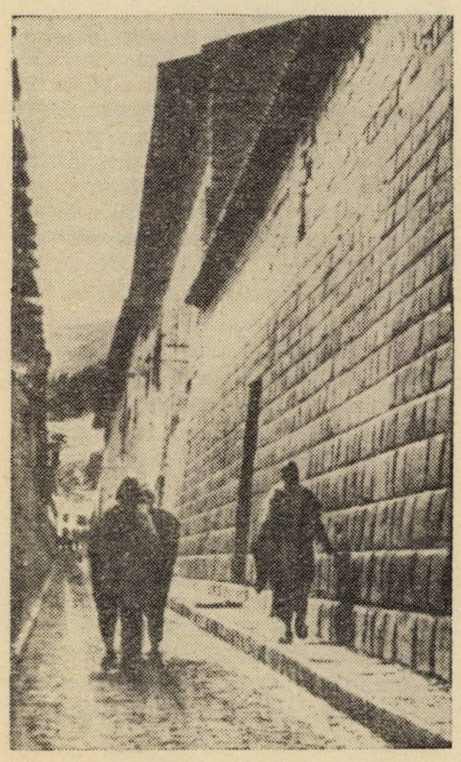

Stradă în Cuzco

Lima este un oraș cu un milion de locuitori, în care predomină clădirile în stil colonial spaniol, și care, învăluit în ceața acestei seri de iarnă australă, pare a evoca timpuri demult apuse. Acest sentiment crește atunci cînd ajungi în principala ei piață, Plaza de Armas, al cărei plan a fost aprobat de Pizarro, a cărui statuie ecvestră se ridică într-un ungher al ei, și ale cărui oseminte se află în vechea catedrală barocă din aceeași piață. Căci nici Cuceritorul, care a ordonat unul dintre cele mai crîncene masacre din istorie, nu a pierit de moarte mai puțin crîncenă. Ieșind din palatul său, pe temelia căruia s-a construit actuala Casa de Gobierno, Pizarro a fost ucis de fiul prietenului său Almagro — pe care îl executase cu trei ani în urmă.

Acum, din orgoliosul conchistador au mai rămas doar cîteva oase păstrate sub sticlă, și cîteva zdrențe în deștrămare.

Dar metodele lui persistă. În iulie 1962 un grup de generali peruvieni, nemulțumiți de rezultatul alegerilor, au luat Casa de Gobierno cu asalt. Tancurile s-au oprit amenințătoare sub statuia lui Pizarro. Garda președintelui Prado, care-și încheiase mandatul, s-a volatilizat. Președintele, însoțit de secretarul privat, a ieșit din palatul prezidențial cu mîinile ridicate, cîntînd imnul peruvian. A fost încărcat într-un jeep și transportat la o destinație necunoscută. A reapărut peste cîteva zile — pentru că era cel mai important bancher al țării. Președintele proaspăt ales — Haya de la Torre, avusese prudența să se refugieze la o ambasadă.

Trecem din nou prin oraș, înghesuiți într-un autobuz. Străbatem frumoasa Plaza San Martin, centrul orașului modern, unde se află statuia eroului național argentinian care a condus și armatele ce au pus capăt dominației spaniole în Peru. Străbatem apoi din nou orașul vechi, transplantat parcă din Spania. Ghidul ne arată clădirile mai importante: biserica San Augustin — cu un portal remarcabil de lemn, mănăstirea „de la Merced", în ale cărei nișe se află osemintele principalilor conchistadori și alte cîteva mănăstiri, palatul marchizului Torre Tagle și altele. Trecem apoi prin cartierele comerciale, în primul rînd prin cel chinezesc, faimos prin restaurantele sale numite „chifas", și străbatem în cele din urmă cartierul indian, „Rinac"-ul, alcătuit din cocioabe și colibe — numite aici „ranchitos" — înșirate pe ulițe înguste, pline de noroi, în care se joacă pretutindeni copii pe jumătate goi.

Apoi autobuzul iese din oraș și o pornește duduind spre nord. Șoseaua asfaltată, bine îngrijită, pe care mergem, de-a lungul țărmului Pacificului, face parte din autostrada panamericană. Trecem curînd prin Callao, cel mai important port al Perului, în care roiesc bărcile de pescuit care s-au întors din larg pentru a vărsa tone de pești lucioși în camioanele de pe chei printre care mișună sute de pinguini înfulecînd, aproape nebăgați în seamă, peștii care cad în timpul încărcării. Ceața continuă să se mențină și în fața portului se deslușesc doar contururile celor două insule care-l veghează și pe care s-a instalat baza navală San Lorenzo și penitenciarul Fronton, în care tînjesc sute de deținuți politici.

Continuîndu-ne drumul spre nord, trecem prin cîteva localități balneare, apoi decorul devine saharian, cu dune de nisip și platouri aride de piatră. Și totuși, această regiune desertică este leagănul civilizației andine, așa cum o dovedesc bogatele zăcăminte arheologice descoperite la Ancòn, Cazamarqua și în alte părți. Puțin mai la nord, se ridică, încă impresionante, ruinele de la Paramonga, printre care o imensă fortificație pre-incașă. Spre răsărit se înalță lanțurile mohorîte ale Anzilor, care se deslușesc tot mai mult din negura care se rărește într-una, pentru ca la cîțiva zeci de kilometri de Lima să dispară cu totul. În munții aceștia întunecați se află imense bogății minerale, începînd cu aurul și argintul care i-a atras pe conchistadori și terminînd cu uriașe zăcăminte de fier, zinc, plumb, cupru, scoase la suprafață din mine, de un îngrozitor primitivism, situate la altitudini de 4 000—5 000 metri, unde teribilului rău al înălțimilor, numit aici „soroché", nu-i rezistă decît inima indigenilor de pe înaltele platouri.

Circulația pe șosea se intensifică pe măsură ce ne îndepărtăm de capitală. Căci Lima nu este decît centrul administrativ al țării și viața economică dinamică, vie, pulsează dincolo de zidurile ei. Unul dintre centrele acestei vieți este și orășelul în care intrăm, *Chimboté*, aflat în vecinătatea celor mai importante zăcăminte de guano ale țării, care se exploatează intens în insulele înșiruite de-a lungul țărmului, și a celor mai bogate zăcăminte de fier, cele de la Marcona.

Orașul Chimboté e alcătuit dintr-un centru luxos, în care sînt instalate reprezentanțele firmelor importante, magazinele, restaurantele și hotelurile de lux destinate personalului superior al minelor și șantierelor din vecinătate, și dintr-un „barrio" sordid și mizer în care locuiesc în condiții subumane cca 30 000 de oameni care așteaptă noile posibilități de muncă pe care le promit planurile legate de Chimboté. Căci în acest oraș se prevede construirea celui mai important centru siderurgic al țării. Deocamdată, pentru asigurarea energiei necesare se află în construcție hidrocentrala de la Huallanca, situată la o altitudine de 2 000 m. Construcția acestei centrale electrice a început încă în 1942, cînd guvernul peruvian a încercat s-o ducă la bun sfîrșit prin forțele-i proprii. Planurile centralei au fost elaborate de specialiști nord-americani. Se pare însă că aceștia nu uitaseră de interesele concetățenilor lor care, pînă la terminarea complexului siderurgic de la Chimboté, exploatează minele de fier de la Marcona. În orice caz, în planurile întocmite de ei s-a strecurat o „mică" eroare: n-au prevăzut nici o măsură împotriva uriașelor avalanșe de mîl și stînci care în perioada ploilor se desprind adeseori de pe coastele gigantice ale munților, prăvălindu-se spre văi de la înălțimi de mii de metri. În urma acestei erori de proiectare o avalanșă gigantică, în 1950, a acoperit întregul șantier cu peste 5 milioane m^3 de nămol și pietre, ucigînd peste 500 de muncitori și provocînd pagube imense.

Construcția hidrocentralei a fost reluată abia în 1954. De data aceasta de o întreprindere franceză care n-a uitat

să prevadă în proiectele ei și măsurile necesare pentru prevenirea distrugerilor avalanșelor.

Ceea ce e însă de temut — ne explică mai tîrziu în avion un inginer al acestei întreprinderi franceze care se întorcea la Paris după 3 ani de muncă la Huallanca — este că s-ar putea ca pînă la terminarea centralei electrice minele de fier de la Marcona să fie pe cale de epuizare. Pentru că societățile străine care le folosesc au trecut la o exploatare de jaf a zăcămintelor.

Dar sosește în fine și ora cînd avionul nostru decolează de pe aeroportul de la Chimboté. În curînd în jurul nostru, cît vezi cu ochii, se înalță imensele piscuri tăcute și platourile sumbre ale Anzilor. Peste un timp trecem în zbor peste orașul Cuzco, fosta capitală a Imperiului Incaș, situat la o altitudine de 3 500 m, lîngă care se înalță faimoasele fortificații construite de incași la Machi Pichu și Sacsahuman, situate la înălțimi amețitoare. Lăsăm spre apus imensul lac Titicaca, lung de 300 km, aflat la o înălțime de 3 820 m, cu cetățile lui misterioase, moarte de secole lungi, cu ruine megalitice profund impresionante, ca cele de la Tiahuanaco.

Trecem peste platourile stîncoase pe care indigenii își pasc turmele de lama, alpaca și guanaco, peste văi fertilizate de milenii cu guano și lucrate în terase, pe care au fost construite sisteme de irigație încă din primele secole ale mileniului nostru.

Pe aceste întinderi inospitaliere trăiește populația băștinașă, care constituie marea majoritate a populației Perului. Căci din locuitorii țării doar 12 la sută sînt albi, în timp ce 49 la sută sînt indigeni și 37 la sută metiși (Almanaque Mondial 1962, Editors Press Service Inc., New York). Masele băștinașe, care trăiesc de secole într-un jug feudal sălbatic și care se află la bunul plac al „terratenientes"-ilor (moșierilor) se trezesc însă tot mai dinamice și mai insistente la lupta pentru drepturile lor, pentru o viață mai bună. Răscoalele țărănești care se țin lanț sînt o expresie a acestei treziri.

Deocamdată, munții tac învăluiți în neguri. Dar tăcerea aceasta este atît de sonoră, încît întregul Peru pare un profund clocot de furtună gata să izbucnească. În umbra acestei furtuni, Casa de Gobierno din Lima, statuia lui Pizarro și tancurile învechite adunate în jurul ei, sînt atît de ridicol de mici, ca umbra fragilă a avionului nostru în comparație cu piscurile gigantice pe care cade.

Francisc FERNA

Locuitori din Cuzco

O NOUĂ ORGANIZAȚIE PENTRU PACE

de Claude BOURDET

DACĂ „Mișcările pentru pace" din diferite țări sînt încadrate în Consiliul Mondial al Păcii, organizațiile care activează pentru pace, dar nu fac parte din Consiliul Mondial al Păcii, n-au fost pînă acum coordonate între ele. Este vorba de organizații care, în unele țări, constituie o forță principală în lupta pentru pace, iar în altele au o pondere apreciabilă.

Noua organizație de care vorbesc se numește „Confederația internațională pentru dezarmare și pace", și ea speră să contribuie la o cooperare prietenească a tuturor organizațiilor care luptă pentru pace în lumea întreagă.

Confederația cuprinde pînă în momentul de față 32 de organizații naționale și internaționale. Printre ele se numără Mișcarea pentru dezarmare nucleară britanică și Comitetul celor cinci, care a fost creat de lordul Bertrand Russell; organizația americană „Sane" și Uniunea americană pentru pace a studenților, care a cîștigat o mare influență în ultimii ani în toate universitățile din Statele Unite; Campaniile împotriva înarmării atomice din țările scandinave; importante organizații din Germania federală; Mișcarea franceză împotriva înarmării atomice; Adunarea Accra (organizație înființată anul trecut în Ghana); La Consulta della Pace italiană etc. etc. La Consulta della Pace are, de altfel, o poziție interesantă și specială, fiind vorba de o federație din care face parte și Mișcarea pentru pace italiană. Aceasta din urmă se numără printre organizațiile afiliate Consiliului Mondial al Păcii, în cazul respectiv fiind deci stabilite unele legături între Consiliul Mondial al Păcii și noua Confederație.

Consiliul Mondial al Păcii a socotit necesar să stabilească raporturi oficiale cu organizația noastră și a trimis trei observatori la primul congres al Confederației, care a avut loc luna trecută în Suedia, la Tyringe. Acești observatori au salutat înființarea Confederației. Au urmat discuții interesante pentru stabilirea unei colaborări rodnice, în special pentru organizarea unor marșuri ale păcii în întreaga Europă, în primăvara anului 1964 și a anului 1965.

Confederația a stabilit, de asemenea, legături cu 40 de observatori din numeroase țări. Dintre aceștia amintim pe prof. De Almeida, trimisul special al Ministerului Afacerilor Externe brazilian, care a propus Confederației să colaboreze cu țara sa pentru punerea în aplicare a planului de denuclearizare a Americii Latine. Totodată, Confederația a primit numeroase mesaje de la personalități și organizații cunoscute în lumea întreagă, de la lordul Russell, Albert Schweitzer, Linus Pauling, de la Consiliile Păcii din diferite țări etc.

Un mare număr de organizații naționale și internaționale și-au exprimat intenția de a colabora cu Confederația. Singura condiție pe care o pune statutul Confederației este ca organizațiile care vor să participe la activitatea sa să urmărească aceleași obiective în domeniul dezarmării și asigurării păcii.

Congresul de constituire a Confederației a adoptat programul general elaborat în ianuarie 1963 de conferința de pregătire care a avut loc la Oxford în Anglia. Programul insistă asupra măsurilor ce trebuie luate imediat, capabile să oprească răspîndirea armelor nucleare. Iată punctele sale principale: lupta împotriva oricărei „forțe nucleare" multilaterală sau multinațională; crearea de zone denuclearizate în Europa, Africa, America Latină, Țările Scandinave, sud-estul asiatic; renunțarea de către Marea Britanie și Franța la „forța de șoc" națională etc. etc.

Confederația socotește că acestea sînt unele din măsurile absolut necesare. Ele constituie preliminariile indispensabile pentru progresul negocierilor în domeniul dezarmării generale și totale.

Consiliul de conducere al Confederației, ales de congres, este alcătuit dintr-un președinte — Keneth Lee, Marea Britanie, 5 vicepreședinți: Siddharaj Dhadda — India, Alfred Hazzler — Statele Unite, Heinz Kloppenburg — Germania federală, Joze Smole — Iugoslavia, Claude Bourdet — Franța, și 15 membri.

Sediul Confederației a fost stabilit la Londra. Viitoarea ședință a consiliului Confederației va avea loc, probabil, în Italia, în mai sau iunie.

Claude Bourdet este un cunoscut publicist francez, a cărui activitate a început în anii rezistenței antifasciste, cînd a fost redactor-șef al ziarului ilegal al grupării „Combat". Apoi, în perioada 1947—1950 a fost director al ziarului Combat; ulterior a fondat săptămînalul L'Observateur, devenit mai tîrziu France Observateur, pe care l-a condus pînă în iunie 1963.

În aprilie 1960 a devenit membru al Partidului socialist unificat.

ITALIA PROBLEMELE SUDULUI

ÎNCĂ de la unificarea Italiei, problema meridională — adică complexitatea de probleme economice, sociale şi cetăţeneşti ale regiunilor din sudul ţării şi ale insulelor Sicilia şi Sardinia — a fost considerată o chestiune spinoasă căreia i s-au căutat dintotdeauna soluţii,dar pe care prea puţini — cu excepţia forţelor progresiste — se hotărau să o înfrunte. Complexitatea şi caracterul grav, tot mai grav, al acestor probleme a paralizat multă vreme diferitele guverne, şi chiar şi partidele de opoziţie din parlamentele italiene ; devenise un loc comun să se spună că sînt necesare analize profunde, studii de ani de zile pentru a se ajunge la elaborarea unor soluţii, sau pur şi simplu pentru stabilirea programului de îmbunătăţiri şi reforme care să poată duce la transformările dorite de toţi. Multă vreme s-a amînat constituirea unei instituţii sau măcar a unei comisii tehnice care să analizeze problema Sudului sub diferitele ei aspecte, agricole sau industriale, adoptîndu-se doar măsuri fragmentare, după necesităţi, măsuri ce s-au dovedit însă insuficiente şi au lăsat situaţia sudului Italiei la fel de rea, sau chiar au agravat-o.

Cel de-al doilea război mondial a adus desigur o înrăutăţire simţitoare a situaţiei economice, dinainte critice, a Sudului. În unele regiuni, ca Basilicata sau Calabria, în unele provincii din Sicilia şi Sardinia, situaţia economică şi socială era de-a dreptul dezolantă : căile de comunicaţie cu totul insuficiente, agricultura tragic de puţin dezvoltată, industria ca şi inexistentă, condiţiile sanitare dureros de sumare, locuinţele neadecvate, şomajul extins — în consecinţă un nivel de trai foarte scăzut.

Administraţia locală s-a dovedit în toată această vreme incapabilă să adopte mijloace de rezolvare, şi deveneau tot mai insistente cererile de acţiuni concrete din partea statului care să impună, la nevoie, soluţii directe. La şase ani de la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial a luat fiinţă instituţia de stat denumită „Casa del Mezzogiorno" („Casa Sudului"), dotată cu un fond de 2 000 miliarde lire, care urma să fie folosit în perioada 1950—1965 pentru realizarea unor ameliorări, pentru reforma agrară şi lucrări de irigaţie, pentru diferite acţiuni de interes obştesc şi pentru acordarea de credite în vederea dezvoltării activităţii industriale. Construirea de drumuri, apeducte, canale de irigaţie, locuinţe, dezvoltarea industriei mici şi mijlocii au contribuit la reducerea şomajului şi au adus o oarecare creştere a nivelului de trai. Nu au lipsit însă criticile la adresa activităţii acestei instituţii, subliniindu-se mai ales că creditele acordate pentru încurajarea activităţii industriale nu ţineau seama îndeajuns de nevoile generale ale regiunilor de sud şi se orientau după criterii de rentabilitate imediată. (De exemplu, în două provincii din Lazio, mai apropiate de capitală, „Casa Sudului" a acordat credite şi subvenţii în valoare de 28 miliarde lire, în timp ce în Calabria, regiune dintre cele mai înapoiate şi care cuprinde teritorii de cinci ori mai vaste, iniţiativele industriale au primit credite mai mici, 25 miliarde).

Reforma agrară a fost înfăptuită în unele locuri, dar aplicarea ei nu s-a extins în întreaga regiune — aceasta şi datorită marilor dificultăţi financiare ale statului. Ea nu a putut duce deci la rezolvarea deplină a problemei agrare în această regiune. Au lipsit, de asemenea, acţiunile directe şi un program concret de limitare şi combatere a influenţei marilor capitalişti şi mai ales a organizaţiei teroriste Mafia care acţionează, de multe decenii, în favoarea intereselor marilor proprietari funciari.

Asemenea acţiuni împotriva Mafiei au fost iniţiate abia cu începere de anul trecut, ca urmare a iniţiativelor deputaţilor de stînga. Evident, continuarea acţiunilor organizate împotriva Mafiei ar reprezenta una din măsurile importante în vederea dezvoltării Sudului. De pe acum, pe lîngă urmările directe ale unor măsuri prin care se caută lichidarea regimului de teroare al Mafiei, au devenit posibile unele iniţiative în vederea dezvoltării activităţilor agricole sau industriale în sud. Este cunoscut cazul bazinului hidraulic din Basilico, în provincia Palermo, pentru care s-a acordat, în sfîrşit, autorizaţia de începere a lucrărilor după luptă intensă desfăşurată timp de ani de zile de către şomerii din această regiune. La această acţiune, o contribuţie deosebită a adus cunoscutul activist social, scriitorul Danilo Dolci.

Constituirea la sfîrşitul anului trecut a primului guvern de centru-stînga, a dus la adoptarea altei măsuri, considerată în unele cercuri ziaristice şi economice ca avînd o oarecare importanţă : constituirea unei comisii naţionale pentru programarea economică. Această comisie ar trebui să instituie, cu începere din luna iunie, un program economic de cinci ani, care ar urma să constituie preludiul altor planuri economice similare.

Autorii acestui plan declară că se străduiesc să examineze nu numai problemele existente, ci şi pe cele care vor lua naştere în anii următori în regiunile din sudul Italiei. Se subliniază, astfel, că obiectivele fundamentale ale acţiunilor pentru dezvoltarea Sudului ar trebui să fie : aducerea lor la nivelul regiunilor celor mai evoluate industrial ; crearea în următorul deceniu a unor largi posibilităţi de folosire a forţei de muncă a Sudului ; sporirea investiţiilor publice — vorbindu-se chiar de valori superioare celor din alte regiuni. Se preconizează, de asemenea, „un proces de industrializare mai intensă a Sudului, printr-un sistem de întreprinderi mici şi mijlocii cu productivitate înaltă". Se adaugă că va fi vorba de o intervenţie mai pronunţată a întreprinderilor publice, de intensificarea participării statului la industria locală, de transferarea în regiunile de sud a unor secţii ale marilor întreprinderi de stat din zonele industrializate.

Ministrul bugetului, Giolitti, care a rostit un discurs la una din sesiunile Comisiei naţionale pentru programarea economică, a enumerat, printre punctele pe care le consideră necesare, şi formularea unui program adecvat de învăţămînt, pentru a favoriza progresul ştiinţific şi formarea cadrelor specializate.

O asemenea subliniere este importantă, deoarece pînă acum problemele învăţămîntului nu s-au bucurat în discutarea problemei generale a regiunilor de sud de atenţie deosebită. Este cunoscut faptul că în sud, mai ales, tineretul nu a beneficiat de o asistenţă suficientă în domeniul învăţămîntului şi a fost lăsat să se formeze la voia întîmplării. Lucrul acesta face să dăinuie în rîndurile tinerei generaţii, şi în general în rîndurile populaţiei meridionale, prejudecăţi şi superstiţii care, laolaltă cu alte cauze, contribuie nu în mică măsură la încetinirea evoluţiei întregii regiuni.

Constituirea comisiei de care a fost vorba mai sus şi planurile anunţate în campania de dezvoltare a Sudului reprezintă, fără îndoială, aspecte pozitive. Ele s-ar cere însă întregite cu un program mai larg — aşa cum au şi subliniat unii deputaţi de stînga în dezbaterile parlamentare pe marginea discursului-program al noului guvern ; un asemenea program trebuie să acorde problemei Sudului importanţa şi atenţia cuvenită unei probleme naţionale, să examineze această problemă în complexul general al economiei italiene, ţinînd seama de tendinţele şi direcţiile evoluţiei sale necesare în viitor, să ducă la adoptarea unor acţiuni publice programate în complexul general al politicii economice pentru întreaga ţară. Este necesar să se depăşească experienţele „regionale", încercate fără prea mult succes în deceniile trecute, pentru a se trece la rezolvarea reală a problemei Sudului, latură componentă a problemelor economice ale Italiei.

Aldo GIOVANETTI

Roma, ianuarie

Fostul dictator sud american Trujillo era unul din cei mai mari latifundiari din America Latină. 60% din pămînturile arabile ale Republicii Dominicane aparţineau familiei sale. Aceeaşi situaţie poate fi întîlnită şi în Republica Nicaragua, care aparţine aproape în întregime dictatorului Somoza. În legătură cu aceasta este foarte elocvent următorul dialog între un corespondent al ziarului german „Die Welt" şi un nicaraguaian :

— Cui îi aparţin marile plantaţii de cafea din Nicaragua ?

— Familiei Somoza.

— Şi plantaţiile de bumbac ?

— Familiei Somoza.

— Cui îi aparţin cirezile de vite, fabricile de zahăr şi pîine ?

— Familiei Somoza.

— S-ar părea că toată Nicaragua aparţine familiei Somoza.

— În cea mai mare parte. De aceea în America Latină, statului Nicaragua i se spune „ferma Somoza".

SKOPLJE RENAŞTE

POATE că oraşul arăta astfel şi altădată, cu secole în urmă, cînd a mai fost supus unor asemenea grele încercări. Mă gîndeam la aceasta cînd am vizitat Skoplje, la scurt timp după groaznicul cutremur care a adus atîta nenorocire asupra oraşului.

2 500 de ani — aceasta este vîrsta cunoscută a oraşului. În acest interval Skoplje a încetat de cîteva ori să existe, pentru a renaşte apoi cu şi mai multă vigoare. În anul 518, cînd pe locul actualului Skoplje se înălţau turnurile oraşului Skupj, a avut loc un cutremur de o intensitate neobişnuită, oglindit în documentele vremii. Un mileniu mai tîrziu — în 1520, Skoplje a avut din nou de suferit de pe urma cutremurelor. Au mai fost înregistrate oscilaţii seismice puternice în 1818, 1890, 1904, 1921.

După cutremurul din anul 518, oamenii şi-au refăcut oraşul la 10 kilometri de locul celui vechi. El a început să se dezvolte în mod deosebit în epoca lui Justinian, a cunoscut o perioadă de mare înflorire în perioada migraţiunii slavilor, iar sub dominaţia turcească a devenit un important centru militar. În secolele XVI şi XVII Skoplje era socotit drept unul dintre cele mai bogate oraşe din Balcani.

În anul 1687, oraşul a fost ars de un general austriac, dar s-a ridicat din nou din ruine, de data aceasta pe malul stîng al rîului Vardar.

După cel de-al doilea război mondial, Skoplje s-a dezvoltat în mod considerabil. El s-a extins pe ambele maluri ale frumosului Vardar. Pe lîngă cartierele orientale, vechi, s-au înălţat clădiri moderne. Skoplje era considerat al treilea oraş ca mărime din Iugoslavia, avînd 230.000 de locuitori. Din păcate şi aceste ultime lucruri rămîn de domeniul cronicii istorice. Oraşul a fost mult distrus de ultimul cutremur, al cărui caracter extrem de distructiv se explică prin faptul că epicentrul de mică adîncime s-a aflat sub centrul oraşului.

M-am întors de cîteva zile, după o a doua călătorie la Skoplje. Cu toate că s-a muncit mult pentru înlăturarea urmelor dezastrului, rămîi cu o impresie copleşitoare. Poate că unele cifre şi fapte ar fi deosebit de elocvente. În urma cutremurului, 150 000 de locuitori au rămas fără locuinţe. Din circa 35 000 de locuinţe, cîte existau în oraş, 3 500 au fost transformate în ruine, aproximativ 13 000 trebuie dărîmate, şi numai vreo 6 000 mai sînt în bună stare. Din cele 143 de străzi, 65 la sută sînt distruse. S-au prăbuşit cele două mari hoteluri — „Makedonia" şi „Skoplje"; din trei spitale, nici unul nu a rămas întreg. Multe şcoli sînt distruse complet sau parţial. Au fost grav avariate clădirea Universităţii şi clădirile facultăţilor de economie, drept şi filozofie. O soartă asemănăoare au avu-o frumoasele clădiri ale gării, Casei armatei, gimnaziului „Svetan Di-

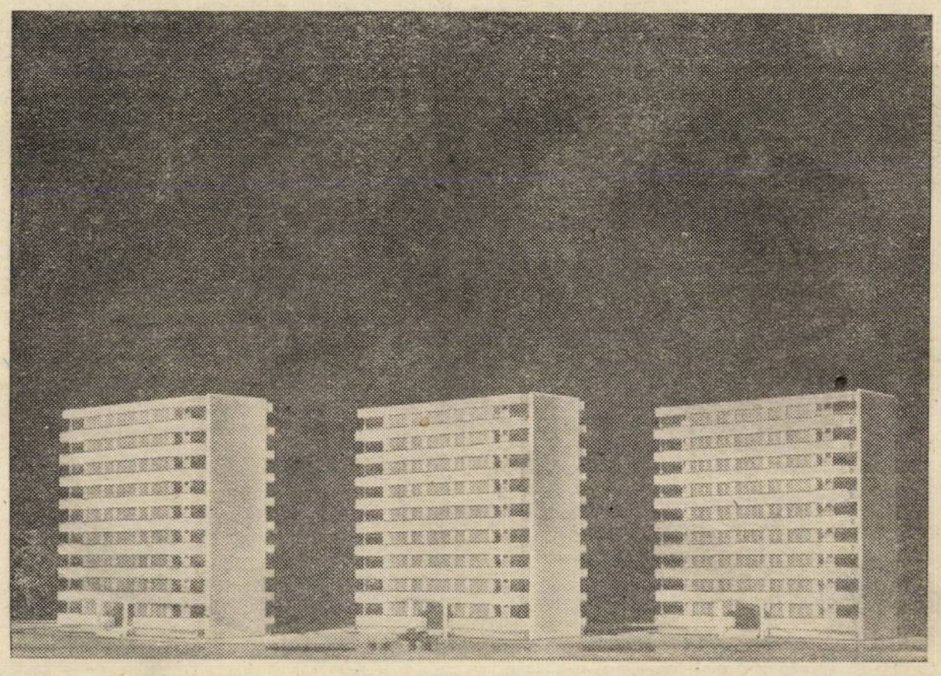

Macheta blocurilor care se construiesc la Skoplje de către R. P. Română

O stradă a oraşului, după cutremur

mov", băncii, poştei etc. După Agadîr, Skoplje a înregistrat unul din cele mai teribile cutremure cunoscute în ultimul timp.

Skoplje era un oraş vestit prin monumentele sale istorice. Ele au avut mult de suferit. A fost distrusă fortăreaţa Kale, veche de peste 2 000 de ani. Împreună cu ea au fost distruse colecţiile muzeului arheologic şi de istorie. Geamia Mustafa Paşa, una din cele mai frumoase clădiri vechi, a fost mult avariată. Kursumli Han, o clădire strîns legată de istoricul oraşului, s-a năruit. (Construit în secolul XVI, a fost mai întîi han, iar apoi a devenit închisoare pentru revoluţionari.) Au fost de asemenea distruse arhivele de stat ale republicii.

Astăzi Skoplje este un vast şantier. Se simte pretutindeni uriaşul efort depus de toţi locuitorii oraşului, de toată populaţia ţării în vederea reconstrucţiei. Conducerea Republicii şi a oraşului au luat o serie întreagă de măsuri pentru începerea reconstrucţiei. Efectele acestei acţiuni le-am putut constata la fiecare pas. De asemenea, am fost impresionat de marile proiecte care au fost elaborate: oraşul va fi reclădit pe vechiul loc, dar — în timpul cît va dura acţiunea de reconstruire — o mare parte a populaţiei nu va locui propriu-zis în Skoplje. În acest scop s-au construit în jurul oraşului mici sateliţi cu clădiri semipermanente, dispuse pe grupuri de cîte două sute—cinci sute de case. În total au fost construite 11 000 de locuinţe. Noul plan de sistematizare a capitalei macedonene prezintă o nouă concepţie asupra întregului oraş. Ni se pare că soluţia adoptată este cea mai bună: pe de o parte, ea îngăduie rezolvarea problemei cazării populaţiei, a asigurării producţiei şi a desfăşurării vieţii sociale, iar pe de altă parte, îngăduie inginerilor şi tehnicienilor să reconstruiască oraşul, în mod ştiinţific, pe baza unor proiecte bine studiate.

În cadrul unei întîlniri care a avut loc cu delegaţia romînă, preşedintele Skupşcinei orăşeneşti ne spunea: „Acum sîntem cu totul la dispoziţia proiectanţilor. Cu cît vor elabora mai repede proiectele, cu atît mai repede va începe reconstrucţia". Planurile se lucrează la Skoplje, în cadrul Institutului de sistematizare şi proiectare a oraşului. Am luat cunoştinţă de schema de bază a viitorului oraş. În momentul de faţă, se culeg date tehnice, se fac sondaje, pe toată suprafaţa oraşului, pînă la o adîncime de 300 m.

Harta întocmită în urma acestei activităţi intense va fi urmată de amplasarea cartierelor noi şi definitivarea studiilor de sistematizare ale noului oraş. Se lucrează şi s-a lucrat deci paralel la ridicarea geologică, la planul de sistematizare precum şi la proiectele de detaliu ale noului oraş.

Este impresionant sentimentul de solidaritate şi ajutor manifestat în întreaga lume în urma nenorocirii de la Skoplje.

Aeroportul oraşului a fost legat printr-un adevărat pod aerian de aeroporturi din aproape întreaga lume. În permanenţă aterizau avioane ale diferitelor naţiuni, aducînd ajutor populaţiei sinistrate. Colegii iugoslavi subliniau că este dificil de a se înregistra totul în legătură cu ajutorul acordat oraşului. Iată numai cîteva fapte: Danemarca, Suedia, R. F. Germană, R. D. Germană, Polonia au trimis avioane încărcate cu material sanitar. Guvernul U.R.S.S. a trimis sub forma unui prim ajutor 50 mii de tone de ciment, 5 000 m.c. de material lemnos, medicamente şi produse alimentare, precum şi 50 mii de ruble. S.U.A. a trimis la Skoplje 27 de avioane cu instrumentar pentru un spital de 125 de paturi. Societatea belgiană A.S.E.S. s-a oferit să efectueze proiectul instalaţiei de iluminat a viitoarei pieţe centrale din Skoplje şi să trimită toate materialele necesare în acest scop. Pot fi citate multe alte fapte asemănătoare. În total, 80 de naţiuni au acordat, sub diferite forme, pînă-n prezent, ajutor oraşului.

Ţara noastră participă şi ea la campania internaţională de ajutorare a oraşului Skoplje. Ajutorul nostru constă în proiectarea şi construirea unor lucrări cu caracter definitiv şi anume o policlinică de gradul II şi 100 de apartamente de 2 şi 3 camere. În momentul de faţă, proiectarea obiectivelor ce urmează a fi construite a fost terminată şi, după cum se ştie, a fost inaugurat şantierul de construcţie. Tovarăşii iugoslavi consideră că vor putea, pe baza documentaţiei şi asistenţei acordate de ţara noastră, să termine aceste lucrări pînă la sfîrşitul anului curent.

Locuinţele şi policlinica au fost proiectate în cadrul institutului nostru (Proiect-Bucureşti), avînd la bază studiul proiectului-tip întocmit de I.S.C.A.S. Pentru adunarea datelor de teren — date geologice, racordări de apă, căldură, seismicitate, definitivarea structurii, o primă delegaţie, care a cuprins proiectanţi de la Institutul Proiect-Bucuresti şi executanţi de la Direcţia generală construcţii şi montaj, a făcut cercetări la Skoplje, timp de zece zile.

O plimbare imaginară prin policlinica modernă ce urmează a fi construită nu face decît să releve importanţa acestui obiectiv. Capacitatea policlinicii se estimează la posibilitatea de a efectua 800—900 consultaţii pe tură zilnică şi circa 500 000 consultaţii pe an, putînd asigura asistenţa sanitară pentru un raion de circa 120 000—150 000 locuitori.

Skoplje renaşte. Iar în această operă populaţia oraşului s-a angajat cu o dîrzenie şi un avînt care stîrneşte cea mai profundă admiraţie. Deşi planurile de viitor mai există încă pe planşetele proiectanţilor sau sînt supuse calculelor care preced acţiunea propriu-zisă de construcţie, nu încape nici o îndoială că viitorul Skoplje va fi un oraş frumos, mai frumos chiar decît a fost.

Arhitect T. RICCI
laureat al Premiului de Stat

PRESA ACUM 50 DE ANI

Discursul unui deputat în parlamentul italian în favoarea expediţiei militare şi a războiului purtat de armata Italiei în Libia provoacă un incident. Este pusă la vot o moţiune de blamare a acestui discurs, în favoarea căreia votează deputaţii partidului socialist.

Un nou aeroplan „Ilia Muromeţ" a stabilit la Petersburg un record de greutate, ridicînd la 300 m înălţime o încărcătură de 1310 kg fără a socoti greutatea benzinei şi a uleiului.

Greva minerilor, la care participă 40 000 oameni, este pusă în discuţia guvernului francez.

Socialiştii din Stockholm organizează o importantă manifestaţie împotriva cererilor de mărire a efectivelor armatei suedeze.

Iată cum îşi reprezintă un chimist lumea în anul 2000: Cirezile de vite au dispărut... Nu mai sînt lanuri, nu mai sînt vii, nu mai sînt livezi. Grănicerii dispărînd o dată cu frontierele, adio protecţionism, adio gelozie între naţiuni, adio războaie! Toţi oamenii fraternizează întru fericirea comună... În anul 2000 omul a recîştigat paradisul pierdut, pentru că chimistul îi dă în mod gratuit alimentele necesare...

Societăţile petrolifere Pearson OIP (Marea Britanie) şi Standard Oil (S.U.A.) duc tratative cu guvernul peruvian în vederea obţinerii unor concesiuni ample asupra terenurilor petrolifere din această ţară. Parlamentul peruvian s-a pronunţat însă în favoarea naţionalizării zăcămintelor petrolifere ale ţării.

În timp ce Tripla Alianţă a anunţat că acceptă propunerile britanice privitoare la insulele din Marea Egee, purtători de cuvînt ai guvernului turc au anunţat că Turcia îşi va asuma orice risc pentru a-şi putea menţine controlul asupra insulelor din apropierea Dardanelelor şi a litoralului ei.

PUNCTE DE VEDERE

THE [illegible] TIMES

LONDRA

SCHIMBARE LA SAIGON

UNUL DIN motivele pentru care lovitura de stat din Vietnam pare să fi fost încununată de succes şi nesîngeroasă constă în faptul că ea nu constituie o schimbare mare. Tot ceea ce s-a întîmplat este că un grup de oameni, uniţi numai prin ura lor împotriva regimului familiei Diem, au fost înlăturaţi prin forţă de la putere de către un grup de comandanţi militari mai tineri, care se consideră mai devotaţi şi mai uniţi. S-ar putea ca aceasta să însemne un capitol nou în nefericita istorie a Vietnamului. Dar nimic din ceea ce se ştie despre noii conducători sau despre motivele prezentate de ei pentru acţiunea lor nu sugerează acest lucru. Într-adevăr, generalul Nguyen Khanh, noul conducător, are ciudatul antecedent de a fi fost cel mai dîrz apărător al palatului prezidenţial al lui Diem atunci cînd a fost atacat în cursul loviturii de stat eşuate din 1960.

Noii veniţi afirmă că vechiul guvern sprijinea planurile franceze pentru neutralizarea Vietnamului de sud şi unificarea ulterioară a ţării. Oricare ar fi politica franceză, este greu de văzut cum anume favoriza această politică generalul Minh, conducătorul juntei înlăturate. Mai multe demonstraţii împotriva francezilor par să fi fost organizate de guvern. Noul ambasador propus de Franţa a fost respins cu brutalitate. S-ar putea ca aceasta să constituie scuza pentru lovitura de stat. Adevărul ar putea fi că aceşti comandanţi mai tineri se consideră mai pricepuţi pentru a continua războiul.

Răsturnarea lui Diem a fost o acţiune populară, deoarece el era necruţător din punct de vedere politic şi rupt de sentimentele poporului, deşi se recunoştea că controlul său prea rigid asupra armatei stînjenea pe militari. În cele trei luni care au trecut de la prăbuşirea lui Diem, generalul Minh şi colegii săi nu au reuşit să schimbe aspectul militar al lucrurilor. În cel mai bun caz, ei au înregistrat mai multe eşecuri militare decît înainte; în şi mai mică măsură au reuşit să insufle aerul politic proaspăt de care Vietnamul de sud are cea mai mare nevoie. Problema permanentă a Vietnamului este următoarea: cum să se continue războiul şi, în acelaşi timp, să se imprime o nouă poziţie politică. Măsuri introduse cu asprime chiar din motive militare întemeiate, pot mai curînd îndepărta pe ţărani decît uşura sarcina armatei. Dacă noua conducere are vreun răspuns la această dilemă, complotul ei va fi fost justificat.

Comploturile franceze de care se plînge ea par cam exagerate chiar şi pentru viziunea de perspectivă a generalului de Gaulle. Totuşi hotărîrea generalului de a recunoaşte guvernul chinez de la Pekin trebuie neapărat să aibă consecinţe într-o regiune care, cu numai un deceniu în urmă, era condusă de Franţa. În Vietnamul de sud a existat o oarecare tendinţă de a opune o veche loialitate faţă de Franţa unei loialităţi noi faţă de America, indiferent dacă provine din antrenamentul militar sau din simpatii politice. Hotărîrea de a rupe relaţiile diplomatice cu Franţa ar putea agrava aceste divizări. S-ar putea ca noii conducători să fie ameninţaţi de o şi mai mare instabilitate decît oamenii înlăturaţi de ei.

Neue Zürcher Zeitung

ZÜRICH

RELAŢII AMERICANO-VEST-GERMANE

ÎN POLITICA americană, Franţa gaullistă a pierdut o parte din valoarea ei; Franţa este considerată o forţă exterioară, ale cărei posibilităţi de a produce dificultăţi sînt incluse cu indispoziţie în calculele Washingtonului; Washingtonul consideră că, în momentul de faţă, ea nu poate fi „integrată". Acest lucru a dat naştere în lunile trecute la un fenomen complimentar într-adevăr firesc, dar totuşi surprinzător: la reevaluarea R.F.G.

Fenomenul este surprinzător, deoarece cotitura a intervenit destul de subit. Mai sînt vii în amintirea noastră numeroasele crize survenite în ultimii ani în relaţiile americano-vest-germane. Încheierea tratatului franco-vest-german în ianuarie 1963 sporise aceste dificultăţi, făcînd ca Bonnul să apară la Casa Albă aproape în rolul de acuzat.

Ulterior, însă, Washingtonul a început să aprecieze valoarea R.F.G. ca rival posibil al Franţei. Călătoria lui Kennedy în Germania occidentală şi Berlin a constituit o contrademonstraţie a triumfalei călătorii anterioare a lui de Gaulle. De Gaulle urma să fie izolat, iar R.F.G. căpăta un rol important în această direcţie.

Dacă de Gaulle a avut intenţia să creeze sau să menţină, cu ajutorul comenzilor vest-germane, o bază mai largă pentru industria de armament franceză, această intenţie a fost zădărnicită. În locul unui tanc comun germano-francez, germanii construiesc tancul lor propriu: „tancul viitorului" este realizat împreună cu americanii, nu cu francezii. Avionul cu decolare verticală este construit îndeosebi cu englezii. Din întregul proiect al unei politici comune franco-vest-germane în domeniul armamentului, conceput încă cu un an în urmă la Paris, a fost salvată cu multă greutate rămăşiţa construirii comune a unui avion pentru transportul trupelor. În decurs de şase luni, Franţa a epuizat posibilităţile vest-germane.

Proiectul pentru crearea unei flote atomice multilaterale cu echipaj mixt, compus din reprezentanţii mai multor naţiuni, poartă de asemenea în mod limpede trăsăturile acestei politici de izolare a Franţei. Faptul că flota atomică multilaterală este considerată mai degrabă un vehicul politic decît unul militar este la fel de evident la Washington ca şi la Bonn.

Flota atomică multilaterală are menirea să „integreze" pe vest-germani oarecum din punct de vedere nuclear în N.A.T.O. şi să-i reţină de a participa la forţa atomică franceză, respectiv la o versiune „europenizată" a acesteia. Prin angajarea unor considerabile mijloace financiare ale Bonnului pentru proiectul flotei multilaterale, se răpesc Franţei alte resurse potenţiale în Europa. Este lesne de înţeles că politica vest-germană întîmpină cu viu interes acest proiect. El contribuie esenţial la o strîngere a legăturilor militar-politice între America şi Europa.

Dacă toate acestea vor avea un efect, dacă de Gaulle va fi constrîns să facă o cotitură sau concesii în ce priveşte obiectivele sale maximale — este o problemă deocamdată deschisă. Pentru moment, această linie politică a Washingtonului, care ar putea fi caracterizată drept o „politică de indiguire" a lui de Gaulle, contribuie mai degrabă la accentuarea contradicţiilor în Europa — oricît ar susţine politica americană unitatea europeană — contradicţii a căror cauză primară a fost şi este firească politica militară a lui de Gaulle, care la rîndul său doreşte în mod paradoxal şi în felul său să fie unificatorul Europei.

Ca şi în problema flotei atomice multilaterale, în politica comerţului exterior există, de asemenea, un interes constant al R.F.G. care vine în întîmpinarea intenţiilor americane. Ambii parteneri doresc în modul cel mai insistent o deschidere mai largă a pieţelor în interiorul lumii occidentale şi, în consecinţă, succesul tratativelor privind runda Kennedy. În această problemă, Washingtonul speră că influenţa Germaniei federale nu va duce la izolarea Franţei, ceea ce ar periclita întregul proiect, ci la cooperarea activă a politicii franceze, ca efect al presiunii şi compensaţiilor în cadrul Comunităţii Economice Europene.

În domeniul politicii comerţului exterior şi în problema participării la proiectul flotei atomice multilaterale, între Washington şi Bonn se creează un fel de echilibru privind concesiile şi contraconcesiile; ambele părţi primesc în schimbul intenţiei sau contribuţiei lor o contravaloare. S-a abordat însă problema dacă, în domeniul politicii Est-Vest, R.F.G. nu poate cere din partea Washingtonului un preţ în plus, respectiv dacă nu ar fi bine ca Washingtonul să-l plătească din proprie iniţiativă. Dean Acheson, fostul secretar de stat, a întreprins o ofensivă în această

direcție. El vede în R.F.G. — în contrast accentuat cu unele idei și tendințe ale erei Kennedy — pe partenerul cel mai important al S.U.A. în relațiile cu U.R.S.S.; el cere, pentru înlăturarea cauzei principale a indispozițiilor reciproce între cele două guverne în ultimii ani, sistarea sondajelor americane și a eforturilor pentru realizarea unui angajament cu U.R.S.S. în problema Berlinului și în problema germană.

În momentul de față însă nu avem impresia că el și-ar putea impune acest deziderat. Administrația pare a pune un mare preț pe contactul cu Moscova pentru ca să-l abandoneze.

Actuala politică a Bonnului tinde astăzi mai degrabă spre o „relaxare" și de aceea, prin definiție, ea nu se poate opune încercărilor americane de a realiza o relaxare.

Concesia făcută de Administrația americană pentru liniștirea Bonnului rezidă mai mult în confirmarea angajamentului militar al S.U.A. față de Germania occidentală. O altă contraconcesie importantă o constituie angajamentul Washingtonului de a se consulta cu Bonnul în toate problemele ce afectează interesele R.F.G., adică înainte de toate în problema politicii americane față de Răsărit.

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

40 DE ANI DE RELAȚII ANGLO-SOVIETICE

DACĂ privim retrospectiv cei 40 de ani care despart ziua stabilirii relațiilor diplomatice între U.R.S.S. și Anglia, se impun de la sine două concluzii: au fost patru decenii grele, și în al doilea rînd, linia generală a dezvoltării a mers nu în jos, ci în sus.

Pentru ce au fost patru decenii grele? Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să ai o viziune mai precisă asupra principalelor forțe politice care au acționat în Anglia în decursul acestor decenii.

În perioada antebelică, laburiștii erau în favoarea stabilirii unor relații diplomatice și economice cît se poate de normale cu Uniunea Sovietică.

Liberalii erau oarecum împărțiți în două: o parte din ei îl urmau pe Lloyd George și erau de asemenea în favoarea unor relații normale cu U.R.S.S.; ceilalți îl urmau pe Simon și nu-și ascundeau de loc ostilitatea față de statul nostru.

Conservatorii, în majoritatea lor covîrșitoare, aveau o orientare antisovietică, la extrema lor dreaptă aflîndu-se un grup foarte gălăgios și activ, care se opunea din principiu stabilirii vreunor relații cu Uniunea Sovietică.

Relațiile diplomatice cu U.R.S.S. au fost stabilite de primul guvern laburist. Acestuia i-a urmat guvernul conservator al lui Baldwin, care în 1927 a rupt relațiile diplomatice și comerciale cu U.R.S.S. În 1929, la cîrma țării s-a aflat din nou un guvern laburist, care a restabilit relațiile diplomatice cu țara sovietică și a încheiat în 1930 un acord comercial cît se poate de avantajos pentru ambele părți. La sfîrșitul anului 1931 a venit la putere un așa-numit „guvern național" în care conservatorii aveau un rol hotărîtor. El a denunțat acordul comercial din 1930, și în 1933 a dezlănțuit un adevărat război comercial. De-abia în februarie 1934, după tratative lungi, complexe și dramatice, a fost semnat în sfîrșit între U.R.S.S. și Anglia „acordul comercial provizoriu" care normaliza din nou relațiile comerciale dintre țările noastre. Acest acord a fost o verigă importantă. În 1934, majoritatea conservatorilor erau încă prizonieri ai iluziilor privitoare la posibilitatea „dispariției grabnice" a statului sovietic. Sub influența lecțiilor vieții, ei au început să-și piardă credința în această fantezie și să devină treptat mai realiști.

Raportul de forțe din interiorul Angliei, expus mai sus, a definit poziția ei în domeniul relațiilor anglo-sovietice și a făcut ca deceniile care au trecut să fie grele. Din partea Uniunii Sovietice linia a fost consecventă: menținerea unor relații cît se poate de normale cu Anglia, dezvoltarea permanentă a comerțului.

Colaborarea anglo-sovietică în cadrul coaliției antihitleriste a jucat un rol important în zdrobirea hoardelor naziste. Această colaborare a rezistat cu cinste încercărilor timpului.

După război, relațiile anglo-sovietice au fost afectate de „războiul rece". Dar trebuie să recunoaștem că în ultimii ani situația s-a schimbat. Anglia se depărtează treptat de aplicarea dogmatică a „îngrădirilor strategice" în domeniul comerțului cu țările socialiste, ceea ce contribuie la procesul de normalizare a relațiilor între U.R.S.S. și Marea Britanie. Se lărgesc relațiile culturale anglo-sovietice, Anglia încearcă, încă timid, să contribuie la destinderea încordării internaționale și la normalizarea relațiilor dintre Răsărit și Apus. Premierul englez H. Macmillan a vizitat în 1959 Moscova. Premierul conservator sir Alec Douglas-Home și ministrul de externe R. A. Butler au făcut în decursul ultimelor săptămîni o serie de declarații cu privire la dorința și posibilitatea coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite. Laburiștii, în frunte cu liderul lor, Wilson, s-au pronunțat în favoarea îmbunătățirii relațiilor dintre U.R.S.S. și Marea Britanie. Toate acestea sînt simptome bune.

Trebuie să nu ne oprim la ceea ce s-a realizat și să pășim înainte, întărind în permanență cuvintele bune prin fapte corespunzătoare.

Acad. I. MAISKI

Deutsche Volkszeitung

DÜSSELDORF

DEZARMAREA ȘI CAMPANIA ELECTORALĂ BRITANICĂ

PENTRU prima oară de la întrunirea conferinței pentru dezarmare a celor 18 state de la Geneva, în urmă cu aproape doi ani, partidul laburist britanic a prezentat o serie de propuneri și soluții de compromis care depășesc cu mult tot ceea ce au oferit pînă acum puterile occidentale. Fără îndoială că apropiatele alegeri generale sînt cele care au determinat partidul laburist să facă acest pas, deoarece în cursul acestei campanii electorale pacea și dezarmarea vor constitui temele principale — oricît de mult ar dori unii lideri ai celor două partide să fie altfel. Conservatorii acordă de asemenea Conferinței de la Geneva o atenție deosebită și este aproape sigur că ministrul de afaceri externe Butler va lua un anumit timp parte la această conferință.

Declarația partidului laburist oglindește însă și presiunile din sînul partidului pentru intensificarea acțiunilor consacrate cauzei păcii. Declarația urmează broșurii lui Noel-Baker, cu o prefață de Harold Wilson, liderul partidului. Noel-Baker pledează pentru o inițiativă a Marii Britanii la conferința de la Geneva în sensul de a se situa alături de țările neutre reprezentate acolo, și el îi acuză direct pe conservatori că sînt discipoli supuși ai politicii Statelor Unite și că au renunțat la orice încercare de a ajunge la o soluție de compromis.

William Warbey, deputat laburist și participant la recenta conferință a mesei rotunde de la Moscova, mi-a declarat: „Recenta comunicare a partidului laburist este evident menită să constituie o bază pentru negocieri și compromisuri. Pentru mine este deosebit de încurajator să constat cît de multe idei ale acestei comunicări sînt identice cu ideile asupra cărora am căzut de acord la discuțiile din jurul mesei rotunde de la Moscova. Dacă am putea ajunge la o înțelegere care să se apropie de aceste propuneri, atunci aceasta ar putea constitui, ca și Tratatul privitor la interzicerea parțială a experiențelor atomice, un început și un punct de plecare pentru noi progrese".

Warbey a salutat călduros faptul că partidul laburist își însușește propunerea privind încheierea unui pact de neagresiune între semnatarii pactului de la Varșovia și țările N.A.T.O. El a menționat că guvernul conservator, evident pentru a nu intra în conflict cu R.F.G., încearcă să ignoreze această propunere, deși Harold Wilson a declarat că un asemenea tratat și alte măsuri slujind cauza destinderii nu ar implica recunoașterea diplomatică a R.D. Germane.

În legătură cu forța nucleară multilaterală, comandanții forțelor armate britanice sînt încă de părere că această propunere este, din punct de vedere militar, lipsită de sens. Dar nimeni nu se îndoiește de faptul că această concepție

este promovată de Washington ca un mijloc de participare a Germaniei occidentale la armele nucleare.

De mai multe ori Wilson a avertizat că forța nucleară multilaterală ar însemna un control vest-german asupra armelor nucleare și el a declarat că temerile ce ar fi provocate la Moscova de o asemenea evoluție sînt justificate, deoarece în acest caz toate speranțele îndreptate spre realizarea unui acord în domeniul dezarmării ar fi anihilate. De aceea partidul laburist se pronunță cu hotărîre împotriva acordării de arme nucleare vreunuia din cele două state germane.

Toată această evoluție dovedește că tema păcii și dezarmării se situează pe primul loc în viitoarea campanie electorală. Încercările aripei de dreapta a partidului laburist de a exclude aceste probleme din discuțiile publice au eșuat. Nici nu putea fi altfel întrucît conservatorii se pregătesc să facă din semnarea Tratatului de la Moscova unul din punctele principale ale propagandei lor.

O altă indicație a atitudinii opiniei publice este faptul că în ajunul anului nou ziarul *Times* a acordat un loc de frunte chemării la dezarmare lansată de arhiepiscopul de Canterbury și de alți conducători ai bisericii, precum și de mareșalul Auchinlek și profesorul Rothblat, un cunoscut fizician atomist din țara noastră.

Este posibil ca, peste cîteva luni, partidul laburist să vină la putere. Atunci el va trebui să transforme în fapte politica pe care o preconizează acum. De asemenea, conservatorii vor trebui să prezinte la Geneva propuneri concrete sau să se justifice în fața alegătorilor.

Sigur este că ultimele declarații ale partidului laburist constituie un mare pas înainte, dar depind multe și de împrejurarea dacă ele vor fi sprijinite la Geneva de națiunile neutre reprezentate și de opinia publică din S.U.A., Germania federală, Franța și alte țări. În aceste țări, presiunea pentru realizarea de acțiuni concrete la tratativele de la Geneva poate dobîndi o mare influență. Este de asemenea important ca aceste declarații să fie urmate de fapte, pentru ca țările răsăritene să fie convinse că ele constituie o încercare pentru realizarea unui adevărat compromis.

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

„DILEMA S. U. A. CU PRIVIRE LA CUBA"

ADMINISTRAȚIA Johnson are de înfruntat în acest an electoral o hotărîre dificilă în legătură cu modul de a privi regimul lui Castro pe măsură ce Cuba începe să se desprindă din izolarea politică și economică.

Problema cubană seamănă în esență cu cea a Chinei. Statele Unite au de făcut față faptului că aliații lor europeni, latino-americani și asiatici nu mai sînt dispuși să mențină în carantină nici Pekinul, nici Havana.

În acest sens există prea puțină deosebire între recunoașterea de către Franța a Chinei comuniste și tendința crescîndă spre un comerț multilateral cu regimul de la Havana.

În condițiile politicii S.U.A. în America Latină, problema chineză a apărut, de asemenea, pentru a crea dificultăți Administrației S.U.A. De la sfîrșitul anului trecut, Mexicul și Argentina au început un comerț relativ substanțial cu Pekinul, iar cercurile diplomatice de la Washington sînt copleșite de informațiile potrivit cărora mexicanii vor stabili în curînd relații cu China.

O delegație a Congresului mexican se află actualmente în drum spre Pekin, iar dacă Mexicul va recunoaște China, există șanse ca mai multe alte guverne latino-americane, mai cu seamă al Braziliei, să-i urmeze exemplul. Printre alte implicații, o asemenea cotitură a evenimentelor ar adăuga cîteva voturi ale emisferei occidentale la cauza admiterii Pekinului la O.N.U.

În ceea ce privește Cuba, oficialități ale Administrației recunosc în particular că, din punct de vedere politic, blocada S.U.A. împotriva Cubei a eșuat.

Statele Unite nu dispun de nici un mijloc cunoscut de a preveni interesul comerțului occidental față de regimul de la Havana, care a devenit deodată bogat în dolari, iar oficialitățile sînt conștiente că singurul rezultat posibil al unor presiuni puternice asupra aliaților ar fi de a slăbi și mai mult alianța occidentală.

Represiunile în cadrul „listei negre" împotriva transporturilor occidentale spre Cuba se aplică numai navelor navlosite care transportă mărfuri din țările socialiste în această insulă din Marea Caraibilor.

Deși, în acest sens, blocada a fost încununată de succes, numărul călătoriilor făcute de navele occidentale în Cuba scăzînd de la 930 în 1962 la 370 anul trecut, brusca schimbare a tiparelor comerciale cubane face ca politica izolării să fie destul de ineficientă. Aceste noi tipare vor arunca, probabil, aproape jumătate din recolta de zahăr a Cubei în anul în curs pe piața internațională. Dintr-o recoltă prevăzută la 3,3 milioane tone în 1964, Cuba a vîndut de pe acum peste un milion de tone pe piața mondială.

Clauzele legii pentru ajutorul extern care interzice asistența pentru țările ale căror nave transportă mărfuri în Cuba ar putea fi invocate teoretic în cazul Spaniei, singura beneficiară a ajutorului S.U.A. dintre țările cu legături comerciale importante cu Cuba, dar nu este probabil ca Administrația să adopte o măsură de acest fel. Aceasta ar putea amenința relațiile cu Spania, unde S.U.A. mențin baze aeriene și navale vitale.

Spania este actualmente în fruntea listei țărilor vest-europene care fac comerț cu Cuba. Ea va cumpăra probabil 200 000 de tone de zahăr cuban în 1964 și îl va achita prin utilaj industrial și nave care sînt construite pentru Cuba în șantierele navale spaniole.

Olanda, care va cumpăra probabil 100 000 de tone de zahăr din Cuba în 1964, își va extinde totodată relațiile comerciale cu Havana. Japonia și Marocul vor cumpăra fiecare 300 000 tone de zahăr cuban în cursul anului.

Deși Cuba a făcut comerț cu toate aceste țări în anii trecuți, majoritatea tranzacțiilor au fost în numerar și nu au implicat vînzări către Havana. Cuba a cîștigat în felul acesta anul trecut aproximativ 300 milioane de dolari din vînzările de zahăr pe piața mondială și a încheiat anul cu rezerve de 100 milioane de dolari.

Cuba și-a creat o poziție de credit sănătoasă iar dorința sa de a face comerț cu Occidentul a transformat-o într-un partener atrăgător. Anglia i-a vîndut autobuze la începutul lunii ianuarie, iar cubanii negociază piese accesorii pentru avioanele lor de construcție engleză și probabil pentru noi avioane.

În America Latină, Cuba caută să reintre în comunitatea internațională. Delegații cubani participă la conferința de la Brasilia a Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină, care pregătește o poziție comună a emisferei pentru apropiata conferință comercială de la Geneva. Lazaro Pena, secretarul general al Confederației Muncii din Cuba, se află săptămîna aceasta la Rio de Janeiro pentru a participa la conferința sindicală latino-americană.

O mare parte din acest succes provine din convingerea tot mai largă că regimul Castro este durabil. Această apreciere este admisă în particular de mulți experți guvernamentali la Washington, ca și de mulți exilați cubani.

Tad SZULC

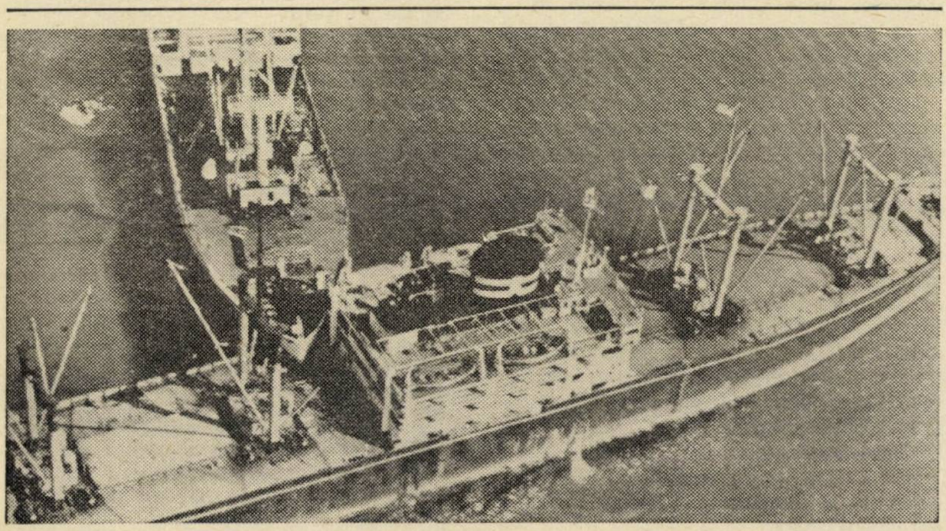

În largul coastei Floridei vaporul „Garden State" a ciocnit în plin vasul poștal „Alaska Maru"

Le Monde

PARIS

ÎN LUPTĂ CU GANGSTERII

DIFICULTĂȚILE pe care par să le întîmpine autoritățile americane în descoperirea cauzelor asasinatului președintelui Kennedy sînt destul de surprinzătoare. Mobilul care l-a făcut pe Oswald, presupusul asasin, să acționeze, rămîne necunoscut. Același lucru poate fi spus despre asasinarea lui Oswald de către Ruby în localul și sub ochii poliției. Puternica organizație a poliției federale nu pare pregătită să străpungă un mister, pe zi ce trece tot mai neclar.

Cu siguranță, toate țările își au criminalitatea lor proprie, dar sînt puține unde rețeaua ei să fie atît de minuțios organizată ca în Statele Unite.

Răufăcătorii sînt constituiți în societăți cu ramificații foarte întinse, care au legile și ierarhiile lor și care se bucură cîteodată de complicități atît de puternice, încît mult timp împiedică autoritățile să mențină ordinea.

Literatura polițistă americană a contribuit, fără îndoială, foarte mult la a face cunoscut ce înseamnă lupta care se dă între poliție și răufăcători ; dar nu trebuie să ai prea mare încredere în romane. Dacă vrei să-ți formezi o părere ceva mai întemeiată, e mai nimerit să te referi la două lucrări, ai căror autori se bucură de o autoritate ce exclude orice fantezie. Ele au fost publicate la un interval de doisprezece ani. Prima a apărut în 1939 și aparține lui Edgar Hoover, directorul poliției federale ; a doua a apărut în 1951, și aparține senatorului Kefauver, președintele unei comisii de anchetă asupra criminalității în Statele Unite. Atît unul cît și celălalt au dus campanii foarte curajoase și au expus pericolul pe care îl prezintă pentru societate existența unor asociații de răufăcători deosebit de puternice.

Primele organizații de gangsteri de după război au intrat oarecum în legendă. Al. Capone a devenit aproape personaj de epopee. Și totuși, nu era altceva decît un mare criminal care dispunea de trei etaje ale unui imobil pentru instalarea birourilor sale și care ajunsese să se bucure de asemenea complicități, încît dădea banchete în onoarea autorităților polițienești, a oamenilor politici și chiar a judecătorilor.

Cu timpul, răufăcătorii s-au organizat într-un mod aproape administrativ, cu ramificații întinse pe tot teritoriul țării. Cu abilitate, gangsterii au învățat să inducă deseori în eroare poliția federală, comițînd infracțiuni numai de resortul poliției locale a cărei îngăduință le era mai ușor să o speculeze.

Ei au priceput importanța buletinului de vot și au devenit alegători atît de influenți, încît dl Hoover a putut să scrie : „Povestea tuturor criminalilor periculoși urmăriți de Biroul Federal de Investigații în cursul ultimilor ani arată că aceștia au menținut întotdeauna legături strînse și cordiale cu politicieni profesioniști".

Dl Kefauver povestește, de asemenea, că la New York, un criminal temut, Adonis, avea un mic restaurant unde un mare număr de oameni politici veneau să-i solicite ajutor și bani în vederea alegerii lor. Senatorul citează, în legătură cu mari afaceri de corupție, pe un fost primar al New York-ului, devenit ambasador în Mexic, O'Dwyer, despre care spune : „El nu lua nici o măsură eficace împotriva bossilor jocurilor de noroc, ai traficului cu stupefiante, ai contrabandei, și nici împotriva marilor întreprinderi gangsterești (rackets) de tot soiul care acționau în oraș. Se poate spune chiar că toate acțiunile sale nu au făcut decît să contracareze anchetele cele mai promițătoare. El lua apărarea unor indivizi dubioși și de fiecare dată cînd anchetatorii îi atrăgeau atenția asupra organizațiilor crimei, refuza să vadă ceea ce sărea în ochi".

În felul acesta, asociațiile de răufăcători au putut să-și creeze pe tot teritoriul S.U.A. organizații criminale cu ramuri foarte variate : jefuirea băncilor, răpirile, șantajele, traficul cu droguri ; întreprinderile frauduloase de jocuri de noroc au luat amploare.

În momentul cînd justiția vrea să intervină, ea întîlnește în drumul său obstacole de netrecut, deseori create de poliția locală coruptă. La Saratoga, comisia senatorială a descoperit că fondurile provenind din cazinourile clandestine erau transportate la bancă cu mașinile poliției. În alt oraș, un șerif a recunoscut că alegerea sa a fost sprijinită de răufăcători, și pentru a se scuza a spus doar atît : „Ce vreți, un vot e un vot". În același timp, avocați dubioși utilizează resursele procedurale pentru a-i ajuta pe gangsterii ai căror complici devin.

Justiția nu poate găsi martori, cei care vorbesc temîndu-se să nu fie asasinați. Comisia Kefauver a denunțat existența unei agenții „Murder et Co." („Omorul et Co.") compusă din criminali însărcinați cu execuțiile. La Dallas, gangsterul Harold Noble, în conflict cu o bandă rivală, dirijată de la Binion, a fost omorît după zece atentate infructuoase. În altă parte, un martor îndrăznind să vorbească în fața comisiei senatoriale, localurile societății sale au fost distruse de o bombă, și un ziar a scris că un ofițer de poliție a spus, vizitînd dărîmăturile : „Această bombă ar putea fi un avertisment pentru oamenii simpli, respectabili sau nu, de a nu mai vorbi cînd comisia va mai reveni".

Pedeapsa cu moartea este aplicată cu rigoare de sindicatul crimei. Un polițist cinstit, Ragen, vrînd să dezvăluie acțiunile trustului național al pariurilor, a fost omorît în 1946 de o rafală de gloanțe, iar locotenentul de poliție Drury, care știa prea multe despre moartea lui Ragen, a fost asasinat, la rîndul său, puțin timp după aceasta. Cele două crime au rămas însă nepedepsite.

Lipsită de posibilitatea găsirii probelor, legea penală devine deseori neputincioasă și, doar prin intermediul legilor fiscale, cei mai răi criminali ispășesc simple pedepse cu închisoarea, cînd se descoperă, prin conturile lor la bancă sau prin cheltuielile lor, că au făcut declarații false de venit. Și, de altfel, se întîmplă ca din închisoare să continue să-și dirijeze afacerile.

Unele asociații și-au lărgit activitățile, controlînd mari operații industriale. Mari afaceriști au acordat gratuități unor gangsteri notorii. La Miami, marile hoteluri erau în mîinile unor criminali cunoscuți și comisia Kefauver a numărat șaptezeci de tipuri de afaceri diferite, conduse de răufăcători periculoși.

Comisia senatorială conchide :

1) „Există în Statele Unite, pe scară națională, un sindicat al crimei... format dintr-o ciudată combinație de criminali, politicieni veroși, imbecili orbi și mulți alți oameni, desigur cinstiți, dar înșelați în bunele lor intenții. Acest sindicat se întinde asupra întregii națiuni. Este un fel de coaliție, de organizații autonome și locale, care lucrează împreună pentru profitul lor mutual ;

2) În spatele acestor bande locale, care constituie sindicatul național propriu-zis, există o organizație numită Mafia, atît de fantastică încît cea mai mare parte a americanilor cred cu greu în existența ei ;

3) Cu toate că politicienii și funcționarii corupți nu reprezintă decît o mică minoritate în raport cu sutele de mii de funcționari cinstiți și devotați cauzei publice, corupția politică pare a fi atins în Statele Unite un nivel fără precedent ;

4) Cu toate că aplicarea legilor revine, în primul rînd, autorităților locale — și peste tot avem de-a face cu același tablou monoton al polițiilor locale veroase sau pasive — cea mai mare parte a răspunderii pentru această corupție generalizată revine în mod incontestabil organelor federale".

Ședințele comisiei senatoriale au fost televizate și milioane de spectatori au putut vedea apărînd pe micul ecran fețele răufăcătorilor. Cînd concluziile au fost cunoscute, comisia a primit mii de scrisori drept mulțumire pentru lăudabilele ei eforturi.

Se poate spune că Statele Unite au scăpat de asociațiile lor criminale ? Concluziile înspăimîntătoare ale comisiei explică într-o mare măsură dificultățile întîlnite de F.B.I., cu toată bunăvoința și organizarea care caracterizează acest organ federal, în încercările de a face lumină asupra asasinării președintelui Kennedy și asasinării lui Oswald de către Ruby. De la moartea lui Oswald, poliția locală a considerat închisă afacerea Kennedy. Care sînt forțele oculte care au intervenit și nu pot fi descoperite ?

De ani de zile, lupta împotriva criminalității este dusă în mod activ, și Kennedy, cu un zel lăudabil, a întreprins o luptă serioasă pentru a realiza o purificare. Totuși, criminalii nu s-au dat bătuți.

Nu trebuie uitat faptul că, recent, gangsterul Joe Valachi, pentru a scăpa de pedeapsa capitală, a făcut destăinuiri senzaționale asupra procedeelor răufăcătorilor, preferînd protecția închisorii riscurilor unor eventuale răzbunări. Aceste mărturisiri au provocat o mare agitație în sindicatul crimei. Astăzi, poliția federală încearcă să înțeleagă ce au însemnat aceste frămîntări. Va explica aceasta de ce a lăsat poliția din Dallas să fie ucis Oswald de către Ruby ? Dacă Oswald era un dezechilibrat izolat, ce interese avea el să-l facă să tacă ?

Procesul Ruby va permite oare să se clarifice misterul crimei ?

Maurice GARÇON
de la Academia Franceză

FRONTUL ANTISALAZARIST SE ÎNTĂREŞTE

Generalul Humberto Delgado, conducătorul autonumit al opoziţiei portugheze împotriva regimului premierului Antonio Salazar, declară că îşi va stabili cartierul general la Alger în cadrul unui „Front de eliberare" antisalazarist poliglot.

„Plec în Africa să preiau comanda acţiunii revoluţionare portugheze" — a declarat recent reporterilor pe aerodromul din Roma energicul general Delgado, la sosirea sa din Brazilia.

Generalul Delgado a declarat că Brazilia, unde a trăit, cu cîteva întreruperi, începînd din ianuarie 1961, cînd a colaborat cu căpitanul Henrique Galvao la răpirea vasului portughez „Santa Maria" în ianuarie 1961, „este prea departe de Portugalia şi poliţia portugheză este prea puternică acolo".

Căpitanul Galvao, care în cadrul unei depoziţii făcute recent în faţa unui comitet special al O.N.U. cu privire la colonialism a prezis „prăbuşirea regimului Salazar în cursul primei jumătăţi a anului 1964", a rupt însă relaţiile cu generalul Delgado.

Un grup de exilaţi, în frunte cu dr. F. Piteira Santos, au înfiinţat la Alger Frontul patriotic de eliberare naţională. Ei încearcă să păstreze contactul cu junta acţiunii patriotice, formată din celule de rezistenţă clandestine din Portugalia propriu-zisă şi să menţină legătura cu mişcările naţionaliste africane ca guvernul angolez în exil al lui Holden Roberto.

La un congres secret al conducătorilor opoziţiei portugheze, ţinut la 19—21 decembrie 1962 la Paris, sprijinitorii generalului Delgado, membrii grupărilor de rezistenţă socialiste, monarhiste şi romano-catolice, şi Alvaro Cunhal, secretarul general al Partidului Comunist din Portugalia, au căzut de acord să-şi unească eforturile în cadrul frontului.

...Generalul Delgado gîndeşte prin prisma unei revolte militare în Portugalia şi este prudent în privinţa promiterii independenţei pentru africani. Colegii săi mai de stînga de la Alger vorbesc despre lupta de clasă din Portugalia şi despre necesitatea de a organiza sindicate şi acţiuni greviste.

Discursul rostit de căpitanul Galvao la O.N.U. în decembrie, cerînd „autodeterminarea" mai degrabă decît independenţa pentru Angola, Mozambic şi celelalte teritorii de peste mări ale Portugaliei şi atacurile sale la adresa generalului Delgado au sporit recent aceste antagonisme.

Majoritatea observatorilor afirmă că Partidul Comunist din Portugalia este în prezent singura forţă de opoziţie organizată efectiv din Portugalia propriu-zisă.

...În 1958, generalul Delgado, fost comandant al forţelor aeriene portugheze şi ataşat aerian la Washington, s-a opus fără succes candidatului oficial al dr-ului Salazar, amiralul Amerigo Tomas, în alegerile pentru preşedinţia Portugaliei. Campania a fost agitată şi generalul Delgado, care ulterior a fugit în Brazilia, a susţinut că rezultatele au fost falsificate.

Generalul Delgado are cîţiva prieteni în rîndul elementelor de dreapta care îl antipatizează pe Salazar, ca şi în rîndul elementelor de stînga. Totuşi, amploarea opoziţiei reale a unora dintre ei, ca Don Antonio Ferreira Gomes, fost arhiepiscop de Porto, şi Dona Maria Pia de Saxa-Coburg, ducesa monarhistă de Braganza, este considerată drept foarte relativă.

Înăuntrul Portugaliei se manifestă o presiune crescîndă, dar încă imperfectă, pentru încetarea cenzurii, acţiunilor arbitrare ale P.I.D.E. (Poliţia politică de stat) şi altor caracteristici represive ale regimului dr-ului Salazar.

„Aici domneşte o mare tăcere — a declarat un student din Lisabona autorului acestui articol. Dar ştim că într-o zi tăcerea va fi ruptă".

John K. COOLEY

(Din The Christian Science Monitor)

Siqueiros, văzut de Yves Brayer

„L-am vizitat pe Siqueiros"...

Yves Brayer, văzut de Siqueiros

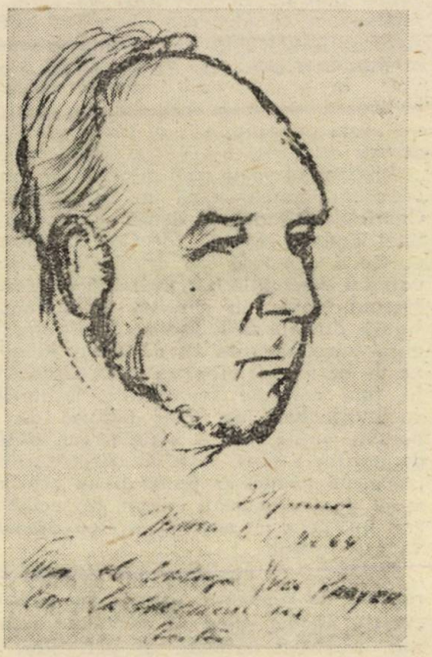

David Alfaro Siqueiros, marele pictor mexican, este deţinut într-o închisoare din Mexic de mai bine de patru ani. Intelectuali din toată lumea, de diverse tendinţe politice, au protestat împotriva reţinerii lui în temniţă. În *Figaro Littéraire*, pictorul francez Yves Brayer, recent întors din Mexic, relatează întrevederea pe care a avut-o cu Siqueiros între zidurile întunecate ale închisorii, unde acesta n-a încetat să picteze. Cîteva din ultimele lui opere, Brayer a avut ocazia să le vadă vizitînd-o acasă pe soţia artistului, Angelica: un autoportret uriaş în creion, un cap de Crist îndurerat şi singerînd, cîteva naturi moarte şi două portrete de deţinuţi.

Cu ajutorul lui Jesus Siqueiros, fratele artistului, Brayer a izbutit să obţină aprobarea de a-l vizita pe deţinut. Iată descrierea închisorii: „În faţa mea, o stradă fără ferestre dă într-un fel de chioşc de lemn, cu geamuri, spre care mi se face semn să înaintez. Vorbitorul e chiar în centrul închisorii, de unde pleacă opt coridoare cu celule, de care sînt despărţit printr-o dublă perdea de gratii înalte. În una, deţinuţi în bluze bleu de marinari se plimbă. Altele par goale, cu uşile închise, dar rufele colorate puse la uscat îmi permit să presupun că sînt locuite de femei."

După cîteva momente de aşteptare, Siqueiros apare cu pasul său nervos. E îmbrăcat ca şi ceilalţi deţinuţi. „Fără îndoială, a slăbit, notează Brayer, iar părul lui abundent a devenit cenuşiu. Dar asta îi dă un aer de şi mai mare noblete, semi-spaniolă, semi-indiană. Nu-ţi vine să crezi că a împlinit 67 de ani... Îmi spune că se află în temniţă pentru a şaptea oară, prima dată fiind în 1919...

Mîinile lui sînt pătate de vopsea şi cerneală, căci tocmai lucra în clipa cînd a fost chemat; îmi confirmă că pictează într-o celulă de 2 metri şi slab luminată, şi nu, cum s-a spus, într-un atelier amenajat pentru el... În timp ce stăm de vorbă, schiţăm repede fiecare portretul celuilalt. Siqueiros regretă că nu poate să-mi picteze chipul pe o pînză mare. Povestindu-i dificultăţile pe care le-am întîmpinat pentru a-l vedea, el îmi spune că, azi dimineaţă, a stat în pat, pentru că a răcit la apelul care se face zilnic la ora 6 şi care durează destul de mult. Dar nu se plînge. E surîzător".

Întrevederea se încheie, firesc, după zece minute, la intervenţia unui locotenent colonel în uniformă kaki. Dar cei doi artişti nu se despart înainte de a se îmbrăţişa, iar gestul e simbolic: o dată cu pictorul francez, toţi intelectualii şi artiştii progresişti din lume l-au strins în braţe pe marele Siqueiros.

DOSAR

AFRICA DE SUD a devenit cunoscută europenilor printr-un accident: în anul 1648, pe cînd trecea pe lîngă peninsula Capului, nava olandeză „Harleem" a fost surprinsă de o puternică furtună. Cu mare greutate echipajul a izbutit să ajungă la ţărm. Meleagurile primitoare ale Africii de Sud i-au găzduit pe naufragiaţi mai bine de un an, pînă cînd o altă navă, trecînd prin această regiune, s-a oferit să-i repatrieze. Întors în ţară, echipajul a zugrăvit în imagini atît de atrăgătoare locurile în care fusese nevoit să ajungă, încît Compania Indiilor Olandeze s-a hotărît deîndată să stabilească aici un port permanent. La 16 aprilie 1652, trei vase ale Companiei aruncau ancora în golful Table. Penetraţia albilor în Africa de Sud începuse.

■

UN MARE PROIECT al U.N.E.S.C.O. — cunoaşterea reciprocă între culturile Occidentului şi Orientului — a găsit o interesantă aplicare în cîteva şcoli elveţiene. Astfel, la Neuchâtel, Fribourg, St. Maurice, Berna şi Einsieden, elevii vor primi niste

PROFIL

Willy Brandt

La mijlocul lunii ianuarie, organele de conducere ale partidului social-democrat din Germania occidentală au hotărît să propună drept candidat pentru funcţia de preşedinte al acestui partid pe Willy Brandt, primarul Berlinului occidental şi conducătorul organizaţiei vest-berlineze a partidului. Această propunere urmează să fie discutată în cadrul Congresului extraordinar al P.S.D.G., care se întruneşte la 15—16 februarie şi — după cum scriu ziarele vest-germane — nu există nici o îndoială că cei 300 de delegaţi o vor ratifica fără discuţii.

Brandt s-a născut în decembrie 1913, la Lübeck, oraşul natal al lui Thomas Mann. Acolo şi-a făcut şi studiile paralel cu începuturile activităţii sale politice — (încă din anii liceului a început să activeze în organizaţiile de tineret ale partidului social-democrat, ajungînd să deţină, înainte de instalarea regimului hitlerist, o funcţie de conducere în consiliul naţional al organizaţiilor de tineret). Sub ameninţarea unei arestări iminente din partea Gestapoului, el a emigrat la sfîrşitul anului 1933, stabilindu-se la Oslo, unde şi-a terminat studiile universitare — de istorie — şi unde şi-a început activitatea de ziarist. În timpul războiului civil din Spania, Brandt a fost corespondent pe front pentru unul din ziarele socialiste norvegiene, iar mai tîrziu, în 1939, a fost unul din conducătorii organizaţiei de ajutor sanitar norvegian „Ajutorul popular", acţionînd pînă la capitularea Norvegiei în 1940, şi organizînd ajutorarea şi alimentarea regiunilor ocupate de nazişti.

După ocuparea completă a Norvegiei de către trupele hitleriste, Brandt a fost luat prizonier, fiind considerat „soldat al armatei norvegiene". (Se spune că i s-a împrumutat în ultimul moment o uniformă de soldat norvegian spre a putea beneficia de statutul de prizonier de război şi a scăpa astfel de urmărirea Gestapoului care, cu ani de zile în urmă, îi ridicase cetăţenia germană). După eliberarea din lagărul de prizonieri militari, Brandt a emigrat clandestin în Suedia unde, în anii războiului, şi-a continuat activitatea de ziarist. Îndată după capitularea Germaniei hitleriste, el a deţinut funcţia de corespondent pentru Germania al unor ziare scandinave, participînd, printre altele, în această calitate, la procesul de la Nürnberg.

El şi-a recăpătat cetăţenia germană în 1947 — cînd şi-a adoptat şi numele actual de Willy Brandt, pseudonimul său de ziarist (numele sub care a fost înregistrată naşterea sa la Lübeck fiind Herbert Karl Frahm). Brandt a început de îndată o activitate susţinută în partidul social-democrat, ocupînd posturi tot mai importante în conducerea organizaţiei din Berlinul occidental a acestui partid (preşedinte al organizaţiei, cu începere din ianuarie 1955), iar, după moartea primarului Suhr, fiind ales la 3 octombrie 1957 primar al sectorului vestic al oraşului.

În calitatea sa de primar al Berlinului occidental, Brandt şi-a subordonat pînă la un punct activitatea politicii guvernului federal. Aceasta l-a determinat adesea să se situeze pe poziţiile sprijinirii politicii „oraşului de front", politică pe care a susţinut-o, cu oarecari nuanţări, în cursul călătoriilor sale peste hotare din anul 1961.

Activitatea sa de fruntaş al Partidului social-democrat — al cărui candidat la funcţia de cancelar a fost şi în alegerile din 1961 — a avut numeroase aspecte contradictorii. Brandt a fost unul dintre sprijinitorii „programului de la Godesberg" prin care se preconiza atenuarea deosebirilor de politică externă şi internă dintre partidul social-democrat şi uniunea creştin-democrată, ceea ce a făcut ca respectiva campanie electorală să se desfăşoare mai ales în jurul unor probleme personale, nu al unor principii politice. Pe de altă parte, Brandt susţinea necesitatea unei reorientări a organizării partidului social-democrat ţinînd seama de evoluţia istorică a situaţiei internaţionale. „Avem nevoie în politica germană, spunea el în preajma alegerilor din 1961, de un nou stil, de o colaborare practică, de o viziune mai justă". Într-o oarecare măsură insuccesul relativ al partidului crestin-democrat — care la alegerile din septembrie 1961 a pierdut majoritatea absolută în Parlamentul federal — se datoreşte, după cum scriau comentatorii germani, personalităţii lui Brandt şi indiciilor, încă nedesluşite, că el ar adopta un asemenea stil nou în politica ţării sale.

Brandt nu şi-a cristalizat încă viziunea despre acest stil nou poate — spun adepţii lui — pentru că nu a deţinut oficial funcţia de conducător al partidului de opoziţie. Aspectele contradictorii ale intenţiilor sale şi-au găsit expresia, de pildă, într-un interviu acordat acum cîţiva ani revistei americane Look, unde pe de o parte se pronunţa pentru un rol mai important acordat Germaniei federale în sistemul alianţei occidentale („Germania ar trebui să-şi asume răspunderile pe care partenerii ei le consideră necesare") dar în acelaşi timp sublinia riscurile pe care le prezintă politica de înarmare a R. F. Germane.

Willy Brandt a fost propus de conducătorii partidului său pentru funcţia de preşedinte în speranţa, după cum se spunea în comunicat, că va favoriza „un stil nou în partidul social-democrat pentru a moderniza politica partidului". De asemenea, ziarele au subliniat că în ultimele cîteva săptămîni, în calitatea sa de primar al Berlinului occidental, Brandt a autorizat continuarea tratativelor dintre guvernul R. D. Germane şi senatul vest-berlinez.

Brandt este doctor honoris causa al universităţilor din Heidelberg şi Philadelphia.

M. I.

FIŞIER

State compuse

Din punct de vedere al structurii statelor, în comunitatea internaţională există state **unitare şi state compuse.**

Majoritatea ţărilor sînt constituite în state unitare, adică cu un singur sistem de organe supreme ale puterii şi administraţiei de stat.

Din categoria statelor compuse fac parte **uniunile personale, uniunile reale, confederaţiile şi statele federale.**

UNIUNEA PERSONALĂ, sau monarhică, este o formă de stat care a luat fiinţă prin reuniunea a două sau mai multe state sub o singură coroană, păstrîndu-şi fiecare în parte organizarea statală, cetăţenia, reprezentarea externă, legile proprii.

Prima uniune personală cunoscută în istorie datează din 1460 — dintre Danemarca şi Schleswig-Holstein. Au mai folosit această formă, uniunile personale dintre Anglia şi Hanovra 1714—1838, dintre Olanda şi Luxemburg 1815—1890, dintre Congo şi Belgia 1885—1908.

UNIUNEA REALĂ reprezintă o unire de state avînd în frunte un monarh comun. Este înfiinţată prin dispoziţie expresă a constituţiilor statelor membre şi în virtutea unui acord internaţional. În această formă de organizare statală deşi părţile componente îşi păstrează în parte organizarea internă, legislaţia şi administraţia proprie, reprezentarea lor pe plan extern se face numai de către uniune, iar principalele ministere (externe, finanţe, apărare) sînt comune.

Uniuni reale au existat între Danemarca şi Islanda 1918—1944, între Norvegia şi Suedia 1815—1905 şi între Austria şi Ungaria între 1867—1919. Această uniune a încetat să fiinţeze o dată cu tratatele de pace de la Saint-Germain (septembrie 1919) şi de la Trianon (iunie 1920) prin care Austria şi Ungaria au devenit state separate.

CONFEDERAŢIA reprezintă o asociaţie de state independente, care ia fiinţă pe baza unui acord internaţional (pact de confederaţie) prin care se determină condiţiile de asociere.

Din punct de vedere istoric confederaţiile au apărut în perioada destrămării feudalismului şi în epoca afirmării capitalismului. Cele mai cunoscute sînt : Confederaţia Olandeză 1579—1795 ; Confederaţia Helvetică 1291—1798 şi 1815—1848 ; Confederaţia Statelor Unite ale Americii 1776 pînă în deceniul al 6-lea al secolului XIX ; Confederaţia germană în care erau asociate peste 30 de state 1815—1866.

Confederaţiile se caracterizează prin faptul că statele participante îşi păstrează independenţa. Ele pot avea relaţii cu alte state, au drept de legaţie activă şi pasivă.

Confederaţia reprezintă o formă de tranziţie către un stat centralizat.

FEDERAŢIA. O formă de organizare statală compusă prin unirea mai multor ţări. În statul federal raporturile dintre statele componente se stabilesc prin constituţie, puterea fiind centralizată. De regulă organele de stat legislative, executive, judecătoreşti, armata, cetăţenia etc. sînt unice. Ca atare, federaţia este singura în drept de a reprezenta statul în relaţiile internaţionale, de a declara război şi a încheia pace, de a acredita şi a primi agenţi diplomatici. Paralel cu aceasta în fiecare stat există organe ale puterii care se bucură de o anumită autonomie, în special în probleme administrative. Sînt state federale : S.U.A., Elveţia, Australia, R.F.G., Mexicul, Brazilia, Venezuela etc. etc.

Un statut nou inspirat din principiile statului federativ de tip socialist îl constituie Constituţia Republicii Socialiste Federative Iugoslavia.

Statul unional sovietic este o formă principial nouă, de stat federativ, înfiinţată pe baza criteriului naţional-teritorial, în care suveranitatea statului compus se împleteşte în mod armonios cu suveranitatea individuală a statelor componente care îşi menţin dreptul de liberă ieşire din uniune. U.R.S.S. a luat fiinţă la 29 decembrie 1922. În prezent, U.R.S.S. numără în componenţa sa 15 republici suverane şi egale în drepturi, printre care şi o federaţie (R.S.F.S.R.), bazată pe autonomie. U.R.S.S. alcătuieşte o uniune de popoare libere, constituită pe baza principiilor leniniste ale dreptului la autodeterminare.

I. P

„casete documentare" conţinînd o mulţime de cărţi, hărţi, discuri, diapozitive etc. asupra culturii, etnografiei, politicii, religiei, istoriei, artelor din două ţări asiatice : India şi Iran. Ambasadorii celor două ţări au asistat la ceremonia prin care secretarul Comisei naţionale elveţiene a U.N.E.S.C.O. a arătat ziariştilor „casetele documentare".

■

DE 40 DE ANI, societatea **International Petroleum** care deţine 85% din petrolul peruvian nu a plătit statului Peru nici un fel de impozite. Ultimele calcule au arătat că datoria acestei societăţi faţă de statul peruvian se ridică la 75 de milioane de dolari.

■

DUPĂ CUM ANUNŢĂ **Christian Science Monitor**, inginerii Universităţii din Florida au inventat un tip de roboţi (1,20 metri înălţime, corp cilindric, îmbrăcat în partea inferioară cu o „haină spongioasă" pentru a absorbi umiditatea aerului) destinaţi să studieze condiţiile de viaţă ale mai multor oameni într-un spaţiu restrîns. Aceşti roboţi reproduc fenomenele fizice şi chimice ale vieţii : se hrănesc, dorm, transpiră.

POȘTA REDACȚIEI

Aș vrea să știu de ce se împotrivește Franța intrării Angliei în Piața comună și, de asemenea ce face în prezent Enrico Galvao, fostul căpitan al vasului „Santa Maria".

MARIAN ACIOBĂNIȚEI
elev, Huși

La ambele întrebări găsiți răspuns în numărul de față al revistei.

Mă interesează să știu ce orașe ale lumii au peste un milion de locuitori, dar, din păcate, nu mi-am putut procura agenda 1964 model D (ESIP) în care, după cum rezultă din scrisoarea unui cititor, sînt menționate aceste orașe.

CONST. CĂLIN
pensionar, Băilești

Agenda 1964 model D conține serioase greșeli. Nu pot să înțeleg cum o asemenea publicație poate omite din lista orașelor cu peste un milion de locuitori peste 20 de mari orașe ca, de pildă, San Francisco, Cleveland, Napoli, Manchester, Bufallo, St. Louis, Port-Arthur etc. menționate, printre altele, în Micul Atlas Geografic editat în 1962. Referitor la populația altor orașe, agenda publică date din 1955 pentru cazuri cînd există recensăminte făcute în 1961.

În altă ordine de idei, vă rog să publicați un material despre situația din Laos și să-mi comunicați numele conducătorului revoluției egiptene din 1952.

ing. AL. DARIE
București

Despre Laos vom publica un documentar ; este vorba de colonelul Naghib.

Ștefan Pătru Neagu, tehnician, București. **Pentru a găsi răspuns la întrebările ce vă preocupă vă sugerăm să studiați în cadrul învățămîntului politic într-un cerc care se ocupă de problemele războiului și păcii. Sperăm, de asemenea, că va fi de folos urmărirea atentă a revistei LUMEA.**

Dacă ne amintim din istorie că la 2.XII.1805 Napoleon își aniversa încoronarea prin victoria de la Austerlitz, trebuie să admitem că Pius al VII-lea a fost umilit la Notre Dame cu un an înainte și nicidecum cu trei ani în urmă, adică în 1808, cum rezultă din articolul lui Paolo Ricci din nr. 2 pe 1964.

AUREL DRAGOȘ
București

Aveți perfectă dreptate.

Întrucît mi-a plăcut prezentarea cărții „Ascensiunea și prăbușirea celui de-al treilea Reich" (documentată și bine scrisă), aș dori ca asemenea articole să apară mai des.

V. CIOLOCA

tehnician, Sibiu

Aș dori să citesc un material amplu referitor la Olanda, în genul reportajului despre Ghana care a apărut în nr. 4 al revistei.

ILIE MOLDOVAN
Turda

Marieta Ionescu, elevă, Arad. **Cînd vei trece în ciclul II și vei învăța geografie universală vei înțelege că fiecare țară are o istorie și o dezvoltare proprie. Nu se poate pune semnul egalității „din punct de vedere economic, social și cultural" între două țări, așa cum ne ceri nouă să facem.**

Vasile Ștef, Șibot-Orăștie. **La Polul Nord nu există uscat. Munții de gheață plutesc pe ocean.**

Soldat fruntaș Agi-Amet Gemal. **Profesorul atomist Robert Oppenheimer a fost distins recent în Statele Unite cu premiul „Enrico Fermi", care i-a fost înmînat de președintele Johnson.**

În legătură cu întrebarea pusă de cititorul Gh. Nistor în numărul precedent al revistei, am primit următoarele răspunsuri :

Este vorba de un episod din 1914, în primele luni ale războiului, cînd două vase de război germane din Mediterana au reușit să scape de urmărirea flotei engleze și s-au refugiat în apele turcești. După cîte îmi amintesc erau vasele „Breslau" și „Goeben". În Germania s-a descris evenimentul respectiv ca o performanță și i s-au consacrat chiar cărți întregi.

Consecința practică a acestei pătrunderi a fost demontarea tunurilor mari de pe vase și instalarea lor la Gallipoli, unde au fost folosite pentru a împiedica forțarea Dardanelelor de către flota anglo-franceză. În armata turcă dețineau pe atunci posturi de comandă cîțiva ofițeri germani (de pildă, von der Goetz-Pașa). Tot la Gallipoli — unde flota Franței și-a pierdut vasul-amiral, cuirasatul „Courbet", aruncat în aer, se găsea și un tînăr ofițer turc, Kemal. El va intra în istorie cîțiva ani mai tîrziu sub numele de Kemal Atatürk.

Gh. Nistor face o confuzie cînd afirmă că Italia ar fi putut împiedica și ea navigația vaselor germane puse sub urmărire. Italia și Turcia erau atunci încă neutre.

ARTUR HALFON
București

În 1914, la izbucnirea războiului, vasele se aflau într-o așa-zisă călătorie de curtoazie la Constantinopol. Mai tîrziu, au fost transmise Turciei luînd numele de „Sultan Yavuz Selim" și respectiv „Midilli" (scufundat la 2 noiembrie 1918 la Dardanele, Imbros). Vasul „Goeben", care mai există și azi, avea pe atunci posibilitatea de a înfrunta orice grupare de vase de război din bazinul Mării Negre. Era un crucișător cuirasat, cu un deplasament de 23 000 de tone, și fusese lansat la 28 martie 1911 la Hamburg, fiind înzestrat cu 34 de tunuri și patru lansatoare de torpile.

ANDREI ION DELEANU
București

Ca elevi îndrăgostiți de istorie și literatură, cunoaștem următoarele amănunte : Cele două vase militare germane se găseau în Mediterana încă din 1912 făcînd parte dintr-o misiune militară germană care instruia pe marinarii turci. La 3 august 1914, contele Tirpitz, ministrul german al Marinei, a ordonat amiralului Suschon, comandantul escadrei, să plece la Istanbul și să preia comanda flotei otomane. După un duel de artilerie cu flota Antantei, care a durat mai multe zile, cele două vase militare germane au intrat în Dardanele. Potrivit normelor dreptului internațional, Turcia trebuia fie să oblige vasele să părăsească în 24 de ore apele ei teritoriale, fie să dezarmeze și să interneze echipajul. A fost găsită o soluție salvatoare. S-a dat un comunicat prin care Turcia făcea cunoscut că a cumpărat cuirasatele. La 16 august, pe cele două vase a fost arborat drapelul turc iar marinarii germani și-au pus fesuri turcești.

ADAM IOAN
clasa XI, Școala medie nr. 2, Mediaș

ADAM CORNELIU
Școala tehnică sticlărie, Mediaș

Cele două vase au fost surprinse de începutul primului război mondial în largul oceanului, asigurînd protecția coloniilor germane din Africa. Întrucît nu mai puteau intra într-un port german (litoralul german fiind sever supravegheat de flotele Angliei și Franței) ele au început să facă piraterie pentru a se aproviziona cu alimente și combustibil. S-au sustras urmăririi vaselor de război anglo-franceze folosind diferite trucuri — noi pe atunci — ca de pildă schimbarea numărului coșurilor, modificarea aparentă a suprastructurii etc. Pătrunderea lor în Marea Neagră a fost facilitată de faptul că flota engleză și cea franceză erau concentrate în Canalul Mînecii și în Marea Nordului, pentru a împiedica o debarcare germană în Anglia.

Ing. A. GĂINĂ
București

Kereszturi Janos, student, Timișoara. **Toate amănuntele despre Organizația Națiunilor Unite pe care doriți să le cunoașteți sînt cuprinse în lucrarea „O.N.U. — organizare și funcționare" de M. Ghelmegeanu, N. Dașcovici și A. Bolintineanu, apărută în Editura Academiei și în cartea „Transmitem de la O.N.U." de Eugen Preda.**

În articolul „Ghana — reportaj pe glob" din nr. 4/1964, la pag. 19, ultima coloană, s-a strecurat o greșeală de cifre și anume : volumul lacului de acumulare nu poate fi de 37 000 000 m.c. la un lac de 300 km lungime, 8 500 km² suprafață, 125 m. adîncime la baraj. Dacă ar fi de numai 1 m adîncime (!) la 8 500 000 000 mp suprafață ar corespunde 8 500 000 000 m.c. Cred că cifra de 37 000 000 m.c. trebuie corectată la 37 miliarde m.c. (dacă cifra 37 este exactă).

Ing. FLORIN CONSTANTINESCU
Institutul de studii și proiectări hidroenergetice, București

---

A. Minuț, profesor, Dochia, Piatra Neamț. **Conferința de la Cairo a prilejuit diverse luări de contact între conducători arabi care nu întreținuseră în ultimul timp relații prietenești.**

Cîteva amănunte în completarea fișierului despre Premiul Nobel : În testamentul lui A. Nobel se prevedea ca imensa sa avere investită în fabricile de armament să fie lichidată și reinvestită în „valori sigure". Astfel, imediat după moartea lui Nobel, fabricile de armament au fost vîndute, iar sumele încasate au fost transferate, în marea lor majoritate, în Suedia și plasate în rente de stat. Din această cauză fondurile nu se epuizează niciodată, deoarece valoarea rentelor încasate este cam de aceeași mărime cu sumele plătite anual drept premiu.

Pentru fizică și chimie premiile sînt decernate de către Academia suedeză de științe : pentru medicină de către Institutul Carolin din Stockholm ; pentru literatură de către Academia din Stockholm, și, în sfîrșit, pentru pace de către o comisie de cinci membri aleși de către Stortingul norvegian. (Aceasta pentru că la data cînd și-a făcut Nobel testamentul Suedia și Norvegia formau un singur stat).

Prof. A. VASILESCU
București

Sugestii de la cititori :

Vă rugăm să scrieți despre problema Caşmirului.

GH. IONESCU, Galați,
N. POGAN, Gîrda, Cîmpeni

Aș vrea să cunosc unele date despre expoziția universală care se va deschide la New York.

Dr. IUXEL IBRAIM, Constanța

Mulțumim pentru aprecieri și sugestii următorilor cititori : Dumitrel Ionescu, student, București ; Ștefan Rotărașu, tehnician, București ; Ștefan Dancovici, pensionar, Tîrnăveni ; C. Arsenie, Predeal ; Gh. Tăbăran, București ; Toma Erdös, Brad ; Corneliu Popeți, Timișoara.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1, TELEFON 17.60.10.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București

SCENARIUL ȘI REGIA:
Ion Popescu-Gopo

IMAGINEA:
Ștefan Horvath

MUZICA:
Dumitru Capoianu

DECORURI:
Marcel Bogos

SUNETUL:
ing. Dan Ionescu

O producție a studioului cinematografic „București"

Pași spre lună

ÎN ROLURILE PRINCIPALE: Radu Beligan, Grigore Vasiliu Birlic, Eugenia Popovici, Emil Botta, Ion Manu, Marcel Anghelescu, George Demetru, Liliana Tomescu, Ștefan Tăpălagă, Irina Petrescu, Cadet Niculescu, Viorica Oana Popescu, Horia Șerbănescu, Ovid Teodorescu, Dem Savu, Florin Piersic, Jean Lorin Florescu, Tudorel Popa, Ileana Firea.

2 lei

Reportaj pe glob: GUYANA

ACTIVITATEA F. A. O.

Evenimentele
din
CIPRU

7

Joi, 13 februarie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

GENEVA
WASHINGTON
LONDRA
BANGKOK

Studenţi atenieni demonstrează împotriva intervenţiei străine în problemele Ciprului.

Guvernele Angliei şi Franţei au hotărît, în principiu, să construiască un tunel pe sub Marea Mînecii.

O comisie specială va alege cea mai potrivită soluţie tehnică. Pînă acum, inginerii francezi au propus două variante: un dublu tunel forat, care va urma o linie sinuoasă, impusă de condiţiile geologice sau un dublu tunel scufundat, construit în linie dreaptă. În desenele alăturate se văd, pe hartă, traseele proiectate şi profilul tunelelor. Cifrele indică: 1 — tunelul pentru trenuri electrice; 2 — tunelul cu cale ferată cu platforme pentru automobile; 3 — tunelul pentru serviciile de întreţinere; 4 — tuneluri intermediare de comunicaţie; 5 — patul oceanic.

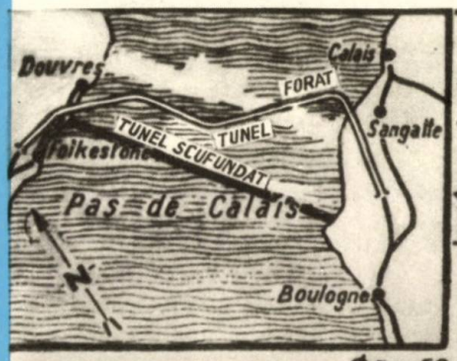

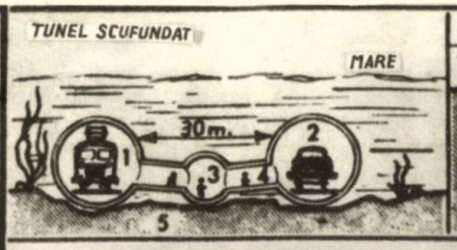

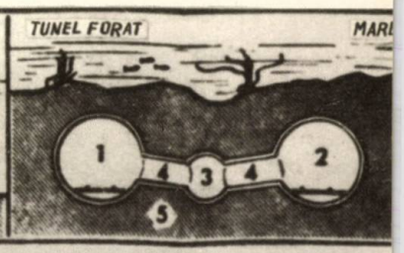

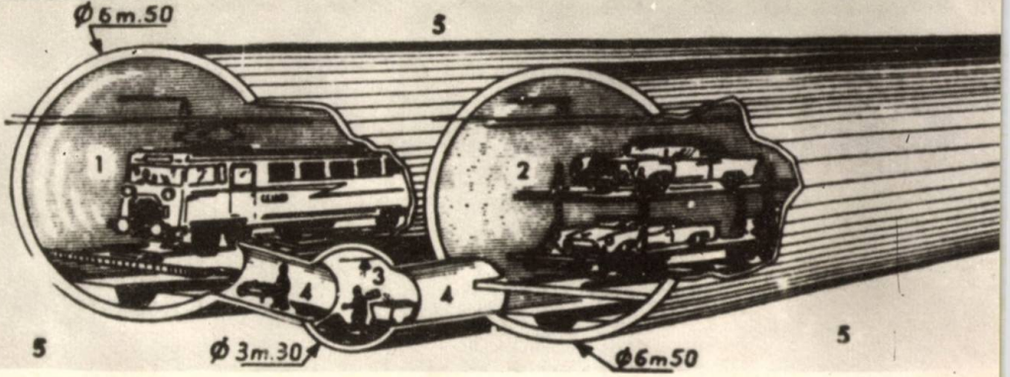

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 7 (16) 13 februarie 1964

În acest număr:

■ **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** ATENA — În ajun de alegeri (p. 2). GENEVA — Prima fază continuă (p. 3). LONDRA — Păreri despre dezarmare (p. 4). WASHINGTON — Dezbaterea drepturilor civile (p. 5). HAVANA — Episodul pescadoarelor (p. 7). DAR-ES-SALAM — Consultări africane (p. 8). BANGKOK — Concluziile întîlnirii tripartite (p. 9). KIGALI — Conflictul Bahutu-Batutsi (p. 11).

■ **ARTICOLE, REPORTAJE:** IMPLICAȚIILE PROBLEMEI CIPRIOTE, de Jean Schwoebel (p. 10). RELAȚII FRANCO — VEST-GERMANE, de R.Cîmpeanu (p. 12). BĂTĂLIA MONDIALĂ ÎMPOTRIVA FOAMEI, de B. R. Sen (p. 14). CUVÎNT DESPRE BUDAPESTA, de Horváth Jozsef (p. 16). EPISODUL „GOEBEN-BRESLAU", de Nicolae Ciachir (p. 19). GUYANA FRANCEZĂ, de Paul Isnard (p. 20). MEDICINA ÎN ANUL 2001, de Ștefan Popa (p. 22). LA O.N.U. — LOCUINȚE, CONSTRUCȚII, SISTEMATIZARE (p. 26).

■ **PE URMELE ISTORIEI:** ÎNȚELEGEREA BALCANICĂ. MOMENTE ȘI SEMNIFICAȚII, de Cristian Popișteanu (p. 24).

■ **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** (p. 27—30) Novoe vremia; New York Times; Die Andere Zeitung; Figaro; Süddeutsche Zeitung; Tribune.

■ **PROFIL, FIȘIER** (p. 31), **POȘTA REDACȚIEI** (p. 32).

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

ATENA

În ajun de alegeri

Marile mitinguri din aceste zile încheie campania electorală. Duminică 16 februarie, peste cinci milioane şi jumătate de alegători greci se vor prezenta din nou la urne, pentru a alege pe cei 300 de deputaţi în Parlament ; aceasta este a doua consultare electorală în mai puţin de patru luni, deşi perioada unei legislaturi este de patru ani. Alegerile se vor desfăşura pe baza sistemului proporţional întărit, care acordă o primă electorală suplimentară partidului cu numărul cel mai mare de voturi.

Comentînd importanţa alegerilor, revista *Erevna* scria că de rezultatele lor va depinde evoluţia politică viitoare a ţării şi că realizarea eventuală a planurilor dreptei ar însemna un recul al vieţii politice şi abandonarea poziţiilor cucerite de popor în alegerile de anul trecut.

Sînt cunoscute împrejurările care au dus la organizarea acestor noi alegeri. În urma scrutinului de la 3 noiembrie 1963, partidul Uniunea de centru obţinuse o majoritate relativă, iar G. Papandreu a fost însărcinat cu formarea noului guvern. Deşi Papandreu a primit vot de încredere în Parlament (168 din 297), el nu a acceptat să se bazeze pe majoritate, întrucît, înafară de partidul său, ea includea şi partidul EDA, şi după o perioadă de guvernare de 50 de zile a demisionat, cerînd dizolvarea Parlamentului şi ţinerea unor noi alegeri.

Încercările de formare a unui guvern de coaliţie de centru-dreapta n-au dat rezultate din cauza opoziţiei ferme a lui Papandreu, care a refuzat o asemenea formulă din mai multe motive. Uniunea de centru (partid burghez cu vederi mai liberale), care în timpul guvernării partidului de dreapta ERE se afla în opoziţie, a combătut tot timpul politica acestuia, criticînd diferite aspecte ale politicii economice şi sociale a guvernului, pronunţîndu-se pentru restabilirea libertăţilor democratice şi criticînd totodată acordurile de la Londra şi Zürich în problema Ciprului, semnate de guvernul ERE. După părerea unor observatori, Papandreu şi partidul său au adus o importantă contribuţie la lupta forţelor democratice pentru răsturnarea de la putere a ERE. O eventuală coaliţie cu ERE ar fi însemnat pentru Papandreu pierderea prestigiului cucerit în activitatea anterioară.

Un alt motiv invocat de Papandreu pentru respingerea unei coaliţii cu ERE a fost că un guvern de centru-dreapta ar fi determinat inevitabil consolidarea partidului de opoziţie EDA, care în acest caz ar fi rămas singurul partid de opoziţie în Parlament.

Partidul EDA, care a luat parte activă la lupta electorală împotriva ERE şi care a sprijinit scurta guvernare a guvernului Papandreu, s-a pronunţat, de asemenea, împotriva oricărei soluţii de guvern centru-dreapta şi a preferat soluţia unei noi consultări populare, pentru a consolida şi mai mult victoria obţinută de forţele democratice în alegerile din 3 noiembrie.

După cum se ştie, în urma demisiei guvernului de centru, a fost desemnat un guvern de tranziţie condus de I. Paraschevopoulos. Diferitele încercări ale cercurilor de dreapta de a se amîna alegerile, prin invocarea crizei cipriote, au rămas fără rezultat.

Campania electorală, axată în special pe problemele de politică externă, a urmărit cîştigarea sprijinului maselor de alegători de la sate. Programele partidelor le erau cunoscute în general alegătorilor încă din toamna trecută. Poate tocmai de aceea, după cum a relevat presa greacă, mitingurile Uniunii de centru şi ale EDA s-au bucurat de un auditoriu mult mai mare decît la ultimele alegeri, în timp ce la întrunirile electorale ale ERE asistenţa a scăzut numeric.

Actuala campanie prezintă unele caracteristici care o deosebesc de cea din noiembrie 1963. În primul rînd, trebuie menţionat că acum două partide, respectiv Uniunea de centru şi EDA, participă la alegeri în mod independent, iar o coaliţie de partide compusă din partidul ERE şi partidul denumit progresist, prezintă o listă comună de candidaţi. Trebuie relevat că Uniunea de centru se prezintă acum în faţa alegătorilor ca fost partid de guvernămînt, în timp ce ERE se prezintă, prima dată după 13 ani, ca partid de opoziţie. La rîndul său, partidul progresist al lui Markezinis, care toamna trecută se afla în opoziţie, colaborează acum cu ERE, din raţiuni electorale uşor de înţeles dacă se ţine seama de faptul că în ultimele alegeri partidul său a obţinut doar două mandate, faţă de 16 cîte avusese anterior.

Unii observatori politici sînt de părere că, în actualele alegeri, Uniunea de centru va reuşi să dobîndească majoritatea absolută. În acest caz, ea va putea forma în mod independent noul guvern. Aceste calcule sînt bazate pe analiza unor elemente din ultimele trei luni care converg în favoarea centrului şi care pot influenţa favorabil majoritatea alegătorilor. Astfel, în scurta sa guvernare, Uniunea de centru a luat unele măsuri pozitive în domeniul învăţămîntului, a acordat unele înlesniri ţăranilor pentru restituirea împrumuturilor de la Banca agricolă, unele sporuri de salarii pentru unele categorii limitate etc., realizînd astfel o parte din promisiunile sale electorale. În general, programul partidului este axat pe probleme de politică economică şi socială şi mai puţin pe probleme de politică externă. În acest ultim domeniu, partidul se menţine pe linia obligaţiilor alianţei atlantice şi a unor declaraţii de ordin general în sensul îmbunătăţirii relaţiilor Greciei cu vecinii săi balcanici.

Moartea neaşteptată a co-liderului partidului, Venizelos, unul din politicienii bine cunoscuţi din Grecia, liderul fostului partid liberal care s-a integrat în Uniunea de centru, este considerată de ziarul *Athene News* ca întărind poziţia lui Papandreu după alegeri, fără a afecta acum rezultatele alegerilor. După cum se ştie, între cei doi lideri au existat şi unele deosebiri în ceea ce priveşte orientarea. Presa ERE comentează pe larg această chestiune, afirmînd că moartea lui Venizelos va avea anumite consecinţe asupra politicii viitoare a Centrului, în sensul că de acum nu va mai exista o frînă conservatoare împotriva unei politici mai „spre stînga". Aceste comentarii sînt considerate de presa de centru ca urmărind să influenţeze pe alegătorii venizelişti spre a nu acorda votul lor lui Papandreu.

În sfîrşit, mai trebuie menţionat un alt eveniment care influenţează atmosfera preelectorală din Grecia : criza cipriotă. Centrul a criticat ERE pentru acordurile de la Londra şi Zürich care au generat actuala criză, iar Papandreu a declarat recent, în urma puternicei mişcări de solidaritate în favoarea poporului cipriot, că dacă cele două comunităţi din Cipru nu se pot înţelege pentru revizuirea acordurilor existente, singura cale pentru o soluţionare paşnică a problemei cipriote rămîne apelul la justiţia internaţională reprezentată de O.N.U., iar prezenţa unor forţe internaţionale de pacificare în Cipru este acceptabilă numai cu consimţămîntul guvernului cipriot şi cu condiţia să nu urmărească scopuri politice, ci exclusiv pacificarea.

Pentru a-şi întări poziţiile, ERE participă la aceste alegeri coalizat cu Markezinis. Unii observatori — după cum relevă ziarul *Athene News* — consideră că această coaliţie nu-i va aduce partidului ERE decît circa 2 la sută din voturi, dat fiind procentul mic de voturi obţinut ultima dată de Markezinis. Pe de altă parte, după cum menţionează ziarul, acum se crede că mulţi partizani ai lui Markezinis vor vota împotriva lui, din cauza colaborării sale cu ERE.

Markezinis, care a intrat în campania electorală foarte tîrziu şi cu multă prudenţă, a avut ca temă principală în cuvîntările sale factorul economic, sectorul cel mai susceptibil pentru a capta pe alegătorii greci care aspiră la o îmbunătăţire simţitoare a situaţiei economice. El urmăreşte ca, în viitor, să joace un rol de echilibru între marile partide.

În campania sa electorală, EDA a prezentat acelaşi program ca şi la trecutele alegeri : acţiuni pentru democraţie, pace, dezvoltare economică şi prosperitate. Pe planul politicii externe, EDA sprijină orice manifestare pozitivă şi paşnică, ca de exemplu propunerile pentru crearea unei regiuni balcanice fără arme nucleare şi se pronunţă pentru rezolvarea problemei cipriote prin respectarea autodeterminării poporului cipriot, discutarea problemei Ciprului la O.N.U. şi neintervenţia N.A.T.O.

În actualele alegeri, EDA — pentru a valorifica toate voturile în favoarea forţelor democratice (Centrul refuză să accepte o colaborare electorală) — a hotărît să folosească o tactică nouă : n-a mai prezentat candidaţi proprii în 24 din cele 55 de circumscripţii electorale care există în întreaga ţară ; prin aceasta s-a creat posibilitatea ca în aceste 24 de circumscripţii candidaţii centrului să cucerească mandatele pe care le putea obţine în caz contrar ERE, datorită anumitor prevederi ale legii electorale în vigoare. EDA participă însă şi aici la bătălia electorală, deoarece alegătorii ei sprijină pe candidaţii centrului. Obiectivul principal al EDA în aceste alegeri constă în îngustarea poziţiilor şi reducerea numărului mandatelor ERE în Parlament, precum şi în consolidarea victoriei obţinute de forţele democratice în alegerile recente.

AI. GHEORGHIU

Atena, 11 februarie

GENEVA

Prima fază continuă

Pasionanta desfășurare a Jocurilor Olimpice de iarnă de la Innsbruck a reținut atenția tuturor. Nu au făcut excepție nici delegații la conferința Comitetului celor 18 state pentru dezarmare care își desfășoară acum lucrările la Geneva. La mai toate întîlnirile neoficiale care au avut loc în aceste zile, întrebarea cea mai obișnuită era : ce credeți, îi bat sovieticii pe canadieni ?

Un delegat îmi povestea chiar că spre sfîrșitul unui dineu s-a prefăcut puțin bolnav pentru a putea pleca mai repede la hotel spre a urmări la televizor meciul Canada-Cehoslovacia. Dacă la această animație „sportivă" mai adăugăm și timpul excepțional de frumos care s-a instalat de cîteva zile la Geneva, vom avea o imagine destul de exactă a atmosferei de aici.

Optimismul care a caracterizat începutul conferinței nu a dispărut. Se spune frecvent : „Să profităm acum de aceste condiții prielnice și să nu lăsăm să ne scape o posibilitate pe care apoi am putea s-o regretăm".

„Lucrurile stau mai bine decît cu un an în urmă" — constată *Times*-ul londonez. Într-adevăr, așa stau lucrurile. Dar este oare suficient ? Simpla constatare că actuala tendință spre destindere a creat posibilități mai bune de acord nu ajunge pentru a asigura și unele rezultate practice. Pentru aceasta este nevoie de ceva mai mult decît de intențiile frumoase care au fost enunțate atît de solemn în discursurile unor delegați occidentali la conferință.

După cum remarca recent cunoscutul deputat laburist britanic, Philip Noel-Baker, „a sosit timpul să renunțăm la greșelile care au adus omenirea în fața actualei dileme... A sosit timpul nu numai să declarăm că dezarmarea generală și totală este singurul sistem practic capabil să asigure securitatea națională, dar și să luăm imediat măsuri care să ducă la realizarea acesteia".

Opinia publică a reținut cu oarecare îngrijorare că în timp ce la Geneva se depun eforturi pentru a urni din punctul mort tratativele de dezarmare, în diferite țări continuă cursa înarmărilor nucleare. Zilele acestea participanților la conferința Comitetului celor 18 state pentru dezarmare li s-a adus la cunoștință că firma vest-germană „Waffen und Luftruestaugs A. G." din Hamburg lucrează febril la construcția de rachete militare capabile să transporte focoase nucleare. Purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german, von Hase, a declarat imediat că aceste rachete „nu au nici o importanță militară". Dar, după cum relatează *Le Monde*, „cele patru rachete care au fost prezentate la 5 decembrie trecut la Cuxhaven... pot fi modificate pentru a fi folosite în scopuri militare".

Pe de altă parte, comisia pentru energia atomică a S.U.A. anunță cu satisfacție în raportul său pe anul trecut, publicat recent, că „anul 1963 a fost remarcabil în ceea ce privește realizarea unei creșteri substanțiale a puterii de distrugere a focoaselor nucleare folosite pentru rachetele Polaris, Minuteman și Titan". Presa americană a anunțat, de asemenea, că „o dată cu interzicerea tuturor experiențelor nucleare, cu excepția celor subterane, în Statele Unite s-au elaborat planuri de a efectua experiențe subterane noi și mai puternice în Nevada". Comisia pentru energia atomică a făcut cunoscut că de la 15 septembrie 1961 (adică de la data cînd S.U.A. au reluat experiențele nucleare) numai în Nevada au avut loc 109 experiențe nucleare subterane (numai după semnarea Tratatului de la Moscova au avut loc peste zece experiențe nucleare subterane).

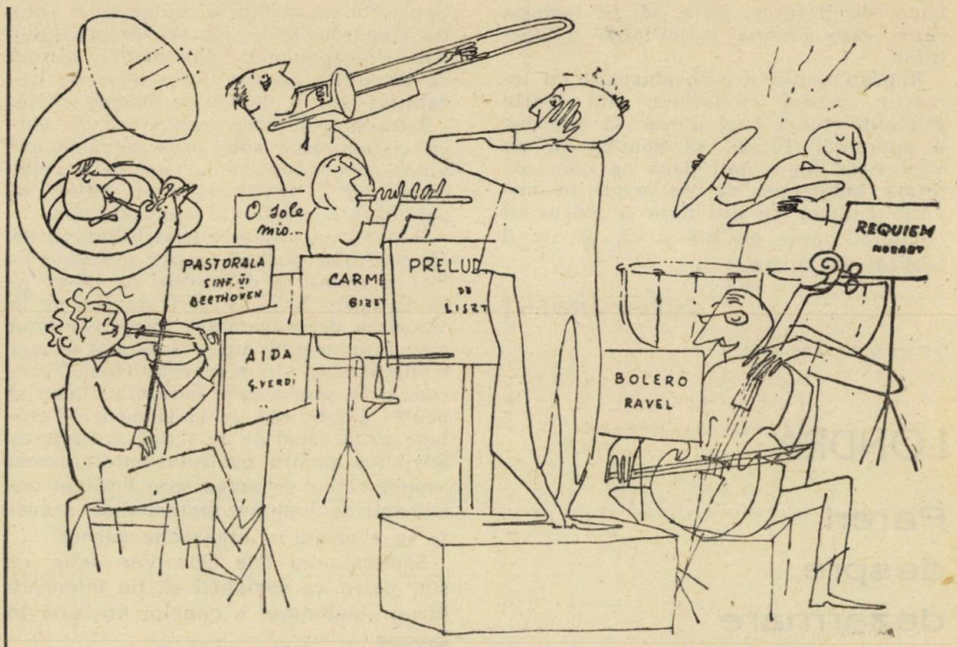

Orchestra „Pieței comune" în avanpremiera concertului G.A.T.T.
Desen de CIK DAMADIAN

Aceste fapte vin să ateste seriozitatea și urgența cu care trebuie privită de toate părțile realizarea unui acord care să pună capăt cursei înarmărilor și să ducă la eliminarea pericolului unui război nuclear. În această privință, delegații țărilor socialiste în Comitetul celor 18 state pentru dezarmare depun în prezent eforturi susținute pentru a trece la negocieri concrete.

În ședințele Comitetului consacrate dezarmării generale și totale există toate posibilitățile pentru a se trece la discutarea detaliată a propunerii Gromîko, cunoscută sub denumirea de „umbrela nucleară". Reprezentantul sovietic S. Țarapkin a prezentat amănuntele esențiale ale propunerii ținînd seama de altă obiecție ridicată de puterile occidentale și anume că nu cunosc detaliile propunerii sovietice.

Ceea ce se cere în prezent din partea delegațiilor occidentale este de a se declara în principiu de acord ca toate mijloacele de transportare la țintă a armei nucleare, cu excepția unui număr strict limitat, care să rămînă sub controlul U.R.S.S. și S.U.A. pe teritoriile proprii, să fie distruse încă din prima fază a procesului de dezarmare.

Răspunsul la această problemă este în fond răspunsul la problema esențială : sîntem sau nu de acord că războiul nuclear este pericolul cel mai mare, care trebuie eliminat în primul rînd ? Desigur, țările socialiste ar fi preferat ca această problemă să fie rezolvată în mod radical și să se înceapă cu distrugerea armelor nucleare ca atare. Dar ținînd seama de contrapropunerile părții occidentale, țările socialiste au căzut de acord să se înceapă cu mijloacele de transportare la țintă. Se știe că fără mijloace de transport armele nucleare nu au o valoare reală. Este acum rîndul părții occidentale de a veni cu un răspuns clar la această propunere.

Următoarele ședințe ale comitetului vor dovedi în ce măsură toți participanții la conferință sînt interesați în negocieri utile care să contribuie la realizarea mandatului încredințat Comitetului — dezarmarea generală și totală.

Lucrurile nu sînt clare nici în ceea ce privește măsurile colaterale. După cum am mai arătat, Comitetul este sesizat cu multe propuneri interesante din această categorie. Unele dintre ele au puncte asemănătoare, atît în varianta americană cît și în cea sovietică, chiar dacă există deosebiri, uneori substanțiale, în privința conținutului și modului de realizare a acestor propuneri. Pentru o discuție fructuoasă ar fi indicat să se știe cu ce să se înceapă ; să se stabilească o ordine, o prioritate. Altminteri s-ar ivi din nou o situație pe care participanții la conferință o denumesc „dialogul surzilor" : fiecare delegație să vorbească despre ceea ce ea consideră necesar din punctul său de vedere. În acest fel nimeni nu mai știe exact despre ce este vorba și se pierde timpul fără a se ajunge practic la nici un rezultat. Delegații au înregistrat cu regret faptul că pînă acum nu s-a reușit să se cadă de acord asupra ordinei de zi. De aceea, în săptămîna care a trecut dezbaterile despre măsurile colaterale au fost din nou „generale".

De bună seamă că și în acest context pot apărea sugestii interesante. Însă discutarea separată a propunerilor, în primul rînd a celor cu perspective mai

bune de progres, pare să fie soluția către care înclină majoritatea delegaților.

Reprezentanții presei, obișnuiți cu lucrările acestei conferințe, sînt foarte prudenți atunci cînd doresc să exprime o speranță. Totuși, să sperăm că nu vom risca prea mult dacă ne vom exprima încrederea că un acord în privința ordinei de discutare a măsurilor colaterale este posibil și că el va fi realizat în curînd.

CORESPONDENT

Geneva, 10 februarie

LONDRA

Păreri despre dezarmare

Nu o singură sursă din Londra lasă să se înțeleagă că întîlnirea de săptămîna aceasta dintre premierul sir Alec Douglas-Home și președintele S.U.A., Lyndon Johnson, ar putea constitui preludiul unei întîlniri în februarie la Geneva a miniștrilor afacerilor externe ai Uniunii Sovietice, S.U.A. și Marii Britanii.

Desigur, ministrul afacerilor externe, Butler, îl însoțește pe sir Alec în vizita sa la Washington, înainte de a petrece două zile la Geneva la 24 și 25 februarie.

Este aproape sigur că premierul și președintele vor discuta propunerile și contrapropunerile formulate în cadrul actualei sesiuni a Conferinței de dezarmare de la Geneva, presupunînd că timpul consacrat discuțiilor dintre ei nu va fi ocupat integral de problemele Ciprului, ale convorbirilor de la Bangkok și de problemele comerțului britanic cu Cuba. Nu s-a stabilit o ordine de zi pentru convorbirile de la Washington, dar unii corespondenți diplomatici afirmă că discuțiile asupra tratativelor de dezarmare vor fi de fapt probleme cheie.

Întrucît este binecunoscut că de obicei comunicatele spun prea puțin, numai viitoarea comportare la Geneva a celor două puteri occidentale ar putea să oglindească conținutul convorbirilor.

Punctul de vedere oficial britanic este că controlul parțial asupra armamentelor, cu stabilirea de posturi de observație în țările N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia drept garanție împotriva unui atac prin surprindere — subliniat în mai multe rînduri de premierul Home, precum și în propunerile partidului laburist pentru Conferința de la Geneva — trebuie să fie legat de un acord cu Uniunea Sovietică pentru controlul internațional asupra căilor de acces spre Berlinul occidental. În limbajul diplomaților, aceasta se numește o „tranzacție pachet".

Săptămînalul *The Observer* scrie că s-ar putea ca sovieticii să fie interesați într-o „înghețare" a armelor nucleare în Europa :

Această „înghețare" a numărului de rachete și bombardiere a fost de fapt una din propunerile făcute de președintele Johnson în mesajul său către Conferința de la Geneva. *The Observer* reamintește că americanii au dat asigurări guvernului britanic că o asemenea „înghețare" nu i-ar opri să furnizeze Marii Britanii rachete nucleare Polaris, și nici nu ar afecta forța multilaterală N.A.T.O. sau construirea noului bombardier nuclear britanic, „TSR 2". „Pare a fi vorba de o înghețare ciudată", remarcă săptămînalul.

Un editorial al ziarului *The Times* (despre care se poate spune că oglindește o latură a concepțiilor de la Whitehall) adoptă o atitudine mai pozitivă și mai încurajatoare în privința rezultatelor obținute pînă în prezent la Geneva. „Situația este mai bună decît în urmă cu un an", subliniază în mod just ziarul, enumerînd patru puncte asupra cărora Moscova și Washingtonul au căzut de acord în ultimele luni.

Acestea sînt : „Un angajament explicit împotriva unei curse a înarmărilor în spațiul cosmic și hotărîrea adoptată simultan în practică de a reduce cheltuielile de apărare și de a nu încuraja răspîndirea controlului asupra armelor atomice."

Și *The Times* adaugă : „Acolo unde interesele americane și cele sovietice coincid în mod clar, este loc pentru mai mult decît exerciții verbale".

În Marea Britanie, în comparație cu perioada apelului de la Stockholm (1950) împotriva bombei cu hidrogen, există o mult mai puternică conștiință a necesității de a preveni războiul termonuclear chiar dacă mai sînt confuzii în privința mijloacelor de a-l preîntîmpina. Săptămîna trecută, de pildă, „parlamentul" Bisericii Anglicane — o întruchipare a gîndirii conservatoare tradiționale — a adoptat punctul de vedere că Marea Britanie trebuie să procedeze la o dezarmare nucleară unilaterală. Cu o majoritate zdrobitoare adunarea, care era prezidată de arhiepiscopul de Canterbury, a declarat : „Folosirea de arme care lovesc la întîmplare trebuie să fie condamnată". În cursul dezbaterii, un episcop a declarat că „se creează un precedent periculos dacă se acreditează ideea că numai posedarea de arme nucleare dă dreptul de a lua loc la masa de conferințe". După cum se știe, acest punct de vedere împărtășit și de unii membri ai opoziției laburiste diferă de punctul de vedere guvernamental.

Evident, problema poate fi abordată de pe poziții diverse. Esențial este însă să se tindă spre ceea ce se preconizează de pildă într-o scrisoare înmînată premierului Home de către un grup de reprezentanți ai unui Congres de dezarmare de la Londra, reprezentînd 800 000 de oameni : „Guvernul nostru trebuie să dea un exemplu, și să joace un rol major la Geneva și în alte părți în realizarea unui acord pentru desființarea armelor nucleare".

John GRITTEN

Londra, 11 februarie

REFLECTOR

Ziarul Christian Science Monitor a publicat o analiză a perspectivelor senatoarei din statul Maine, Margaret Chase Smith, care a anunțat recent că va încerca să obțină investitura partidului republican pentru alegerile prezidențiale, participînd în acest scop la alegerile preliminare din statele Illinois și New Hampshire.

Deși nu se bucură de sprijinul cercurilor conducătoare ale partidului republican și nu dispune de fondurile necesare unei campanii pe scară largă, senatoarea din Maine are totuși șanse să candideze, dar nu pentru funcția de președinte ci pentru cea de vicepreședinte.

■

După cum anunță un comunicat oficial britanic, în aprilie va avea loc la Woomera (Australia) prima serie de experiențe cu rachete cu mai multe trepte construite în comun de mai multe țări europene. Primele experiențe urmează să verifice calitățile rachetei Blue Streak, un vechi proiect britanic. La acest program, urmărind explorarea spațiului cosmic, participă Anglia, Franța, Germania occidentală, Italia, Olanda, Belgia, precum și Australia.

În același timp, la Nairobi s-a anunțat încheierea unui acord între Italia și Kenya privitor la realizarea în comun a proiectului San Marco prevăzînd lansarea de rachete meteorologice și apoi a unui satelit artificial de la o bază care ar urma să fie situată în apropiere de litoralul Kenyei.

■

După cum afirmă revista americană Newsweek, solicitarea extremă a trupelor engleze în regiuni depărtate ca Malayezia, Tanganica, Aden etc. (și poate și recentele sugestii ale arhiepiscopului Makarios cu privire la Cipru) a determinat guvernul britanic să studieze posibilitatea creării unor contingente militare în țările membre ale Commonwealthului, care să acționeze la cererea vreuneia din aceste țări. Guvernul britanic ar urma să solicite în această privință guvernele Canadei, Australiei, Indiei, Jamaicăi și altor țări.

■

Gaston Defferre, candidatul susținut de partidul socialist francez în alegerile prezidențiale, a anunțat recent că a propus liderului laburist Harold Wilson precum și viitorului președinte al partidului social democrat vest-german Willy Brandt să ia parte la un schimb de vederi care ar urma să aibă loc la Paris. Defferre a declarat că Brandt a acceptat această propunere, iar Wilson i-a comunicat că, în principiu, ar fi de acord cu o asemenea întîlnire.

WASHINGTON

Dezbaterea drepturilor civile

Comentatorii care presupuneau că președintele Johnson își va consacra cea mai mare parte a timpului studierii și rezolvării problemelor interne notează acum că actualitatea internațională și implicațiile ei pentru America au reținut cu precădere atenția noii administrații. De la 22 noiembrie și pînă la sfîrșitul săptămînii trecute — a calculat revista *Time* — președintele a prezidat 175 de întruniri consacrate problemelor externe. Succesiunea rapidă a unor evenimente ca cele din Panama, Cipru, Vietnamul de sud, Malayezia, problemele ridicate de politica Franței față de Extremul Orient a determinat ca preocupările internaționale să treacă pe primul plan.

La 4 februarie președintele s-a desprins totuși pentru puțină vreme de problemele externe, pentru a lua parte la ceremonia includerii oficiale în constituție a unui amendament care interzice perceperea de taxe pentru exercitarea dreptului la vot. Era al 24-lea amendament la Constituția americană (nouă dintre ele au fost introduse în secolul nostru) și primul amendament care se referă la drepturile civile din 1870 încoace.

„Faptul că un președinte provenit din sud a prezidat o asemenea ceremonie la 99 de ani de la abolirea prin constituție a sclaviei, scrie ziarul britanic *Times*, denotă două lucruri : că vechea ordine se schimbă și că ea se schimbă foarte încet".

Între timp, în Congres continua și continuă dezbaterea proiectelor de lege binecunoscute. Administrația a marcat prima victorie : adoptarea de către Camera Reprezentanților a unei secțiuni a legii drepturilor civile și trecerea prin Senat a reducerii impozitelor. Pînă acum, proiectele guvernamentale n-au întîmpinat obstacole serioase.

Este interesant de semnalat că articolul care prevede abolirea discriminării în localurile publice a fost apreciat de unii membri ai Congresului ca restrictiv și de aceea neconform spiritului Constituției. Interzicerea discriminării pe criterii de rasă, culoare, religie sau origine națională în hoteluri, restaurante, teatre, stații de benzină etc. se aplică numai acelor localuri „care deservesc pe călătorii ce trec dintr-un stat într-altul, manipulează sau vînd mărfuri provenite din comerțul între statele americane sau practică segregația cu sprijinul legii, obiceiurilor sau tradiției din statul respectiv". Este aici o portiță prin care segregația se mai poate strecura.

Ea se practica și pînă acum cu cea mai mare strictețe în special în mici orașe provinciale izolate, în *drug-stores și lunchcounters* cu clientelă locală, departe de marile artere care vehiculează oameni și civilizație. În consecință s-ar putea ca pentru unii dintre cei înjosiți prin discriminare să nu se schimbe mare lucru.

Trebuie remarcat totuși că adversarii segregației nu au izbutit să introducă în acest paragraf al legii decît o restricție relativ minoră. Corespondentul din Washington al ziarului *Le Monde*, Alain Clément, arată că în Congres s-a creat o adevărată coaliție între democrați și republicani favorabilă legislației drepturilor civile, care nu permite introducerea unor amendamente mutilatoare.

S-a vorbit mult în presa americană despre desegregarea localurilor publice, privită ca o contribuție obligatorie la respectarea demnității umane a tuturor cetățenilor americani. Mult mai importantă este însă stabilirea prin lege a egalității în drepturi la angajarea în muncă. „Este, scrie *New York Times*, o chestiune crucială pentru milioanele de americani excluși de la muncă pentru că pielea lor este mai puternic pigmentată. Crearea unei «Comisii federale pentru șanse egale la angajare» nu poate crea slujbe, dar poate înlătura niște bariere".

Să reținem o neașteptată precizare făcută de Willis, membru al Camerei Reprezentanților din partea statului Louisiana : legiferarea dreptului egal la angajare n-ar constitui decît repunerea în vigoare a unui statut votat de Congres în 1875 și declarat neconstituțional de Curtea Supremă în 1883.

Și totuși ziarele americane ne asigură că această parte a legii va întîmpina cea mai vehementă opoziție a sudiștilor, care

ADEVĂRATA EGALITATE

Consider că în ceea ce privește legislația trebuie făcut totul pentru a asigura negrilor egalitatea în drepturi. Sînt destul de optimist pentru a crede că toate acestea pot fi realizate într-o perioadă de 10 ani. Totuși rămîn încă numeroase probleme de rezolvat. Discriminări împotriva negrilor vor continua să existe într-o societate în care nu este asigurată folosirea integrală a forței de muncă, o condiție preliminară extrem de importantă pentru a transpune în viață egalitatea în fața legii.

Rămîne un fapt că, datorită unor condiții istorice, negrii sînt din mai multe puncte de vedere mai puțin pregătiți. Practic vorbind, poate chiar jumătate din negrii adulți sînt analfabeți.

Dar mai consider că negrii, reprezentînd într-adevăr cea mai mare parte a ceea ce aș numi clasa de jos a Americii, nu reprezintă însă toată această clasă. Puteți vedea oriunde albi trăind în sărăcie. Același lucru se întîmplă cu portoricanii, cu mexicanii, cu muncitorii agricoli din numeroase regiuni. Ceea ce este de făcut este asigurarea unei vieți satisfăcătoare pentru toți cei săraci.

Dr. Gunnar MYRDAL : declarație în fața subcomisiei Clark a Senatului S.U.A.

(Din **Christian Science Monitor**)

REFLECTOR

După aproape două săptămîni de șovăială, Cian Kai-și a hotărît să rupă relațiile diplomatice cu Franța într-o situație în care, practic, nu avea de ales. „Hotărînd să stabilească relații normale cu Pekinul, comentează agenția France Press. Franța a admis că guvernul Chinei este cel de la Pekin Niciodată doctrina celor două Chine nu a fost admisă de Paris, în virtutea principiului elementar că suveranitatea este indivizibilă".

■

Într-o cuvîntare ținută la New York, senatorul Kenneth Keating a insistat în vederea unei apropiate întîlniri între președintele Johnson și președintele de Gaulle, afirmînd că el nu poate rămîne „un spectator tăcut al continuei înrăutățiri a relațiilor dintre Franța și Statele Unite". Senatorul Keating a adăugat : „Nu trebuie să fie amînată o întîlnire a șefilor de stat, la care problemele și divergențele dintre noi să poată fi discutate cu sinceritate".

■

Raul Leoni, ales la sfîrșitul anului trecut președinte al Venezuelei, întîmpină dificultăți în formarea guvernului care urmează să preia puterea în cursul lunii martie. El încearcă să obțină, potrivit dorințelor exprimate în propriul său partid „Acțiunea democratică", participarea la coaliția guvernamentală a încă trei partide. Dar și partidul democrat-creștin, care a făcut parte pînă acum din coaliția guvernamentală, pune diverse condiții, încurajat de numărul sporit de voturi obținute la ultimele alegeri.

■

La cea de-a șasea sesiune a Comisiei economice O.N.U. pentru Africa (C.E.A.), care va avea loc la Addis-Abeba între 19 februarie și 3 martie vor participa 34 de țări africane independente și zece țări care nu au obținut încă independența (între care Gambia, Nyassaland, Basutoland, insulele Mauriciu și altele).

■

După cum anunță cotidianul francez Le Monde, Vaticanul va acredita în curînd un trimis pe lîngă Comunitatea economică europeană (Piața comună) ; o primă consultare în acest sens a avut loc încă cu cîteva luni în urmă.

■

Sosind la Londra vinerea trecută, Borg Olivier, primul ministru al Maltei, a declarat că va solicita intervenția guvernului englez în disputa între guvernul maltez și opoziție. Opoziția cere ținerea unor noi alegeri înainte de acordarea independenței (prevăzută pentru 31 mai a.c.), precum și introducerea unor modificări în proiectul de constituție al Maltei.

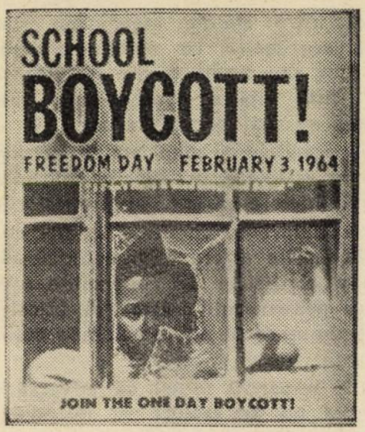

Aproape jumătate de milion de elevi newyorkezi nu au venit la şcoală în ziua de 3 februarie

afirmă că ea ar încălca libertatea întreprinzătorilor cu mai mult de 15 salariaţi, impunîndu-le să angajeze persoane considerate de ei ca indezirabile. Nimeni nu se îndoieşte că va urma în Senat un lung şi încăpăţînat filibuster. Cu alte cuvinte, tactica tergiversării prin discuţii interminabile, alături de obiect, va fi aplicată din nou, întrucît istoria Congresului a dovedit-o infailibilă. Încercările unor lideri ai Congresului de a-i obosi pe rezistenţii filibusterului prin şedinţe *round the clock* (neîntrerupte) nu au dat niciodată roade. Obstrucţia a reuşit totdeauna. Datorită ei, în timpul administraţiei Truman nu a fost adoptată nici o lege referitoare la drepturile civile, iar pe vremea lui Eisenhower, sudiştii au lăsat să treacă două legi (în 1957 şi 1960) dar numai după ce au scos din ele tot ceea ce aduceau de fapt nou.

Se spune că, pornind de la această experienţă, liderul majorităţii din Senat, Mike Mansfield, vrea să adopte o tactică nouă : să încerce a extenua opoziţia printr-o dezbatere diluată în săptămîni cu cîte 15—20 de ore de şedinţă. Vor trece, se crede, săptămîni şi luni. Şi totuşi, previziunile sînt destul de optimiste : „În ciuda mesajului foarte clar al trecutului, scriu Rowland Evans şi Robert Novak în *New York Herald Tribune*, liderii mişcării pentru drepturile civile stăruie în a afirma că 1964 va fi altfel. De ce? Din cauza revoluţiei drepturilor civile. Forţa mişcării a schimbat radical atmosfera în Congres".

Este adevărat că, îndată după ce s-a risipit ceaţa deasă care făcuse dificilă cîtăva vreme orice activitate pe coasta de est a Statelor Unite, demonstraţiile partizanilor drepturilor civile depline, întrerupte de cîteva luni, au reînceput cu o nouă energie. Cele mai semnificative nu sînt manifestaţiile de la Jackson, Atlanta sau din alte oraşe ale sudului, deşi au fost mai dramatice. O impresie deosebită a produs absenţa coordonată de la şcoală a 464 362 dintre cei circa un milion de elevi din New York. La 3 februarie, deci, aproape jumătate de milion de şcolari au rămas acasă pentru a protesta împotriva segregaţiei de fapt. Gestul lor ridică o problemă pe care Congresul nu o poate soluţiona printr-un act legislativ. La New York discriminarea a fost de multă vreme scoasă în afara legii. Ea subzistă totuşi, ca o realitate cu adînci rădăcini sociale şi economice. S-a calculat, de pildă, că în marele cartier Manhattan 76 la sută dintre elevi sînt negri sau portoricani. Este aspectul şcolar al îngrămădirii comunităţilor negre şi portoricane în această parte a oraşului.

Problematica şcolii newyorkeze readuce în prim-plan de mult recunoscuta interdependenţă între slăbiciunile pe care guvernul american se străduieşte să le combată. Referindu-se la ecoul pe care l-a avut mesajul preşedintelui Johnson referitor la Starea Uniunii, revista *Time* scrie : „Washingtonul oficial a redescoperit sărăcia". De un mare succes se bucură cartea lui Michael Harrington „Cealaltă Americă : sărăcia în Statele Unite".

Zilele trecute a fost creat pe lîngă Casa Albă un post nou, acela de consultant pentru selectarea ideilor noi. Dr. Eric Goldman de la Universitatea Princeton, care a primit această însărcinare, urmează, potrivit unei declaraţii a Casei Albe, „să contribuie la menţinerea unui flux continuu de propuneri, puncte de vedere şi opinii din partea unui mare număr de experţi din afara guvernului", întrucît preşedintele Johnson „doreşte să asigure ideilor o fereastră larg deschisă".

Înfruntarea care are loc în aceste zile în Congres poate fi privită şi ca o luptă pentru sau împotriva deschiderii ferestrei către unele idei mai mult sau mai puţin noi.

Felicia ANTIP

HAVANA

Episodul pescadoarelor

Desfăşurarea evenimentelor i-a dezminţit, din fericire, pe acei corespondenţi americani care, tentaţi să exagereze, tindeau spre reeditarea unei atmosfere de tristă amintire în relaţiile internaţionale. Capturarea unor ambarcaţiuni pescăreşti cubane de către nave militare americane a prilejuit unele comentarii care înclinau să prezinte evenimentele ca „o nouă şi incendiară criză cubană... o nouă înfruntare dintre S.U.A. şi Cuba care ar putea lua proporţii" *(Associated Press)*.

Filmul evenimentelor şi epilogul în curs demonstrează însă că cele întîmplate în arhipelagul Dry Tortugas au fost, printre altele, un pretext pentru unele cercuri politice extremiste din Statele Unite în încercarea nereuşită de a stîrni pasiunile în acest moment preelectoral.

Să reamintim faptele. La începutul lunii decembrie, guvernul cuban a informat guvernul Statelor Unite prin intermediul legaţiei elveţiene (care reprezintă interesele americane la Havana) că intenţionează să trimită ambarcaţiuni de pescuit în zonele internaţionale din arhipelagul Dry Tortugas, în apropierea limitelor apelor teritoriale americane. Această înştiinţare a guvernului cuban a avut drept scop evitarea oricărui accident sau complicaţii.

La data stabilită, patru ambarcaţiuni pescăreşti cubane se aflau la locul anunţat. În cursul activităţii lor, navele au fost somate de către unităţi ale marinei militare nord-americane să se supună percheziţionării. După aceea navele cubane au fost silite să se îndrepte spre baza navală Kay West, pescarii fiind arestaţi şi transportaţi în Florida. Deşi guvernul cuban a protestat împotriva acestei acţiuni ilegale, cerînd eliberarea pescarilor arestaţi şi înapoierea ambarcaţiunilor confiscate, cererea sa a rămas fără răspuns. În legătură cu aceasta, guvernul cuban a recurs la contramăsuri — el a hotărît să înceteze aprovizionarea cu apă a bazei Guantanamo. După cum a declarat guvernul Cubei, timp de cinci ani Cuba a aprovizionat cu apă baza Guantanamo deşi nu avea nici o obligaţie în acest sens. Apa a fost oprită pentru obiectivele şi întreprinderile militare aflate la bază, fără să fie prejudiciată aprovizionarea cu apă a lucrătorilor şi personalului bazei Guantanamo.

În acest moment, la Washington a început o activitate politică febrilă.

Din relatările presei reiese că inițial a existat interpretarea că ambarcațiunile pescărești cubane „au pătruns intenționat" în apele teritoriale americane și că aceasta ar fi „o primă acțiune dintr-o serie care va urma". Ideea „crizei aranjate de Cuba" a fost difuzată de agențiile de presă, reluată de ziare, fiind însoțită de o violentă campanie a cercurilor de dreapta. Ca de obicei, într-o declarație făcută la Exeter (New Hampshire) în cadrul campaniei sale electorale, senatorul Barry Goldwater, posibil candidat republican la viitoarele alegeri prezidențiale, a adoptat o poziție extremistă: Statele Unite „trebuie să trimită un detașament de infanterie marină în Cuba". Senatorul american cerea președintelui Johnson „să nu ia lucrurile prea ușor". „S-ar trage cîteva focuri de pușcă în insulă și atîta tot" — a adăugat el.

Propuneri de același gen s-au înregistrat și în Congres. Senatorul republican Kenneth Keating a cerut o „contraacțiune hotărîtă", recomandînd o blocadă a Cubei și intensificarea acțiunilor elementelor anticubane care se află în Florida. Senatorul Smathers a cerut și el „împiedicarea sosirii de alimente în Cuba și a aprovizionării insulei".

Lucrurile n-au evoluat pe calea dorită de Goldwater și adepții săi. Presa americană a subliniat totala inconsistență a campaniei declanșate împotriva Cubei. „Este vorba despre o furtună într-un pahar cu apă", scria *New York Times*. „Crima" cubană — continua ziarul — este un păcat minim și este chiar posibil ca vasele de pescuit să fi fost într-adevăr împinse de vînt spre coaste"...

La conferința sa de presă ținută vineri, secretarul de stat Dean Rusk menționa că autoritățile federale au ajuns la concluzia că vasele cubane au pescuit în apele teritoriale ale Statelor Unite, „contravenind paragrafului 251 din art. 46 al Codului american". Dar pentru aceasta „nu se prevăd măsuri penale" și deci „autoritățile federale nu au procedat la o urmărire judiciară". Dat fiind însă că vasele și echipajele „au încălcat *probabil* și legile statului Florida" (sublinierea noastră), problema urmăririi judiciare a fost remisă acestui stat (a cărui legislație prevede sancțiuni — pînă la 500 de dolari amendă și un an detențiune pentru echipajele surprinse a pescui în apele teritoriale americane). Deci, practic, „conflictul" ar opune guvernul cuban statului Florida! Considerînd inacceptabilă o asemenea situație, *New York Times* scrie: „Un fapt este cert — rechiziționarea navelor cubane era o problemă de competența guvernului federal. Lăsarea acestei afaceri pe seama autorităților din Florida a fost o greșeală gravă și dăunătoare. Cu cît mai repede va fi luată această afacere din mîna autorităților din Florida, iar pescarii vor fi restituiți Cubei, cu atît va fi mai bine".

Corespondentul din Washington al agenției *France Presse* sublinia luni că, în ultimele 48 de ore, la Washington s-a înregistrat o netă schimbare de ton în ce privește incidentul cu vasele de pescuit: „În mod practic încordarea și îngrijorarea au dispărut". Corespondentul francez menționează că o „examinare mai aprofundată" a situației a permis administrației americane să elimine teza că ar fi fost vorba de „un complot cuban" și să cadă de acord că vasele de pescuit se puteau găsi în mod accidental în apele teritoriale americane. Guvernul american „a sfătuit autoritățile din Florida să judece rapid dar cu bunăvoință pe pescarii cubani"; explicînd în continuare motivul acestei atitudini, corespondentul scrie: „Se pare că sfaturile de moderație date de autoritățile federale se datoresc faptului că pescarii americani au întîmpinat deseori dificultăți în cursul campaniilor lor de pescuit în largul coastelor țărilor Americii Latine. Statele Unite nu țin să creeze un precedent care s-ar putea întoarce într-o bună zi împotriva propriilor lor pescari".

„Afacerea pescuitului", cum au denumit-o gazetarii, are însă și culisele ei. Și se pare că ceea ce se petrece în culise primează printre elementele ce pot fi luate în considerare în explicarea evenimentelor din arhipelagul Dry Tortugas.

Marea majoritate a comentariilor — americane și vest-europene — în legătură cu aceste evenimente susțin că ele sînt folosite ca o încercare de a frîna comerțul Cubei cu țările vest-europene. Asemenea încercări au fost făcute și în trecut dar fără rezultat. Se pare că ele sînt acum reluate.

Unele surse oficioase explică astfel vizitele făcute de subsecretarul de stat George Ball ambasadorilor francez și englez, cu care prilej, el a cerut reducerea schimburilor economice ale Occidentului cu Cuba. Și alți comentatori occidentali sînt de părere că incidentul ar fi putut permite Statelor Unite „să-și intensifice presiunea asupra aliaților săi din N.A.T.O. pentru ca aceștia să reducă comerțul lor cu Cuba". *(France Presse)*.

Dezvoltarea recentă a relațiilor comerciale cubane cu Anglia, Franța, Spania și Suedia arată însă, așa cum semnalează *Le Monde*, că: „brеșa deschisă în blocada Cubei continuă să se lărgească".

Analizînd evenimentele recente din relațiile americano-cubane. *New York Times* recomanda abordarea lor „cu calm și răbdare". *New York Post*, la rîndul său, scria că aceste momente nu trebuie să torpileze „progresele mici dar vizibile în calea slăbirii încordării din relațiile internaționale".

Guvernul cuban și-a reafirmat intenția de a normaliza relațiile cu Statele Unite. Cuba, a declarat primul ministru Fidel Castro, duce o politică pașnică față de Statele Unite. În cursul ultimelor luni am trăit într-o relativă liniște — a spus el.

Recent, într-o cuvîntare ținută la New York, președintele Johnson declara: „Noi credem că soluția cea mai bună pentru evitarea războiului este doar ca fiecare țară să trăiască în pace cu vecinii săi". Această declarație oferă cadrul unei politici realiste și al unei abordări noi a relațiilor dintre cele două țări.

Sergiu VERONA

Încetarea focului

„Războiul s-a terminat în nord!" — „În nord s-a instaurat pacea", aceste titluri apărute în organul oficial al guvernului irakian „Al Jumhuriya", anunțînd încetarea focului între kurzi și irakieni, oglindesc fără îndoială un eveniment a cărui importanță depășește cu mult cadrul strict geografic al Irakului, cu cei șapte milioane de locuitori ai săi. „Micul război" din munții Irakului implica în permanență primejdia unei lărgiri a conflictului pînă la punctul unei adevărate crize internaționale. Nu trebuie uitat că poporul kurd, cu o istorie milenară, trăiește pe un teritoriu întins, cuprinzînd regiuni care în prezent aparțin nu numai Irakului, ci și Turciei și Iranului.

Pînă în prezent nu se cunosc amănunte cu privire la realizarea „drepturilor naționale ale kurzilor" despre care se vorbește în proclamația de încetare a focului a președintelui Irakului, Aref, și a conducătorului partizanilor kurzi, Barzani. Chemarea adresată de Barzani luptătorilor săi, de a se înapoia la casele lor, presupune însă că el a obținut garanții serioase.

Ce vor kurzii? În memorandumul de 13 puncte adresat regimului răsturnat al lui Kassem ei cereau restabilirea drepturilor ce le fuseseră recunoscute încă pe timpul regimului lui Nuri Said. Kassem nu a respins direct această cerere, dar l-a invitat pe Barzani la Bagdad pentru „discuții". Încercarea de a-l aresta pe conducătorul partizanilor kurzi a dezlănțuit prima etapă a operațiunilor militare despre care Kassem se lăuda că nu vor dura decît șapte zile. „Micul război" din Kurdistan a mobilizat însă 75 la sută din forțele armatei irakiene și nemulțumirea provocată în rîndurile armatei a contribuit desigur la răsturnarea lui Kassem. Problema kurzilor a constituit cea mai grea ipotecă pe care Kassem a lăsat-o urmașilor săi — conducătorii partidului Baas, care au încercat să o rezolve pe aceeași cale — prin foc și sînge. La 11 iunie 1963 a fost declanșată ofensiva „pămîntului ars", care n-a frînt însă rezistența luptătorilor kurzi.

La 31 ianuarie au început la Ramiya negocieri între o delegație guvernamentală irakiană și reprezentanții lui Barzani. Negocierile au durat 11 zile și ele au dus la încetarea focului.

V. R.

DAR-ES-SALAM

Consultări africane

Întruniți începînd de miercuri 12 februarie, în capitala Republicii Tanganica, miniștrii de externe și ai apărării ai celor aproape 30 de state membre ale Organizației Unității Africane au constatat, cu justificată satisfacție, restabilirea calmului la frontiera somalo-etiopiană. Apelul prin care secretarul general al O.N.U., U Thant, cere celor două state în conflict să facă eforturile necesare pentru reglementarea *temeinică* a problemelor de frontieră se referă însă, evident, nu numai la ciocnirile sîngeroase care timp de trei-patru zile (7—10 februarie) au secerat cîteva sute de vieți de o parte și de alta, ci la însuși litigiul asupra granței respective. Se știe că acest litigiu a alimentat repetate ciocniri, chiar dacă de proporții mult mai mici și de durată mai scurtă decît aceste evenimente care zilele trecute au provocat o justificată îngrijorare. Oricum, este pozitivă și promițătoare încetarea bilaterală a ostilităților, la fel ca și oferta de bune oficii pe care Sudanul, deși preocupat de un destul de neplăcut conflict regional intern, a făcut-o în vederea restabilirii păcii la una din frontierele frămîntate de pe pămîntul Africii.

Conferința în curs este a treia consultare în cadrul O.U.A. reunită în capitala Tanganicăi. Prima (iunie 1963) și a doua (decembrie 1963) au fost conferințele Comitetului însărcinat de șefii de state și guverne africane întruniți la Addis-Abeba cu coordonarea mișcărilor de eliberare națională din Africa. Comitetul a discutat atunci modalitățile concrete ale ajutorului politic și material pentru mișcările de eliberare din teritoriile africane încă dependente. Celelalte conferințe din cadrul O.U.A. au avut loc la Accra, Bamako, Leopoldville, Niamey și Cairo, respectiv pentru problemele apărării, ale conflictului de frontieră algero-marocan, educației și culturii, economiei și finanțelor, mișcării de tineret și legislației sociale, sănătății și nutriției în Africa.

Actuala conferință de la Dar-Es-Salam este consacrată discutării situației din Africa de Est. După cum se știe, ciocnirile de la frontiera etiopiano-somaleză reprezintă ultima verigă dintr-un lanț de frămîntări care au tulburat viața politică în Uganda, în Tanganica și în foarte proaspăta Republică Kenya.

Afară de discutarea problemei concrete a creării unei „brigăzi mobile" care să poată interveni în favoarea oricărui stat african care ar avea nevoie de ajutor militar, s-ar putea ca la conferința de la Dar-Es-Salam să se facă de asemenea referiri la tezele și contratezele mai vechi și mai noi în legătură cu problemele structurii politice a hărții africane și cu elementele contradictorii de infra și suprastructură care pot fi identificate ca stînd, alături de altele, la baza mai multor evenimente care au agitat Africa în ultimele luni. În acest context se face remarcată repudierea — chiar din surse occidentale — a argumentului de inspirație prea fățiș reacționară sau prea simplist acceptat că numeroasele conflicte interne, lovituri de stat, rebeliuni în armată și ciocniri la frontiere interstatale ar fi rezultatul accesului prea timpuriu la independență, pentru care țările africane n-ar fi fost destul de coapte ș.a.m.d. Este tot mai larg recunoscut, în schimb, adevărul că multe din situațiile din care se alimentează propaganda de acest gen sînt consecințele stării de lucruri moștenite tocmai de la trecutul lor de colonii. „Sărăcia disperată" (Colin Legum în *Observer*) în care metropolele au lăsat bogatele lor colonii, lipsa de cadre administrative în condițiile căreia a trebuit pornită activitatea de sine stătătoare a noilor state, pe teritorii de multe ori artificial asamblate sau divizate în funcție de interesele coloniale, și atmosfera rivalităților tribale abil întreținute sau chiar provocate — iată balastul cu care au trebuit să-și înceapă drumul cele mai multe din statele noi ale continentului african.

Simptomatică pentru recunoașterea acestor cauze fundamentale ale greutăților este apariția, simultană aproape, în presa americană, engleză și vest-germană a mai multor articole care se ocupă de dificultățile reale ale statelor africane. *New York Times* le examinează sub titlul „Moștenirea colonială", *Tribune* atrage atenția asupra „sărăciei uluitoare" din Kenya, Tanganica și Uganda, *Industriekurier* se oprește cu interes asupra situației congoleze...

La Londra, conferința internațională a cafelei a reamintit, printre altele, dificultăți ale unora din țările producătoare africane care nu izbutesc, în ciuda cîtorva măsuri luate în favoarea lor, să se bucure de avantajele potențiale ale cultivării arbuștilor de cafea. În legătură cu aceasta — dar nu numai — *New York Times* subliniază, într-o corespondență din Londra semnată de Lawrence Fellows, că ajutorul economic către Africa este adesea menit să mențină stabilitatea politică a acelor noi membri ai Commonwealthului care au de apărat tipare comerciale vechi. Printre exemplele citate: sfera nouă de acțiune dată anul trecut de parlamentul britanic Corporației pentru dezvoltarea Commonwealthului prin votarea cîtorva proiecte în unele țări înainte ca acestea să obțină independența, urmînd ca pentru terminarea construcțiilor începute noile state să fie obligate să accepte condiții vechi.

Mulți conducători africani văd ieșirea din impasurile începutului de drum al țărilor lor într-o susținută dezvoltare economică prin industrializare. Absor-

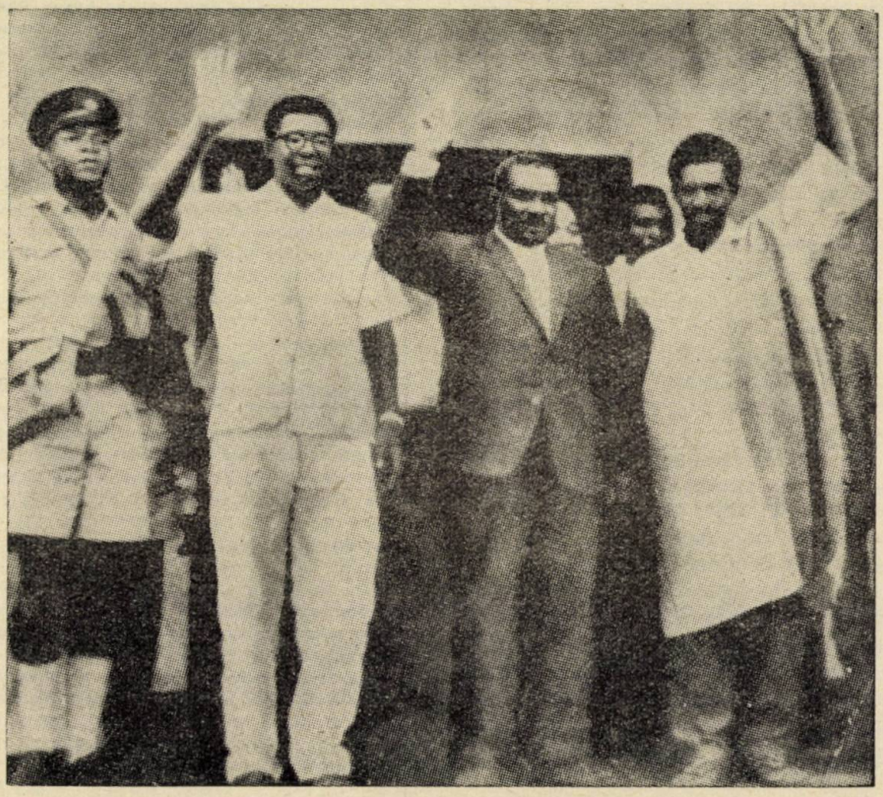

La Zanzibar, membrii guvernului republican asistînd la o demonstrație populară, în fața fostului palat regal, care a căpătat, acum, denumirea de „palatul poporului".

birea mîinii de lucru disponibile ar fi unul din obiectivele imediate ale industrializării, antrenînd — contrar pesimismului unor specialiști occidentali — o ridicare a nivelului de trai. Asupra modalităților mari și chiar de amănunt ale eforturilor de industrializare și de valorificare proprie a resurselor africane au discutat toate conferințele de pînă acum ale O.U.A. Nu este exclus deci ca și cea în curs de la Dar-Es-Salam să se oprească asupra unor probleme economice echivalînd prin importanță urgența cu care se cer rezolvate conflictele de frontieră aflate în stadiu acut.

Evident că nici în domeniul economic și nici în cel teritorial nu se pot aplica, exclusiv, soluții unice, pan-africane. Rezolvarea în comun, prin consultări ca aceasta de la Dar-Es-Salam, pe aceleași baze realiste care au dus la calmarea — dacă nu la rezolvarea — conflictului de frontieră algero-marocan, poate fi considerată ca o experiență pozitivă în relațiile dintre state cu moșteniri generatoare de conflicte și litigii. Și faptul că tocmai state tinere realizează asemenea momente în relațiile dintre ele infirmă și el teoria despre „independența prea timpurie".

Gabriela DOLGU

BANGKOK

Concluziile întîlnirii tripartite

Întîlnirea tripartită — Indonezia-Filipine-Malayezia — a fost a opta încercare din ultimele nouă luni de a se găsi o soluție negociată în conflictul provocat prin crearea Federației Malayeze. Întrunirea din capitala Tailandei este rezultatul intensei activități diplomatice desfășurate recent în sud-estul asiatic. Acțiunile de mediere între cele trei țări întreprinse de Sianuk, șeful statului cambodgian, Khoman, ministrul de externe tailandez și R. Kennedy, ministrul de justiție al S.U.A., au avut drept urmare retragerea condițiilor prealabile puse de premierul malayez Rahman pentru participarea guvernului său la tratativele tripartite la nivel ministerial și încetarea incidentelor la frontiera malayezo-indoneziană.

Aceste împrejurări au favorizat întrunirea celor trei miniștri de externe de la Bangkok în vederea examinării datelor de natură să ducă la o viitoare reuniune la nivel înalt a guvernelor respective. Convorbirile între ministrul afacerilor externe al Indoneziei, Subandrio, al Filipinelor, Salvator Lopez, și vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Federației Malayeze, Abdul Razak, s-au desfășurat cu ușile închise. Comitete de lucru formate din 8 reprezentanți indonezieni, 8 malayezi și 5 filipinezi au examinat căile de abordare a principalelor probleme ale conferinței în conformitate cu acordurile de la Manilla. Discuții controversate au avut loc în special în ce privește condițiile concrete ale încetării incidentelor de frontieră, partenerii malayezi la tratative insistînd pentru încetarea oricărei prezențe indoneziene din regiunea Borneo (Sabah-Sarawah) inclusă în Federația Malayeză și pentru specificarea expresă a acestei clauze într-un comunicat.

După șase zile de discuții, corespondentul agenției americane *Associated Press* la Bangkok constata că „nu există indicii să se fi ajuns la vreun acord important". „Maximum ce pot face cei trei miniștri va fi de a hotărî angajarea unor noi tratative", constata agenția *France Presse*.

Acesta este și sensul concluziei comunicatului final publicat la Ministerul de Externe tailandez (unde s-a ținut conferința) luni seara, după ultimele întrevederi ale celor trei miniștri. Singurele puncte concrete înscrise sînt acordul cu privire la principiile încetării focului și o nouă conferință care să reia discuțiile din stadiul la care s-au încheiat acum. Cu toate evocările spiritului proiectatei confederații Mafilindo, în anexa la comunicat sînt menționate divergențele substanțiale care persistă între pozițiile Malayeziei și Indoneziei, în special în problemele privind Sabah și Sarawah.

În final, cei trei miniștri au căzut de acord să se reîntîlnească în cursul acestei luni, probabil tot la Bangkok. Această întîlnire ar urma să preceadă proiectata conferință la nivel înalt. Termenii acordului la care s-a ajuns indică acceptarea soluției ca Tailanda, sub girul O.N.U., să supravegheze încetarea focului.

În timpul desfășurării tratativelor de la Bangkok un reprezentant special al departamentului de stat al S.U.A., James Bell, care l-a însoțit pe ministrul american al justiției în turneul său prin această regiune, a menținut contactul cu reprezentanții celor trei guverne. Agenția *U.P.I.*, relatînd acest fapt, adaugă: „J. Bell, care este privit drept viitor ambasador al S.U.A. în Malayezia, a fost solicitat de Robert Kennedy să rămînă în Asia de sud-est pentru a urmări încetarea focului și întrunirea ministerială pe care acesta a pus-o la cale". Atenția cu care este urmărită peste ocean evoluția crizei malayeze se desprinde și din prezența ei printre subiectele pe care premierul britanic Home le discută cu președintele Johnson cu ocazia întrevederilor de la Casa Albă.

După ce au luat cunoștință de rezultatele discuțiilor de la Bangkok, cercurile guvernamentale din cele trei capitale direct interesate se arată — potrivit unor declarații de ultimă oră — preocupate de găsirea unor formule care să asigure în continuare un progres al rezolvării pe cale pașnică a conflictului.

În acest cadru se situează vizita pe care o face în Cambodgia președintele Filipinelor, Macapagal. Cu acest prilej, Macapagal întîlnește la Pnom Penh pe primul ministru al Malayeziei, Abdul Rahman. Tema convorbirilor sale cu acesta, precum și cu Norodom Sianuk (care-și menține în continuare rolul de mediator), privește o sferă largă de aspecte ale problemelor în litigiu ridicate de constituirea Federației Malayeze.

După conferința de la Bangkok, asperitățile sînt întrucîtva atenuate, ceea ce nu poate decît înlesni tratativele, întrucît o soluție optimă nu poate fi găsită decît prin eforturi și consultări comune ale țărilor sud-est asiatice interesate. Deci, după Bangkok runda tratativelor continuă.

Ileana NICOLAESCU

Patru medalii de aur pentru Lidia! La Innsbruck, sportiva sovietică Lidia Skoblikova a cîștigat cursele de patinaj-viteză pe 500, 1000, 1500 și 3000 metri, realizînd un adevărat record olimpic al medaliilor de aur.

Implicaţiile problemei cipriote

articol scris pentru „Lumea"
de Jean SCHWOEBEL

Ciprul este o problemă care reclamă atenţie. Aceasta, deşi Ciprul nu este decît o insulă cu o suprafaţă care depăşeşte cu puţin 9 000 km², situată la 100 km de Atena, în apropierea apelor turceşti ale Mediteranei ; Ciprul nu este decît un stat mic, a cărui independenţă nu datează decît din 1959 şi a cărui populaţie nu depăşeşte 530 000 de locuitori, dintre care 430 000 sînt greci şi 100 000 turci.

Dar iată că aceşti greci şi turci par să nu dorească a mai trăi alături şi sînt gata să se masacreze unii pe alţii. Bineînţeles, Grecia şi Turcia iau partea cipriotilor de aceeaşi naţionalitate şi deoarece unele puteri se interesează asiduu de această insulă din motive diplomatice şi strategice, problema Ciprului devine tot mai dificilă şi riscă să provoace în orice moment o criză internaţională dintre cele mai serioase.

Despre ce este vorba de fapt ? Guvernul legal al Ciprului, condus de arhiepiscopul Makarios, îşi însuşeşte cererile ciprioţilor greci care formează majoritatea populaţiei şi cere revizuirea acordurilor de la Zürich prin care a fost acordată Ciprului independenţa dar care sînt atît de complicate, dau atîtea garanţii minorităţii turce şi oferă atîtea posibilităţi de intervenţie puterilor garante — Grecia, Turcia şi Marea Britanie — încît statul cipriot a ajuns să fie imposibil de guvernat. De aceea, arhiepiscopul Makarios cere ca Ciprul să se poată administra în mod liber în interior, precum şi în problemele externe, ca orice stat independent. Bineînţeles, această cerere exasperează minoritatea turcă, căreia extremiştii i-au sugerat, sau mai degrabă i-au impus, ideea că este imposibil să trăiască în siguranţă în sînul unui stat a cărui majoritate o formează ciprioţii greci.

În această problemă o foarte mare parte a răspunderii revine Marii Britanii. Într-adevăr, guvernul englez este acela care, deşi stăpîn al insulei de aproape un secol, a invitat în 1955 Turcia să se preocupe de turcii din Cipru, deşi această ţară nici nu se gîndise la aşa ceva şi nu avea nici un drept în acest sens. În acelaşi timp, grecii ciprioţi au trebuit să renunţe la Enosis, adică la unirea cu Grecia, pentru care luptaseră, deoarece la aceasta Turcia se opunea categoric. A fost deci necesar să se accepte constituirea unui stat cipriot independent cu o minoritate turcă „intangibilă", datorită garanţiilor pe care i le acorda un statut special şi protecţiei pe care o asigura o garnizoană turcă ; a fost de asemenea necesar să se accepte existenţa a două importante baze militare britanice de care Marea Britanie susţinea că are neapărată nevoie, mai ales de cînd evacuase zona Canalului de Suez.

Astăzi Marea Britanie suferă de pe urma subtilităţilor cu care a manevrat atunci şi a sentimentelor naţionaliste pe care le-a incitat în rîndurile turcilor din Cipru şi din Turcia. Ea este obligată să intervină pentru a împiedica declanşarea unui război civil în această insulă în care posedă baze. Or, această intervenţie constituie pentru Marea Britanie o povară insuportabilă. Dispunînd de o armată cu un efectiv extrem de redus, efectiv care nu poate fi sporit deoarece recrutarea se face pe bază voluntară, Marea Britanie se întreabă azi cu neliniste cum va reuşi să-şi îndeplinească toate obligaţiile mai ales într-un moment în care în Africa domneşte agitaţia, situaţie care a determinat recentele intervenţii în Uganda şi Kenya.

În această situaţie, Anglia a propus arhiepiscopului Makarios trimiterea în Cipru a unei forţe internaţionale de 10 000 de oameni pentru menţinerea ordinei. Această forţă internaţională nu ar fi de fapt o forţă N.A.T.O., aşa cum s-a spus, însă ar fi compusă din contingente militare aparţinînd ţărilor membre ale N.A.T.O. Adevărul este că nici una din ţările membre ale N.A.T.O., nici chiar Statele Unite, care s-au asociat propunerii britanice, nu arată că s-ar grăbi să răspundă la acest apel. Francezii au refuzat categoric să se asocieze acestei acţiuni. Italia nu a dat încă nici un răspuns. Germania occidentală a lăsat să se înţeleagă că ar prefera să nu participe la această operaţie decît acordîndu-i sprijin financiar şi nu trimiţînd în Cipru militari a căror prezenţă ar trezi amintiri neplăcute.

Cum se explică această lipsă de entuziasm general ? În primul rînd pentru că în unele capitale, de pildă la Paris, se consideră că este de datoria englezilor, să rezolve singuri o problemă pe care tot ei au creat-o. Şi, de fapt, nu acesta este motivul principal. Aşa cum a afirmat în mod clar dl U Thant, secretarul general al O.N.U., „prima condiţie pentru o soluţie rezonabilă este ca această soluţie să poată fi acceptată de guvernele interesate". Acest punct de vedere şi l-au însuşit guvernele de la Paris şi de la Moscova. Or, guvernul cipriot nu doreşte o forţă internaţională a N.A.T.O. Guvernul cipriot apreciază că anglo-saxonii sînt prea părtinitori faţă de turci şi că o forţă internaţională a N.A.T.O. ar avea un aspect prea occidental. Din motive de politică internă şi de echilibru diplomatic, arhiepiscopul Makarios înclină spre un compromis neutralist. El este prin urmare favorabil unei intervenţii a O.N.U. unde majoritatea membrilor este în momentul de faţă favorabilă acestei idei. Chiar dacă nu afirmă aceasta în mod public, cele mai multe din ţările membre ale N.A.T.O. doresc ca în această situaţie Anglia să exercite presiuni asupra arhiepiscopului Makarios, pentru a-l determina să accepte propunerea engleză şi pentru a împiedica trecerea acestei probleme în competenţa O.N.U. Aceste ţări se tem că o soluţie prin O.N.U. ar putea să aibă ca urmare provocarea unei confruntări între ţările N.A.T.O. şi Uniunea Sovietică, care le-a adresat vineri o notă în care îşi manifestă poziţia faţă de o intervenţie în Cipru.

Englezii înşişi încep să înţeleagă că n-ar reuşi să înfrîngă rezistenţa arhiepiscopului Makarios şi acceptă deja stabilirea unei legături între O.N.U. şi forta internaţională pe care au propus-o.

Într-adevăr, problema cea mai urgentă este aceea de a se împiedica vărsările de sînge din Cipru. Din acest punct de vedere, Marea Britanie nu poate să fie blamată. Or, englezii se tem de problemele cvasi-insolubile pe care le-ar ridica crearea unei forţe internaţionale şi de faptul că în cel mai bun caz crearea acestei forţe ar cere prea mult timp, astfel încît înainte de a se ajunge la un rezultat s-ar produce ireparabilul. În realitate, sovieticii au afirmat întotdeauna că, potrivit prevederilor Cartei, O.N.U. nu ar avea calitatea să hotărască iniţierea unei intervenţii militare ; în consecinţă, ei au refuzat şi refuză să contribuie la întreţinerea „căştilor albastre" atît în Palestina cît şi în Congo. După ei, o asemenea hotărîre revine în mod explicit Consiliului de Securitate şi depinde de un acord între membrii permanenţi ai Consiliului care trebuie să ofere contingentele militare necesare.

Arhiepiscopul Makarios este obligat să recunoască ceea ce este just în atitudinea Angliei şi crede că pur şi simplu intervenţia morală a Consiliului de Securitate şi formularea unor recomandări n-ar oferi o soluţie care să corespundă pe deplin gravităţii situaţiei.

Este deci necesară sosirea imediată a unei forţe internaţionale pentru a separa pe extremiştii din Cipru deoarece această ţară se află realmente în pragul războiului civil. În consecinţă, arhiepiscopul Makarios înclină să accepte o asemenea soluţie cu condiţia ca această forţă internaţională să fie compusă din contingente ale ţărilor membre ale Commonwealth-ului şi ale unor ţări neangajate.

Iată cum tulburările interne ale unui stat mic cu 500 000 de locuitori au ca rezultat încordarea relaţiilor între Est şi Vest. După semnarea Tratatului de la Moscova privitor la interzicerea experienţelor nucleare s-a conturat o perioadă de destindere. Tocmai din acest motiv dezamăgirea opiniei publice este astăzi şi mai mare ; tocmai din acest motiv reapare neliniştea. Şi totuşi nu există nimic surprinzător în această nouă încordare. Atîta vreme cît unele puteri nu vor respecta pe de-a-ntregul independenţa şi drepturile statelor mici, atîta vreme deci cît vor lupta pentru a cuceri sau numai pentru a păstra o influenţă exclusivă asupra unuia sau altuia din

---

Ziaristul francez Jean Schwoebel este unul din principalii comentatori diplomatici ai ziarului Le Monde, la care colaborează de aproape 20 de ani. El este, de asemenea, autorul lucrărilor „Anglia şi securitatea colectivă" şi „Berlinul şi pacea". Jean Schwoebel este vicepreşedinte al Asociaţiei presei diplomatice franceze.

aceste state, această luptă va duce la noi momente de încordare. Este ceea ce se întîmplă astăzi în Cipru.

O destindere reală nu va fi posibilă decît atunci cînd marile puteri vor hotărî să colaboreze, respectînd pe deplin independența statelor mici, iar acestea vor participa direct la reglementarea conflictelor care le opun.

În viitorul apropiat și în ce privește Ciprul acest lucru ar presupune să se renunțe de a mai face din această insulă un obiect al rivalităților politice și militare și să se accepte măsurile necesare pentru restabilirea unei atmosfere pașnice între cele două comunități cipriote. Este vorba în primul rînd de a face nevătămători pe extremiștii greci și turci care nu se gîndesc decît la masacrarea adversarilor sau la împărțirea insulei. Nu se poate spune că marile puteri nu au încă înțelegerea necesară și că în Cipru ne aflăm mai aproape de o criză decît de posibilitatea colaborării pașnice. Nu este o afirmație care să poată fi făcută cu ușurință. Spiritul Tratatului de la Moscova nu a dispărut încă. Uniunea Sovietică și Statele Unite procedează în problema cipriotă cu o prudență extremă. Invitația pe care U.R.S.S. a adresat-o membrilor N.A.T.O. de a nu-și impune punctele de vedere arhiepiscopului Makarios este concepută în termeni cît se poate de moderați. Cît despre americani, care nu au trecut cu vederea posibilitatea discutării la O.N.U. a problemei cipriote, ei consideră probabil ca dl U Thant să se pronunțe în favoarea unei asemenea discuții. Se poate atunci spera ca Moscova și Washingtonul, care la Berlin și în Cuba s-au dovedit conștiente de răspunderile copleșitoare pe care le atrage epoca armelor nucleare, să se străduiască în zilele următoare să împiedice ca scînteile problemei cipriote să dea naștere unei explozii în Mediterana răsăriteană.

Paris, 10 februarie

Mobutu mai încearcă să salveze interesele străine în Congo

desen de CIK DAMADIAN

KIGALI

Conflictul Bahutu–Batutsi

Tulburările din Ruanda au atras atenția opiniei publice asupra acestei regiuni din Africa centrală. Cu toate știrile contradictorii provenind dintr-o țară unde nu apare nici un ziar și nu se află nici un ziarist străin, situația este, la ora actuală, cunoscută: populația batutsi este asasinată în masă de către populația bahutu; măcelurile au loc îndeosebi în regiunile învecinate cu statul Burundi; între Ruanda și Burundi relațiile s-au înrăutățit, ajungîndu-se la conflicte de frontieră. La sfîrșitul lunii ianuarie, Crucea Roșie Internațională aprecia că aproximativ 10 000 de batutsi ar fi fost uciși și că mii de refugiați și-ar fi găsit adăpost în Congo, Uganda și Burundi. La 5 februarie, cunoscutul om de știință și filozof englez Bertrand Russell a adresat un mesaj împăratului Etiopiei, primului ministru al Rhodesiei de nord și altor lideri africani, subliniind necesitatea urgentă de a se pune capăt asasinatelor din Ruanda. De asemenea, secretarul general al O.N.U., U Thant, a făcut demersuri pe lîngă guvernele celor două țări, cerîndu-le să reglementeze pașnic conflictul ivit între ele. În același timp, regele statului Burundi a adresat secretarului general al O.N.U. o scrisoare, iar primul ministru al aceleiași țări a cerut convocarea Organizației Unității Africane pentru discutarea situației create în Ruanda.

Din partea lor, ruandezii — după cum informează *France Presse* — susțin că incidentele ar fi provocate de batutsii din Burundi și Congo, care atacă gărzile naționale și, după ce jefuiesc localitățile, se reîntorc în junglă.

Care este însă cauza adîncă a acestor sîngeroase conflicte? După cum subliniază *Le Monde*, masacrele din Ruanda sînt „manifestarea unei uri rasiale întreținută cu multă grijă", timp de ani de zile, de către fosta administrație belgiană.

Ura dintre batutsi și bahutu e foarte veche. În secolul al XV-lea cei dintîi, veniți probabil din Etiopia, au instaurat în Ruanda un regim feudal. În 1950 această structură socială era încă neschimbată. Treptat, conducătorii batutsilor au manifestat un naționalism tot mai pronunțat, dorind ca statul lor să devină neutru, să se elibereze de sub stăpînirea bisericii. Ostilitatea lor față de belgieni i-a determinat pe aceștia să încurajeze, în 1959—1961, o politică ce a dus la următoarea situație; aproape 50 000 de batutsi au fost deposedați de bunurile lor și obligați să se refugieze în statele vecine. Guvernul instalat la 1 iulie 1962 a dat toată puterea în mîinile bahuților, fapt care a determinat radicalizarea conflictului. Susținut de administrația colonială și de biserică, guvernul ruandez s-a arătat filooccidental și bigot. Singurul lui program politic — în lipsa unor idei sociale directoare — a fost ura de rasă. Faptul că la granițele statului există refugiați din rîndul batutsilor îi permite să vîntură mereu sloganul unui pericol dinafară și să reprime orice critică în interior.

Genocidul a fost declanșat de bahuți în decembrie 1963, ca ripostă la incursiunea unui grup de batutsi din Burundi. Batutsii ruandezi au fost arestați, maltratați, înfometați, uciși. La Ciangugu, 80 de oameni au fost urcați în camioane și apoi împușcați într-o pădure. Orice batutsi mai evoluat a fost considerat suspect și lichidat, fără a se ține seama de normele judiciare cele mai elementare. Între 24 și 28 decembrie, la prefectura din Gikango, batutsii au fost exterminați în mod sistematic; femei și copii au fost uciși cu măciuca sau străpunși cu lancea. Faptul că un asemenea masacru a avut loc într-un singur centru dovedește că el a fost organizat și că nu e o manifestare spontană.

Atitudinea guvernului ruandez s-a vădit și în conflictul cu misiunea catolică din Cyanika. Aici au fost adăpostiți peste 2 000 de refugiați, între care 400 de copii sub 10 ani. Ministrul ruandez al agriculturii a dat ordin acestor refugiați să se întoarcă la casele lor; dar acestea fuseseră toate jefuite și incendiate; de altfel, batutsii care au acceptat să se întoarcă „acasă" au fost asasinați. În sfîrșit, la 14 ianuarie, un detașament de polițiști a alungat din misiune pe ultimii batutsi, inclusiv pe cei răniți.

Deosebit de semnificativă este scrisoarea profesorului francez Vuillemin, detașat de U.N.E.S.C.O. la Butara, pe care o publică *Le Monde* din 4 februarie crt. După ce respinge afirmațiile oficialităților ruandeze, conform cărora „teroriștii" ar fi sprijiniți din exterior, Vuillemin scrie: „Asupra tuturor masacrelor stăruie tăcerea oficială. Nu se caută nici o rezolvare a problemei.. O reconciliere rasială ar obliga, de fapt, guvernul lui Kayibanda să împartă puterea cu elitele care sînt în prezent asasinate". Revoltat de o asemenea situație, profesorul Vuillemin și-a dat demisia, o dată cu încă un expert al O.N.U., declarînd: „Mi-e imposibil să rămîn în serviciul unui guvern responsabil sau complice la un genocid. Nu pot să împărtășesc indiferența și pasivitatea celor mai mulți europeni de aici; o consider obiectiv o complicitate. Cum aș putea să predau lecții, în cadrul ajutorului U.N.E.S.C.O., într-o școală ai cărei elevi sînt uciși numai pentru faptul că sînt batutsi? Cum aș putea să instruiesc elevi care vor fi asasinați, poate peste cîteva luni?"

Scrisoarea profesorului Vuillemin confirmă că recentele evenimente din Ruanda sînt efecte ale dominației colonialiste.

Șt.A.D.

relații franco-vest-germane

SPRE sfîrșitul lunii ianuarie 1963 a fost semnat la Paris, într-un cadru pe care organizatorii l-au vrut deosebit de solemn, tratatul de colaborare franco—vest-german. De atunci a trecut un an. Presa și oficialitățile din cele două țări au marcat aniversarea evenimentului. Din ceea ce s-a spus și s-a scris cu acel prilej, sau poate mai curînd din ceea ce a fost trecut cu vederea, observatorii politici au tras din nou concluzia că evoluția relațiilor dintre cele două țări nu s-a produs în spiritul documentului aniversat.

Ministrul de externe francez, Couve de Murville, a făcut în zilele aniversare o declarație care a furnizat subiect de meditare comentatorilor. El s-a referit în special la perspectivele alianței pentru viitor, la ceea ce a denumit „perspectivele ei pe termen lung". Enumerînd consultările franco—vest-germane care urmează să aibă loc în cursul anului la niveluri diferite, începînd cu întîlnirea de Gaulle-Erhard, programată pentru februarie la Paris, ministrul de externe francez a spus: „În 1964, tratatul va începe cu adevărat să fie aplicat". De unde concluzia unor comentatori că în 1963 tratatul franco—vest-german nu a fost aplicat cu adevărat. Și, poate, în aceasta trebuie găsită explicația accentului deosebit care se pune în declarațiile oficiale pe dezideratele de viitor și evitarea unei analize a roadelor colaborării franco—vest-germane în primul an de existență a alianței.

■

Alianța dintre Paris și Bonn a apărut ca o expresie a unui nou raport de forțe intervenit, la un moment dat, în lumea occidentală. Ea a fost concepută ca un instrument de transpunere în practică a tendințelor de redistribuire a rolurilor conducătoare în cadrul Pactului nord-atlantic, în favoarea celor două puteri semnatare și, bineînțeles, în defavoarea vechiului rol hegemon al Statelor Unite, secondate de Marea Britanie.

Acum un an, comentatorii atrăgeau atenția că fiecare dintre cele două puteri, urmărind să-și asigure preponderența în conducerea treburilor vest-europene, vede în cealaltă un aliat necesar fără de care nu poate fi dat asaltul împotriva rolului conducător al Statelor Unite și împotriva directoratului anglo-american în Pactul nord-atlantic. Potrivit concepției franceze, mulțumită forței sale atomice de șoc în formare, Franța urma să joace primul rol în alianța franco—vest-germană și să devină astfel purtătorul de cuvînt al „micii Europe" în sînul Pactului nord-atlantic.

Pentru politica externă a lui Adenauer, concepțiile politice ale celei de-a cincea Republici constituiau un sprijin menit să-i dea mai multă greutate în cadrul Pactului nord-atlantic. Alianța cu Franța mai oferea Germaniei occidentale perspectiva obținerii armei atomice. E drept, pe o cale ceva mai lungă, mai ocolită și cu rezultate nesemnificative la început. Astfel, alianța franco—vest-germană se prezenta ca un complex de interese comune dar și divergente.

O dată cu schimbarea guvernului vest-german, observatorii diplomatici din Occident și-au pus întrebarea în ce măsură succesorii lui Adenauer sînt hotărîți să mențină și să continue colaborarea în cadrul alianței cu Franța, în numele acestor interese comune, sau, dimpotrivă, în ce măsură politica lor va reaccentua divergențele existente între cei doi parteneri.

Într-un ciclu de reportaje politice din Republica Federală Germană, semnate de fostul său corespondent la Bonn, ziarul *Le Monde* afirma că guvernul Erhard a preluat obiectivele politice majore ale predecesorului — sistemul de alianțe interoccidentale creat de el. În schimb, el s-a delimitat față de adepții durității și imobilismului epocii adenaueriene, prin metodele de înfăptuire a acestor țeluri, proclamînd o politică „mobilă și elastică". În ce privește sistemul de alianțe moștenit, această politică de „mobilitate și elasticitate" se traduce, după cum reiese din comentariile presei apusene, prin păstrarea libertății de acțiune față de fiecare dintre aliați și un joc mai subtil, care să facă posibilă folosirea divergențelor interaliate în vederea realizării scopurilor proprii.

Comentatori occidentali subliniază că poziția economică, politică și strategică a Republicii Federale Germane, ca și locul pe care îl ocupă în planurile aliaților ei occidentali, îi permit, cel puțin în momentul de față, să adopte postura partenerului foarte solicitat.

„Germanii se pot bucura că politica lor externă continuă să joace pe două mese, pentru a-și asigura, teoretic cel puțin, avantajele decurgînd din ambele părți" — nota acum cîtva timp săptămînalul francez *Tribune des Nations*. „Deși rămîne profund legată de pozițiile americane în Germania (occidentală — n.n.) și în alte părți, politica externă a Bonnului dorește să-și păstreze posibilitatea de a exercita presiuni asupra Washingtonului prin intermediul lui de Gaulle". (Este vorba în special de a condiționa orice abordare a soluționării problemelor Germaniei de acceptarea punctului de vedere al Republicii Federale Germane). Într-un articol publicat în ziarul *New York Herald Tribune*, se scria în aceeași ordine de idei: „Potrivit analizei franceze, Germania occidentală are nevoie de Franța ca o contrapondere la Statele Unite".

După cum se vede, sub acest aspect, comentatorii sînt de părere că alianța Bonn-Paris rămîne în picioare.

■

Dar ceea ce s-a impus mai mult atenției observatorilor politici au fost nu aceste puncte de contact, ci principalele direcții de manifestare a divergențelor dintre partenerii alianței franco—vest-germane: în domeniul concepțiilor politice, militare, precum și în legătură cu Piața comună.

Atitudinea față de Pactul nord-atlantic a fost definită astfel de către publicistul francez Servan-Schreiber în săptămînalul *Express*: „Punctul 1 al programului gaullist — independența militară față de Statele Unite. Punctul 1 al noului guvern vest-german — să mențină cu orice preț prezența militară americană în Europa. Germania Federală este prima țară care a acceptat să participe la forțele nucleare multilaterale".

Într-adevăr, recent, ministrul de război vest-german, Kai Uwe von Hassel, a făcut cunoscut că primul vas experimental destinat forțelor nucleare multilaterale cu echipaje mixte va fi lansat la apă în anul 1964. Germania occidentală va pune la dispoziție 6 ofițeri și 52 de soldați. Faptul, deși primit fără surpriză, a stîrnit nemulțumiri la Paris, unde se consideră că și sub aspect militar alianța franco—vest-germană a rămas nerealizată. Ea nu s-a concretizat decît în încheierea unor acorduri cu privire la unele probleme de colaborare militară (înlesniri în vederea staționării trupelor de instrucție vest-germane în Franța, studiul în comun al unui avion cu decolare verticală, un acord în vederea efectuării unor cercetări asupra nucleului atomic). În schimb, la Paris s-au înregistrat cu dezaprobare „abaterile vest-germane de la spiritul tratatului", care au constat în achiziționarea unui tanc proiectat în Statele Unite pentru Bundeswehr — în locul celui care urma

Spindleruv Mlyn. Cîndva, prin locurile acestea, un anume Spindler ținea moara, demult dispărută. Așezarea turistică de azi îi perpetuează amintirea. Cîndva, pe aici erau mine de argint, care au secat prin 1704. Legendele mai vorbesc despre como-

să fie realizat în cooperare cu Franța — și în dificultățile ridicate de partea vest-germană în calea cooperării la construcția de avioane militare. Orientarea guvernului Erhard spre dezvoltarea relațiilor cu aliații occidentali, fără a acorda prioritate Franței, s-a manifestat net cu prilejul vizitelor cancelarului la Paris, Washington și Londra.

În preajma vizitei pe care a făcut-o la Paris, el a ținut să sublinieze : „Nu vrem să ne hotărîm între Franța și Statele Unite. Trebuie să optăm pentru amîndouă". „La Washington, după cum remarca ziarul *New York Herald Tribune*, conducătorul german a hotărît să stabilească legături mai strînse cu Statele Unite, chiar cu riscul de a-l contraria pe președintele de Gaulle".

Iar în legătură cu ultima etapă a turneului — Londra — ziare pariziene de orientări foarte diferite, cum ar fi *L'Aurore*, *Combat* și *Libération*, rețineau faptul că oaspetele vest-german a amintit, în luările sale de poziție, tratatul franco—vest-german, dar într-un context cu totul nou și străin de spiritul în care a fost inițiat. Potrivit acestor declarații, tratatul trebuie să constituie un fel de punct de plecare spre realizarea unei „Uniuni politice vest-europene", din care să nu lipsească nici Anglia. O soluție pe care Franța o vede cu ostilitate.

Există comentarii în sensul că acțiunile politice pe plan european ale cancelarului Erhard urmăresc disimularea primordialității pe care Bonnul o acordă de fapt relațiilor sale cu Washingtonul. Ziarul vienez *Die Presse* scrie într-o corespondență din Bonn : „Cu această idee europeană, împovărată de insuccese anterioare, Erhard dorește să iasă — evident în felul său — din alternativa căreia politica externă vest-germană trebuie să-i facă față în ce privește raporturile cu Franța, pe de o parte, și raporturile cu Statele Unite, pe de altă parte".

La conferința sa de presă din 31 ianuarie 1964, președintele de Gaulle a atras din nou atenția asupra poziției pe care se situează Franța în problemele „integrării" politice vest-europene. El s-a declarat împotriva tezelor susținute de cercurile conducătoare de la Bonn privitoare la condițiile care ar trebui să fie îndeplinite pentru a se ajunge la formarea unei entități politice vest-europene și anume : necesitatea realizării „integrării" vest-europene sub o conducere supranațională, la crearea uniunii numai cu participarea Angliei și la confundarea acestei uniuni cu o comunitate nord-atlantică. Respingînd aceste condiții, generalul de Gaulle a arătat, printre altele, că „a încerca să se dizolve politica Europei (occidentale—n.n.) într-o politică atlantică multilaterală, ar însemna să se procedeze astfel încît Europa să nu aibă nici o politică proprie și atunci pentru ce ar mai dori oare să se federalizeze...".

Un alt teren pe care s-au manifestat contradicțiile franco—vest-germane este cel al politicii agrare din cadrul Pieței comune și, legat de aceasta, poziția față de viitoarele tratative în cadrul G.A.T.T. (Acordul General pentru Tarife și Comerț), unde urmează să se discute o reducere a taxelor vamale în comerțul americano—vest-european.

Franța a tins și tinde spre o „integrare" vest-europeană caracterizată printr-o oarecare autarhie, printr-o izolare a Pieței comune de restul lumii cu ajutorul adoptării unor măsuri protecționiste. Obiectivul acestei politici constă în a asigura Franței, care are o agricultură excedentară, rolul de principal furnizor de produse agricole al Pieței comune.

La polul opus Franței se află Germania occidentală, care promovează alte concepții privind viitorul Pieței comune. Revista franceză *Candide* definea astfel poziția vest-germană : „O dată cu venirea la putere a lui Erhard, Germania occidentală va înclina și mai mult spre beția întinderilor vaste. Ea consideră de pe acum Piața comună doar ca o primă treaptă pe calea expansionismului său comercial, în așteptarea cuceririi unor noi piețe". În acest context este de înțeles motivul pentru care Republica Federală nu vrea să recunoască Franței rolul de principal furnizor de produse agricole. „Guvernul Erhard vrea să-și mențină capacitatea de a importa produse alimentare din orice parte a lumii în schimbul unor piețe garantate pentru produsele industriale pe care le fabrică în exces și pe care nu le poate desface în Franța, nici în comunitatea celor șase" — scrie săptămînalul *L'Express*.

În ce privește viitoarele tratative în cadrul G.A.T.T., agenția *United Press International* relata că Germania occidentală este interesată în reușita acestor tratative, în timp ce Franța dorește mai întîi o reglementare a problemelor agrare în avantajul său. Cît de labilă este înțelegerea realizată la sfîrșitul anului trecut la capătul „maratonului" de la Bruxelles se poate vedea și din hotărîrile luate cu prilejul vizitei cancelarului Erhard în Statele Unite. Aici, sensul acordului a fost supus unor interpretări, care, spre nemulțumirea partenerilor francezi, a permis crearea unei comisii americano—vest-germane însărcinată cu studierea propunerilor privind reducerea tarifelor vamale la schimburile industriale și agrare între Piața comună și Statele Unite. (Este vorba de propunerile pe care urmează să le facă comisia Pieței comune în vederea tratativelor din cadrul „rundei Kennedy").

Un alt eveniment foarte recent a evidențiat din nou defectuoasa funcționare a clauzelor tratatului franco—vest-german. „Bonnul pare să fi fost impresionat în mod deosebit de faptul că Parisul a luat hotărîrea sa fără a se consulta în prealabil cu el, după cum ar fi cerut buna funcționare a tratatului de colaborare franco—vest-german", astfel a consemnat agenția *France Presse* primele reacții vest-germane la știrea stabilirii relațiilor diplomatice între Republica Populară Chineză și Franța.

În lumina evoluției contradictorii a relațiilor dintre Franța și R.F. Germană, atunci cînd încearcă să întrevadă perspectivele de viitor ale alianței franco—vest-germane, mulți comentatori politici din Occident înclină să tragă concluzii referitoare la funcționarea pe viitor a acestei alianțe în anumite limite, sub influența contradicțiilor permanente care se manifestă în relațiile dintre cele două părți și a celor care se vor ivi în urma evoluției generale a relațiilor inter-occidentale.

R. CÎMPEANU

---

rile ascunse în Krkonose (munții uriașilor), pe care le păzește cu strășnicie piticul cu forța herculiană Rübezahl. Cînd se revarsă însă spre Spindleruv Mlyn — vara ca și iarna — mulțimile de oameni de toate vîrstele nu caută tezaurele nevăzute, ci hotelurile, cabanele, vilele, pădurile de pini și de brazi, minunata floră a pantelor și a văilor din jur — vestigiu al epocii glaciare.

Cît cuprinzi cu ochii, piscuri de argint care-mpung văzduhul : Kozi Hrbety, Medvedin, Plane, Mechovinec. În cazanul munților se află Sedmidoli (cele șapte văi), admirabila perspectivă ce ți se deschide de la Spindleruv Mlyn, deși localitatea se situează la o altitudine de numai 700 m. S-ar zice că natura a creat Spindleruv Mlyn anume pentru schiori. Oamenii, la rîndu-le, au gospodărit-o cum se cuvine.

Încă din 1962, lucrările în vederea pregătirii Universiadei s-au desfășurat cu toată exigența pe care o impune o asemenea competiție internațională : s-au reamenajat cele patru trambuline, pistele de coborîre, de slalom și pentru cursele de fond, precum și racordurile dintre diferitele sectoare. Marți după-amiază cînd a răsunat chemarea solemnă a fanfarelor tradiționale, mulțimile de tineri participanți la întrecere s-au adunat sub drapelul Universiadei, care fîlfîie la o altitudine de 1 170 m, aproape de culmea planei. De aici aveau să pornească a doua zi primii participanți la cursa de slalom în goana lor vertiginoasă, pentru a cuceri, prin bucle și unde meșteșugite, virajele iuți și curbele pline de primejdii ale pădurilor seculare.

Fondiștii n-au nici ei o sarcină mai ușoară. Cursa de 15 km trece peste apele Elbei, urcă prin pădure pînă la Bedrichov, se înfundă din nou în labirintul pinilor încremeniți, coboară și urcă mereu, diferențele de nivel fiind brusce, rezistența fizică fiind suprasolicitată. Maratonul zăpezilor, al înălțimilor, al drumurilor șerpuite cere suflu și voință fermă. Săriturile de la trambulină — 54 m și 72 m — se anunță abia pentru sîmbătă. Atunci, temerarii concurenți vor plana cu brațele întinse deasupra pantelor potopite de zăpadă imaculată, ca niște vulturi tineri și agili.

Paralel cu concursurile de la Spindleruv Mlyn, se desfășoară întrecerile la hochei pe gheață și patinaj artistic de la Pardubice, vestit oraș al Boemiei orientale, cu vechi monumente în stilul Renașterii, construite pe fundații de clădiri gotice, azi cetate a chimiei aflată la o distanță de aproape 120 km de locurile în care se întrec schiorii. Probele de hochei și patinaj artistic au început miercuri după-amiază. Cele dintîi au dovedit un bun antrenament, cele din urmă — virtuozitate.

Pronosticuri ? Este prematur. Tinerii vin din Uniunea Sovietică și Romînia, din Islanda și Japonia, din Statele Unite și Elveția, dovedesc stiluri diferite și mult, foarte mult simț al ritmului. Juriile nu-s de invidiat.

Universiada este organizată de Federația internațională a sportului universitar. Era firesc, așadar, să nu se limiteze la competiții sportive. Între 10—18 februarie va avea loc un seminar internațional la care se vor discuta modalitățile întăririi colaborării dintre universități pentru dezvoltarea practicării schiului de către studenții din întreaga lume.

Cînd vor răsuna din nou fanfarele, la încheiere, în după-amiaza zilei de 17 februarie, din sute de piepturi va izbucni imnul studenților de pe toate meridianele : „Gaudeamus igitur". Atunci, mulți participanți vor simți adevărul conținut în cuvintele președintelui comisiei internaționale, Vaclav Jerabek : „Este drept că la fiecare disciplină nu va fi decît un singur învingător, dar victoria cea mai mare va fi prietenia încheiată între noi toți, sub drapelul Universiadei internaționale".

Mîine-poimîine, concurenții de azi vor fi medici, filozofi, ingineri. Peste oceane și continente, gîndurile lor vor zbura spre noii prieteni de la Spindleruv Mlyn, se vor întîlni pe drumul aceluiași ideal al păcii constructive, al culturii, al umanismului. Eforturile celor ce-au trudit pe crestele munților Krkonose, pentru organizarea Universiadei, nu vor fi fost zadarnice.

Horia LIMAN

Praga, februarie 1964

BĂTĂLIA MONDIALĂ ÎMPOTRIVA FOAMEI

Articol scris pentru „Lumea"
de B. R. SEN
director general al F. A. O.

LUPTA omului împotriva sărăciei și lipsurilor este o campanie marcată de multe victorii și multe înfrîngeri, provocate de un adversar neobosit.

Aruncînd o privire retrospectivă asupra anului 1963, nu l-am putea numi un an de triumf, dar el a fost totuși un an de progrese palpabile. În cursul anului, producția mondială de alimente a crescut cu aproape 3 la sută și, întrucît populația a sporit cu mai puțin de 2 la sută, noi am cîștigat oarecare teren.

Privind în perspectivă anul 1964, există motive de optimism, în ciuda uriașelor dimensiuni ale problemei mondiale a alimentației. Există mai mult sprijin pentru programele menite să facă față sărăciei care acoperă o parte atît de mare a suprafeței globului, și, o dată cu reducerea încordării internaționale, pare să existe posibilitatea de a se consacra acestor eforturi mai multe resurse materiale și umane.

Pentru F.A.O., 1963 a fost un an încurajator și activ.

Pînă la sfîrșitul anului, Organizației pentru Alimentație și Agricultură i s-au prezentat, ca agenție executivă, 128 de proiecte de dezvoltare, finanțate în țări pe cale de dezvoltare de către Fondul Special al O.N.U. Aceste proiecte implică cheltuieli ale Fondului în valoare de aproximativ 101 milioane dolari și contribuții paralele similare din partea țărilor ajutate. Proiectele în cadrul Fondului Special reprezintă mari contribuții active la construirea păcii. Ele sînt proiecte pentru cercetarea celor mai importante probleme ce se pun unor regiuni întregi și pentru pregătirea de planuri amănunțite pregătitoare investirii unor sume mari în lucrări de dezvoltare.

Tipice pentru proiectele de cercetări finanțate de Fond sînt cercetările F.A.O. în problema lăcustei deșertului, care amenință proviziile de alimente ale aproximativ unei optimi din populația lumii. Această populație trăiește pe o întindere largă de pămînt, care se extinde din Africa de nord, prin Orientul Mijlociu, pînă în India de nord și Pakistan. F.A.O. a coordonat timp de peste un deceniu programe naționale pentru stăvilirea lăcustei deșertului și, în această perioadă, s-a creat o mare organizație avînd sarcina să raporteze apariția valurilor de lăcuste și să le atace cu otrăvuri tot mai puternice, administrate cu tot mai multă eficiență. Ca urmare a acestui program, F.A.O. a reușit să raporteze anul acesta o mare scădere a calamității lăcustelor, deși nimeni nu poate pretinde că i s-a pus capăt definitiv. Trebuie să se obțină mai multe cunoștințe și arme mai puternice pentru a lovi în punctele slabe din blindajul lăcustei. Pentru a obține aceste cunoștințe și pentru a crea aceste arme, Fondul Special și țările situate în „centura lăcustei" contribuie cu mai multe milioane de dolari la cercetări ce urmează să continue timp de mai mulți ani.

Tipice în privința rezultatelor proiectelor de dezvoltare sînt măsurile luate în prezent de guvernul Ghanei pentru a însămînța peste 8 mii de hectare cu culturi irigate, acolo unde astăzi cîțiva țărani nomazi abia obțin cele necesare existenței în cîmpia inundată de fluviul Volta. Acest nou mare proiect de irigație este rezultatul unor cercetări ale F.A.O., finanțate de Fondul Special, cu privire la folosirea apei devenită disponibilă prin construirea noului baraj uriaș Akosombo.

Într-o altă ramură de activitate, F.A.O. a cheltuit în cursul anului aproape 11 milioane de dolari pentru întreținerea a aproximativ 500 de experți care au ajutat 102 țări să se ocupe de probleme de dezvoltare a agriculturii, politică agricolă, pescării, silviculturâ, nutriție etc., în baza Programului lărgit de ajutor tehnic din cadrul O.N.U. În decurs de aproximativ 12 ani, F.A.O. a trimis pe teren, în baza acestui program, un total de aproximativ 3 mii de experți, iar eforturile lor au stimulat exploatarea resurselor naturale în numeroase regiuni ale globului. Ei au introdus gospodării de pescuit în Marea Caraibilor și varietăți mai bune de orez în Asia ; ei au efectuat lucrări de desalinizare a solului în Pakistan ; de asemenea în America Latină ei au contribuit la introducerea de mașini agricole grele, iar în Africa au dat ajutor în creșterea vitelor și în crearea de pășuni pentru hrănirea acestora ; în Grecia ei au descoperit noi rezerve subterane de apă, iar în Ceylon au arătat pescarilor cum să-și pună motoare la bărci și să obțină cantități mai bogate de pește. Lucrînd pentru a dezvolta resursele țărilor ajutate, experții F.A.O. au contribuit la folosirea mai eficientă a sute de milioane de dolari pentru programe menite să îndepărteze frontierele sărăciei.

Anul care a trecut a fost de asemenea un an în care am reușit să începem traducerea în viață a unei speranțe nutrite de mulți oameni : visul folosirii rezervelor de hrană, inclusiv a „surplusului" de hrană, pentru sprijinirea programelor de dezvoltare economică. Acest lucru a fost realizat în cadrul Programului Mondial de Alimentație administrat în comun de F.A.O și O.N.U.

Programul Mondial de Alimentație dispune de resurse în valoare de aproximativ 90 milioane dolari sub formă de alimente, numerar și servicii, la care contribuie 56 de țări, sumele urmînd a fi rambursate în decursul unei perioade experimentale de 3 ani. Pe lîngă o mică parte a resurselor lui, care urmează a fi folosită pentru ajutoare excepționale. Programul Mondial de Alimentație va furniza stocuri de alimente pentru programe de alimentație suplimentară în școli, pentru sprijinirea unor programe de dezvoltare acolo unde pot fi folosite alimente pentru plata brațelor de muncă etc.

Ca urmare a celor peste 100 de cereri pentru ajutorare, în decursul primului an, Programul Mondial de Alimentație și-a adus contribuția la preîntîmpinarea unor situații excepționale în 11 țări, cheltuindu-se 7 500 000 dolari, și a adoptat 26 de proiecte de dezvoltare, în sumă de aproximativ 22 milioane de dolari.

Un exemplu concret în această privință este planul de strămutare a peste o mie de familii din Guyana Britanică pe pămînturi agricole noi, concomitent cu asigurarea ca pînă la strîngerea primelor lor recolte, familiile să primeas-

Zona braziliană în care se aplică unul din proiectele „Asociației mondiale de luptă împotriva foamei" (ASCOFAM).

că alimente pentru suplimentarea hranei lor. Tot astfel, în Togo se va vinde o cantitate de porumb din fondurile Programului Mondial de Alimentație pentru a se achiziționa materiale de construcție ; apoi muncitorii constructori vor fi plătiți cu alimente pentru a clădi cantine pentru 15 școli, iar ulterior, la aceste cantine vor fi pregătite alimente ale Programului Mondial de Alimentație, pentru a se oferi masă zilnică tuturor elevilor. Se consideră că acest program va îmbunătăți frecvența în școli, va compensa deficiențele alimentare ale copiilor și le va insufla deprinderi alimentare mai bune.

Aceste planuri sînt tipice în privința proiectelor sprijinite de Programul Mondial de Alimentație și, după părerea mea, ar putea duce la folosirea pe viitor a unor provizii mult mai mari de alimente pentru dezvoltare economică și socială.

În 1960 am lansat Campania mondială împotriva foametei, pentru a face lumea mai conștientă de amploarea problemelor mondiale de alimentație, precum și de posibilitățile de rezolvare existente.

ției, iar multe dintre ele au donat F.A.O. cantități substanțiale de timbre pentru a strînge fonduri destinate Campaniei.

— În iunie a avut loc, la Washington, Congresul Mondial de Alimentație la care s-au reunit 1 300 de experți pe tărîmurile sociologiei, economiei, științei și învățămîntului din țări dezvoltate și insuficient dezvoltate, pentru a examina progresele realizate în cadrul Campaniei mondiale împotriva foametei și pentru a face recomandări privind activitatea sa viitoare. Congresul a arătat necesitatea unei largi serii de acțiuni împotriva lipsurilor de alimente, a subliniat necesitatea unor informații și mai amănunțite asupra consumului și nevoilor mondiale de alimente și a propus continuarea Campaniei mondiale pînă la înfrîngerea foamei și subnutriției.

În momentul de față se întreprind numeroase acțiuni pentru lichidarea foamei și lipsurilor. Totuși **„A treia anchetă asupra alimentației mondiale"**, publicată de F.A.O. în 1963, sublinia că disponibilitățile de alimente pe locuitor sînt doar cu ceva mai mari decît cele antebelice, că aproximativ 10 pînă la 15 la sută din populația mondială este subalimentată și că 50 la sută din locuitorii globului suferă de foame sau subnutriție. În continuare, ancheta evalua că dacă populația crește potrivit previzionărilor „medii" ale O.N.U. (indici recenți arată că va crește mai repede), va fi necesar ca pînă în 1975 producția mondială de alimente să crească cu 35 la sută pentru a putea măcar menține actualul nivel de alimentație, sau cu 50 la sută pentru a îmbunătăți alimentația într-o măsură apreciabilă. Pentru ca pînă la sfîrșitul secolului să furnizăm o alimentație satisfăcătoare tuturor oamenilor este necesar ca pînă atunci să triplăm producția mondială de alimente.

Se cere un efort mult mai mare din partea noastră, a tuturor. Conferința F.A.O., formată din reprezentanți ai celor 106 guverne membre, a recunoscut aceasta, atunci cînd s-a întrunit în noiembrie trecut, și a aprobat o lărgire substanțială a programului nostru pentru următorii doi ani.

Nu este nici momentul și nici cazul de a intra în toate amănuntele programului nostru viitor. Există însă cîteva domenii cărora le vom acorda mult mai multă importanță și aș dori să le menționez aici, întrucît sînt de părere că ele constituie un memento prețios al complexității problemelor care învăluie răspunsul în aparență simplu la problema alimentației.

Vom acorda mai mult ajutor guvernelor în planurile lor de dezvoltare agricolă pentru a folosi cît mai bine resursele lor interne și ajutorul extern. Le vom ajuta, de asemenea, să elaboreze planuri de perspectivă care vor ține seama de resursele potențiale, de necesitățile alimentare viitoare și de posibilitățile de export.

Eforturile pentru realizarea unor piețe stabile și în expansiune pentru mărfurile agricole vor avea o influență importantă asupra tuturor planurilor. La recenta sesiune a Conferinței F.A.O., mulți miniștri ai agriculturii din țări în curs de dezvoltare au vorbit despre problemele decurgînd din scăderea continuă a prețurilor exporturilor lor agricole și creșterea continuă a prețurilor importurilor lor de produse industriale. Această situație anulează în mod practic toate eforturile multora din țările insuficient dezvoltate și trebuie găsit un răspuns oarecare.

Vom ajuta țările să-și dezvolte serviciile administrative astfel încît planurile de dezvoltare să fie traduse în viață și nu să moară pe birourile autorilor lor.

Vom pune mult mai mult accent pe creșterea producției de alimente bogate în proteine. Lipsa de alimente conținînd proteine este partea esențială și cea mai dificilă a problemei mondiale a alimentației ; ea este, de asemenea, deosebit de grea prin faptul că lipsa de proteine are efecte atît de grave asupra sănătății copiilor, către care trebuie să ne îndreptăm privirile pentru un viitor mai bun.

Vom acorda mai multă atenție preîntîmpinării epizootiilor și bolilor care atacă recoltele, vitele și alimentele depozitate. O parte mult prea mare a energiei omenirii este cheltuită pentru producerea de alimente care se risipesc într-un fel sau altul pe drumul de la fermă pînă la masă.

Am încercat aici să descriu unele din acțiunile pe care noi, cei din cadrul F.A.O., le-am întreprins și le vom întreprinde în lupta noastră împotriva foamei. Dar aceasta nu constituie decît o parte a eforturilor necesare. Răspunsul se află în mîinile întregii omeniri. Ei îi revine alegerea între a cîștiga bătălia sau a o pierde prin neprezentare. Un lucru este foarte sigur : putem să cîștigăm această luptă, dacă ne străduim cu adevărat.

În zona braziliană a monoculturii trestiei de zahăr unde se acționează pe baza Proiectului ASCOFAM

Campania mondială împotriva foametei a avut un succes izbitor : pînă la sfîrșitul anului 1963 au fost înființate comitete ale Campaniei în 65 de țări. Aceste comitete au desfășurat propriile lor campanii de publicitate și educație pentru a face mai bine cunoscute realitățile foamei ; sub influența activităților lor, guverne, organizații neguvernamentale, întreprinderi particulare și persoane individuale și-au luat angajamentul să sprijine programele de luptă împotriva foamei și subnutriției, programe care vor costa aproximativ 35 milioane de dolari.

În cursul anului 1963 am înregistrat cîteva date importante în Campania mondială împotriva foametei :

— În martie a avut loc la Roma o adunare specială cu privire la dreptul tuturor oamenilor la eliberarea de foame, la care au participat numeroși reprezentanți ai opiniei publice mondiale, inclusiv un număr de laureați ai Premiului Nobel. Adunarea a publicat un manifest cerînd reducerea cheltuielilor militare și consacrarea sumelor economisite luptei împotriva foamei.

— În cursul Săptămînii eliberării lumii de foame, aproximativ 150 de oficii poștale naționale au emis aproximativ 500 milioane de timbre poștale, pentru a face publicitate problemei alimenta-

Întîlnire cu cometa lui Encke?

Unul din principalele evenimente ale anului astronomic, așteptat cu nerăbdare de către savanții din numeroase țări, este trecerea cometei Encke în apropierea planetei noastre.

■

În 1528 Ambroise Paré clasifica cometa apărută în acel an printre „monștrii cerești". Aceasta, spunea el, era atît de oribilă și înspăimîntătoare la vedere, încît unii mureau de frică, iar alții se îmbolnăveau. Cu timpul, cometele aveau să devină simple obiecte de curiozitate ; multă vreme nu li s-a atribuit nici o importanță, fiind socotite inofensive.

Astăzi cometele au reintrat în actualitate. Printre factorii care au contribuit la aceasta trebuie menționate concluziile cercetărilor privitoare la căderea faimosului meteorit din iunie 1908, la Tungusk, în Siberia. Academicianul sovietic V. Fesenkov este de părere că fenomenul de la Tungusk s-ar datora unei comete a cărei masă era de aproximativ un milion de tone. Frîna atmosferei terestre n-a putut să-i reducă viteza sub circa 5 km/s. Astfel se poate explica de ce regiunea în care a căzut a fost devastată pe o suprafață de 3 000 kmp.

Dezvoltarea actuală a teoriilor cosmogonice face ca astronomii să acorde o importanță crescîndă cometelor. Mulți dintre ei consideră că miezul cometelor trebuie să fi păstrat, în stare solidă, materia primitivă a sistemului solar ; această „materie primară" trebuie să se fi menținut în starea inițială timp de miliarde de ani.

Cometele pot fi considerate ca „obiecte" ale sistemului nostru solar, aflate în proces de descompunere. Un astfel de fenomen prezintă un interes excepțional pentru fizicieni și astronomi. Studierea lui ar putea să permită înțelegerea unui proces esențial pe plan cosmogonic, el reprezentînd întrucîtva fenomenul invers al nașterii planetelor.

În momentul de față sînt cunoscute 579 comete, majoritatea lor avînd orbite foarte excentrice. Cea mai cunoscută este cometa lui Encke, datorită faptului că are durata de revoluție cea mai scurtă : numai 3,3015 ani.

Din ansamblul cometelor cunoscute, 486 sînt hiperbolice sau au o durată de revoluție mai mare de 100 de ani, 26 au o durată de revoluție de 10—100 ani și 67 sub 10 ani. Cometa lui Encke are o traiectorie eliptică alungită, cu o excentricitate relativ mare (0,85), avînd periheliul (apropierea maximă de Soare) de 51 milioane km și afeliul (distanța maximă față de Soare) de 610 milioane kilometri. Durata sa de revoluție fiind foarte scurtă a permis să fie observată practic la toate trecerile sale după anul 1786. Ultima trecere a cometei lui Encke la periheliu a avut loc la 1 septembrie 1961 ; următoarea trebuie să survină în acest an, la 19 decembrie. În drum spre periheliu, cometa va trece la 11 iulie la o distanță mică de pămînt : 39 milioane km. Aceasta a sugerat astronomilor și tehnicienilor astronauți o idee interesantă. Se preconizează lansarea unei rachete-sonde în direcția cometei. Înainte chiar de a-și atinge obiectivul, sonda ar putea colecta informații interesante asupra mediului interplanetar din afara planului eclipticei ; de exemplu — despre densitatea particulelor și a meteoriților în acele regiuni. Sonda va trebui să pătrundă apoi în capul cometei. Ea va putea furniza date precise asupra naturii și densității gazelor care învăluie nucleul. În momentul de față nu există decît indicații vagi, obținute prin analiză spectrală. De asemenea, prin studierea „curburii" traiectoriei sondei în zona cometei, se va putea determina cu precizie masa acesteia. Dacă se evaluează în general la „cîțiva kilometri" dimensiunile nucleului, o mare incertitudine domnește încă asupra masei cometelor. Nu se știe încă dacă nucleele sînt formate dintr-o masă omogenă sau din blocuri aglomerate.

Proiectul lansării unei sonde în direcția cometei lui Encke este susținut de numeroși oameni de știință, care au în vedere nenumăratele și prețioasele informații astrofizice ce ar putea fi obținute în felul acesta. Lansarea ar trebui efectuată în primăvara aceasta, pentru a putea întîlni cometa la data rezultată din calcule, în condiții optime. Specialiștii studiază în prezent acest îndrăzneț proiect.

(După **Science et Avenir**)

cuvînt despre budapesta

STRĂINUL care, venit de departe, se urcă pe unul din dealurile Budei, are în fața sa minunata panoramă a capitalei maghiare. Privirea îi alunecă pe panglica de apă a Dunării care taie în două orașul. Își caută chipul în oglinda lucie a apelor, numără fără glas podurile zvelte ce leagă cele două maluri ale fluviului, privește cu desfătare palatele cu multe turnuri, purtînd amprenta unui stil definit, care se ridică dintr-o uriașă masă de piatră. În fine, ochiul lui cercetător se odihnește pe pădurea de coșuri ale fabricilor ce înconjoară orașul.

Orice străin care vine la Budapesta își dă seama nu numai de farmecul frumuseții exterioare a orașului, ci și de altceva : de atmosfera și ritmul de viață specifice orașului. Budapestanul poartă în sînge această atmosferă, în nervi — acest ritm de viață. Interesant este că străinul, după numai o zi-două de ședere în Budapesta, simte ceva din acest conținut de viață aparte : îl electrizează buna dispoziție pestană veșnic vie, îl înveselește umorul savuros, în care cel mai puțin menajat de sarcasm este budapestanul însuși. Și chiar acei străini care sesizează foarte puțin conținutul vieții socialiste își dau repede seama că budapestanul nu este numai locuitorul, ci și stăpînul orașului său. Întotdeauna stăpîn — fie că iubește și se bucură, fie că este îngîndurat.

El este stăpîn nu numai ca proprietar, dar și ca creator devotat al orașului. Budapesta este un oraș străvechi ; frumusețea și bogăția de azi își trag seva din secole, valorile sale au fost create de multe generații ; dar cînd zidurile ei au fost știrbite sau sfărîmate de furtuni, locuitorii au reconstruit totul cu o pa-

siune fără margini. Iată de ce e adîncă dragostea budapestanului față de orașul său.

Acum nouăsprezece ani, la 13 februarie 1945, s-au încheiat ultimele lupte pentru eliberarea Budapestei: orașul era eliberat de sub jugul fascist prin jertfa comună a ostașilor sovietici și romîni.

Budapesta se zbătea în rănile provocate de fasciști. Multe, foarte multe clădiri minunate erau la pămînt; frumoasele sale poduri fuseseră aruncate în aer pînă la ultimul de către naziști, rămășițele lor, căzute în apă, învolburau bătrîna Dunăre. Nicăieri — o singură casă nelovită; străzile erau mormane de dărîmături. Și morți, morți peste tot... Oamenii, înghesuiți în pivnițe întunecoase, erau pîndiți de foamete. Hitleriștii voiau să distrugă orice izvor de viață: luaseră cu ei instalațiile din fabrici, aruncaseră în aer uzinele de apă și electricitate, prădaseră prăvăliile și magaziile, arseseră aproape din temelii întreg orașul. În acele zile au ajuns în Budapesta străini veniți de departe care au spus: Orașul acesta este mort, nu se va mai trezi niciodată la viață. Dar budapestanul și-a șters din ochi lacrimile durerii. Cei dintîi s-au ridicat comuniștii, care au spus cu hotărîre: totul trebuie să renască aici! În depărtare se auzeau încă bubuituri de tun, dar ostașii sovietici construiseră deja primul pod de pontoane, pentru a lega din nou Buda cu Pesta. Comuniștii au scos — s-ar putea zice „din pămînt" — alimentele necesare orașului înfometat, chemînd imediat la luptă poporul, organizînd opera de reconstrucție. După trei ani de muncă devotată, rănile Budapestei au fost vindecate, orașul a devenit mai frumos ca oricînd. Viața liberă și creatoare, pulsînd între zidurile unui oraș înnoit, vestea victoria puterii constructive a oamenilor care edifică socialismul.

Un izvor de inspirație al acestui avînt creator a fost, fără îndoială, și istoria orașului.

Din monumentele timpurilor străvechi se mai pot vedea astăzi doar ruinele. Pe locul unde se află actuala Buda-veche, cu două mii de ani în urmă înflorea unul din orașele importante ale Imperiului roman — Aquincum. Despre viața locuitorilor acestui oraș ne vorbesc multe monumente scoase la lumină nu demult, printre care ruinele Palatului proconsulilor și Amfiteatrul rămas relativ întreg. Izvoarele termale, care pe vremuri alimentau băile și locuințele romanilor, clocotesc și azi.

După romani, pe aceste meleaguri au trăit multe popoare. Dar în secolul XII, Buda era deja o fortăreață a statului maghiar în formare, și, cu toate că la mijlocul secolului următor cădea pradă năvălirii tătarilor, a fost în scurt timp reconstruit. Orașul s-a dezvoltat mai mult în Evul mediu: atunci s-a format actuala Cetate, avînd în centru palatul regal și biserica de încoronare ce poartă numele lui Matei Corvin, cu străzi și piețe în stil gotic și al Renașterii. Din 1541 și pînă în 1686, Buda a fost sub ocupație turcească. În oraș se păstrează urme interesante ale acestor timpuri: băi turcești, mormîntul lui Gül Baba etc. În timpul luptelor seculare, orașul a avut adesea de suferit, dar de tot atîtea ori a fost reconstruit, a dobîndit o înfățișare mai frumoasă, mai bogată. Față de Buda, Pesta s-a dezvoltat mai tîrziu; actuala ei înfățișare și arhitectură au început să se formeze abia după 1867, cînd clasele dominante s-au coalizat cu dinastia habsburgică. De atunci datează și începuturile dezvoltării capitaliste a industriei orașului. Budapesta de azi a luat ființă în 1872, prin unirea a trei orașe: Buda, Buda-veche și Pesta, la acestea alipindu-se în 1950 suburbiile și comunele mari din jur. În acest fel, Budapesta a ajuns azi un oraș cu aproape două milioane locuitori.

Fiecare al cincilea cetățean maghiar trăiește în Budapesta și aproape jumătate din producția industrială a țării o dau întreprinderile Capitalei. Aceasta este, firește, o situație specifică, nu prea fericită, și cauzează numeroase greutăți. În timpul capitalismului, marea majoritate a fabricilor și întreprinderilor au fost amplasate în Capitală. Așezarea geografică a Budapestei face, de altfel, ca orașul să fie nodul principal al transporturilor din țară: din el pornesc șosele și căi ferate în toate direcțiile. Dar creșterea în continuare a Budapestei nu este de dorit, chiar și pentru faptul că aprovizionarea cu alimente și cu apă a unui oraș de două milioane de oameni este destul de dificilă. Iată, de ce, pe baza hotărîrilor partidului și guvernului, noile construcții industriale vor fi amplasate în provincie, pentru ca și celelalte mari orașe ale țării să devină treptat centre industriale.

La Budapesta războiul fascist a distrus zeci de mii de locuințe. Pe de altă parte, în timpul capitalismului zeci de mii de familii muncitorești au trăit în condiții de locuit inumane și insuportabile. Așa a fost, de pildă, colonia Maria Valéria, în ale cărei cocioabe mizere se înghesuiau cîte zece-doisprezece oameni. Revers înfricoșător al luxului din palatele luminoase, colonia a fost o adevărată pată a rușinii pe fața vechii capitale maghiare. Dar nici celelalte cartiere proletare nu diferau prea mult de această colonie. Ungaria socialistă a considerat de la început ca o datorie a sa să șteargă de pe fața orașului asemenea pete. Pe locul fostei colonii Maria Valéria se află azi un cartier modern, cu blocuri de mai multe etaje, oferind cămine corespunzătoare oamenilor muncii.

Și acesta este numai unul din noile cartiere muncitorești. Cartiere frumoase asemănătoare au fost construite și în alte raioane muncitorești, la Angyalföld (Pămîntul îngerilor), în Lágymányos, în jurul străzii Fiastyuk, a căii Kerepesi etc. Aceste cartiere moderne se încadrează armonios în aspectul tradițional, clasic, al orașului. Altele vechi au fost reconstruite într-un stil unitar, păstrîndu-se, și după restaurarea lor recentă, aspectul original. Cetatea, de pildă, a fost refăcută în întregime după modelul structurii sale medievale; deși în jurul ei lămpile fluorescente împrăștie cascade de lumini asupra orașului, pe stîlpii arhaici de fier ai cetății pîlpîie lumina felinarelor cu gaz.

Budapestanului de azi îi plac aceste locuri pline de atmosfera timpului și de amintiri. Un asemenea loc este insula Margareta, care se întinde în mijlocul Dunării pe o lungime de aproape trei kilometri: circa 140 de hectare de flori, parcuri, verdeață. Aleile umbroase, bazele sporturilor nautice, șiranduri și bazine acoperite, scenele și estradele în aer liber servesc odihnei oamenilor. Iar cine nu are loc aici, poate găsi sute de posibilități de a se recrea și de a se desfăta în cel mai mare parc al orașului, uriașul Városliget. Pe lacul lui artificial alunecă bărci, în Parcul Veseliei gonește un tren suspendat, se învîrt călușei, țipă și rid vizitatorii castelului fermecat, călătorii trenului-furtună. Două zile întregi nici nu sînt deajuns pentru a vedea tot ce există, tot ce mișcă în Parcul Veseliei, după cum nu ajung două zile pentru a cunoaște în amănunțime locuitorii grădinii zoologice învecinate. Parcul zoo din Budapesta este vestit și, întrucît locuitorii lui se înmulțesc rapid, nu peste mult timp ei vor fi mutați într-un loc mai încăpător, în Hüvösvölgy (Valea Răcoroasă).

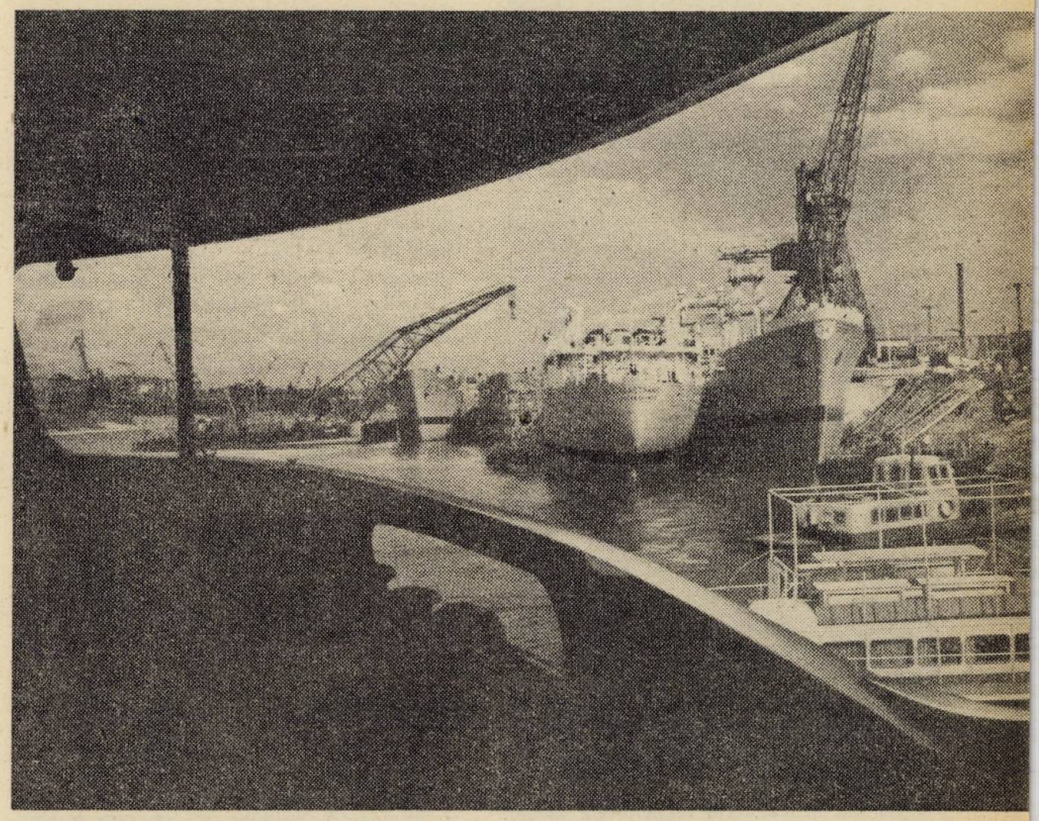

Șantierul naval din Buda veche

Blocuri noi în cartierul muncitoresc Jozsef Attila

Hüvösvölgy este o adevărată perlă a dealurilor din jurul Budei. De aici, călătorul, folosindu-se de faimoasa Cale ferată a pionierilor, poate ajunge în Zugliget, iar pe urmă pe dealul Széchenyi. Calea ferată a pionierilor aparține în întregime copiilor: ei sînt conductorii și chiar și impiegații din gările ei pline cu flori. Calea ferată a pionierilor are doar cîțiva ani. Foarte vechi este însă Metroul din Budapesta, trecînd pe sub Calea Republicii Populare, care este primul metrou din Europa. El a fost extins mai tîrziu, iar acum este amplificat, în continuare; în el își pun multe speranțe budapestanii care călătoresc încă în tramvaie și autobuze arhiaglomerate. Tramvaiele din Budapesta transportă zilnic în medie două milioane de călători, iar autobuzele aproape un milion. Cîteva puncte ale orașului sînt atît de aglomerate, încît a fost nevoie de găsirea unor soluții noi. Pentru a descongestiona una din intersecțiile cele mai frecventate s-a construit tunelul subteran Astoria și a început construirea unui al doilea tunel.

Din peisajul pitoresc al Budapestei fac parte și sutele de expresso-uri, cu micile lor mese lîngă care stau alături îndrăgostiții sau cei care au timp de pierdut. Și pentru că sînt budapestani, ei sînt oricînd gata să bea o cafea neagră tare. Cîtă cafea se consumă la Budapesta? Ca de obicei, budapestanul a creat și pentru asta o anecdotă, care sună cam așa: la un miting din Cuba vorbitorul pomenește de „Ungaria, țară cu o sută de milioane de locuitori". Un ungur, care se afla tocmai acolo, îi atrage atenția că greșește: Ungaria nu are o sută, ci numai zece milioane de locuitori. Vorbitorul însă ripostează: el știe mai bine cîți locuitori sînt în Ungaria, pentru că știe cîtă cafea exportă Cuba în Ungaria...

Puțini sînt cei ce știu că Budapesta este unul din cele mai mari orașe-băi din Europa. Debitul celor 123 de izvoare termale — printre care nu numai unul cu apă de 70 de grade — este de 70 milioane litri pe zi. Există cartiere întregi care sînt deservite și încălzite cu apă termală.

Budapesta este bogată nu numai în vestigii culturale vechi, cu tradiție; ea are și o viață culturală multilateral dezvoltată. În primul rînd, capitala este cel mai mare centru școlar al țării: aici învață două treimi din studenții universităților. Cele cincisprezece universități și institute de învățămînt superior din Budapesta au aproape toate un trecut bogat.

Biblioteca Națională Széchenyi posedă 4 milioane de volume; în Biblioteca Academiei Maghiare de Științe se află 1 milion de volume, iar în cea a Universităților — 700 000. Totuși, cea mai populară pare a fi Biblioteca Szabó Ervin, cu numeroasele ei filiale raionale și biblioteci pentru copii. În cele două teatre de operă din Capitală, asistă anual la spectacole peste un milion de oameni. Cele 16 teatre și numeroasele scene în aer liber au azi un public nou. Și ce public generos! Acest fapt poate fi confirmat de foarte mulți artiști excelenți, care au fost în turneu la Budapesta.

Nu demult, această generozitate a putut fi constatată, de exemplu, de Zenaida Pally, care se bucură de ani de zile de mari succese în Ungaria. Critica din ziarele budapestane nu menajează pe nimeni; dar iată ce a scris criticul ziarului *Esti Hirlap* despre Zenaida Pally: „Nu trebuie să facem referiri la turneele ei de mare succes; o cunoaștem de ani de zile și fără exagerare putem afirma că este una din cele mai bune artiste care au apărut la noi. În Ungaria popularitatea ei concurează cu a celor mai sărbătorite stele ale lumii". Cu același entuziasm a fost primit de către publicul budapestan, în ianuarie al acestui an, excelentul bariton Dan Iordăchescu; iar publicul obișnuit al concertelor păstrează vie și azi în amintire impresia pe care i-a lăsat-o prezența la Budapesta a excelentului dirijor George Georgescu.

În după-amiezile zilelor de lucru, și în special duminica, se umplu de vizitatori și muzeele, expozițiile de artă. În Budapesta de azi, douăzeci de muzee, galerii de artă și expoziții permanente își oferă raritățile și colecțiile zecilor de mii de vizitatori. Acum, de pildă, aproape zilnic e mare afluență la expoziția retrospectivă a marelui pictor Szönyi István, nu demult decedat; vizitatorii admiră culorile captivante ale pînzelor sale, arta plină de atmosferă a pictorului. Printre colecțiile de artă permanente, de cea mai mare popularitate se bucură Muzeul de arte frumoase și Galeria Națională. În cel dintîi se pot vedea multe rarități, secția de pictură veche conținînd una din cele mai valoroase colecții din Europa. În Galeria Națională sînt expuse operele unor pictori maghiari de faimă mondială din secolele XIX și XX, cele mai bune pînze ale lui Munkácsy Mihály, Benczur Gyula, Székely Bertalan, Lotz Károly, Szinyei-Merse Pál, Rippl-Rónai József sau Derkovits Gyula.

Budapesta — oraș vechi, de atîtea ori renăscut din cenușă, capitală a Ungariei socialiste; oraș al oamenilor veseli, al băilor termale, oraș-școală, ea este azi orașul victoriei clasei muncitoare și a întregului popor muncitor maghiar.

HORVÁTH JÓZSEF

corespondentul ziarului „Nepszabadsag" la București

Conferința economică internațională din 1927

Convocată în baza unei rezoluții a fostei Ligi a Națiunilor, cu scopul de a se face „o analiză a dificultăților economice" și a se căuta „mijloacele cele mai eficace pentru înlăturarea acestor dificultăți și pentru evitarea conflictelor", conferința economică de la Geneva, din mai 1927, a fost cea mai vastă întîlnire organizată pînă atunci pentru dezbaterea acestei sfere de probleme. La lucrările ei au luat parte 194 delegați și 157 experți din 50 de țări, membre ale Ligii Națiunilor precum și reprezentanți ai diverselor organizații internaționale. Deși toate continentele erau reprezentate la conferință, nu e lipsit de interes a arăta că Iranul (pe atunci Persia), India și China erau singurele țări de pe continentul asiatic, iar dintre statele africane luau parte doar Africa de Sud, Etiopia și Egiptul. Interesate în dezvoltarea comerțului cu țările europene, Statele Unite au trimis o delegație. Pentru prima oară în istorie, la o dezbatere mondială pe teme economice a participat un stat socialist, U.R.S.S.

Atît S.U.A. cît și U.R.S.S. nu făceau parte la acea dată din Liga Națiunilor.

Raportul final al conferinței (care a ținut ședințe plenare pentru discutarea situației economice internaționale și ședințe pe comisii unde s-au analizat și adoptat — uneori în unanimitate — recomandări concrete privind dezvoltarea comerțului, industriei și agriculturii) a cuprins unele idei realiste. Expozeul general asupra situației economice, de pildă, trăgea un semnal de alarmă asupra „persistenței anormale" a șomajului, asupra dezechilibrului monetar, asupra disproporțiilor de salarizare din diverse sectoare industriale, asupra dezechilibrului dintre prețuri și salarii.

În rezoluția asupra comerțului se făceau o serie de recomandări destinate a înlătura restricțiile și obstacolele artificiale din calea comerțului internațional. Conferința a fost unanimă în a recunoaște oportunitatea simplificării tarifelor vamale, stabilirii unei nomenclaturi precise și metodice a produselor tarifate, stabilizării tarifelor vamale și asigurării unei aplicări loiale a acestora. Conferința a însărcinat Liga Națiunilor să examineze posibilitatea stabilirii unui model tip pentru tratatele comerciale și a unor principii uniforme în ce privește interpretarea și înțelegerea clauzei națiunii celei mai favorizate.

Datorită condițiilor internaționale din acea vreme, puținele concluzii realiste la care a ajuns conferința n-au fost traduse în viață și n-au putut marca pași înainte pe drumul însănătoșirii situației și colaborării economice mondiale.

A. DARIE

Episodul „Goeben — Breslau"

Interesul arătat de cititorii revistei „Lumea" ne determină să încercăm a evoca implicațiile politico-diplomatice ale aparent senzaționalului transfer al celor două nave de război germane „Goeben" și „Breslau" din Marea Mediterană — unde se găseau de aproximativ doi ani — în apele teritoriale turcești în răstimpul din ziua începerii primului război mondial (1 august 1914) pînă în ziua de 10 august, același an.

IN DISPUTA pentru atragerea de aliați de partea celor două grupări de state capitaliste antrenate în conflict — Antanta anglo-franco-rusă și blocul puterilor centrale —, diplomația germană a reușit să aibă întîietate în ceea ce privește Turcia, astfel încît a doua zi după izbucnirea războiului, la 2 august 1914, s-a semnat un tratat de alianță germano-turc. Acest tratat punea în mod practic armata și flota Turciei sub supraveghere germană în baza prevederilor prin care Germania se obliga „să ajute" la întărirea potențialului său militar. Încă din 1913, în urma convenției militare germano-turce, armata turcă era instruită de un numeros grup de consilieri veniți de la Berlin, sub comanda generalului Liman von Sanders. Nefiind încă pregătită suficient din punct de vedere militar, Turcia a făcut însă oficial o declarație de neutralitate și pentru a cîștiga timp a avansat propuneri de alianță Rusiei. De fapt, se aștepta cu multă înfrigurare sosirea celor două vase moderne germane, „Goeben" și „Breslau", care își deschideau drum spre strîmtori și aveau misiunea — după planul conceput de comandamentul german și turc — să schimbe raportul de forțe din Marea Neagră și să amenințe litoralul de sud al Rusiei. Într-adevăr, la 10 august 1914, navele „Goeben" și „Breslau" soseau în Dardanele. Un amănunt: pe bordul crucișătorului „Breslau" își făcea serviciul un anume sublocotenent Dönitz, care avea să ajungă peste 20 de ani comandantul marinei hitleriste, iar în 1945 avea să se numere printre cei care semnau capitularea celui de-al treilea Reich.

Se pune întrebarea, cum de au reușit cele două cuirasate germane să ajungă în apele turcești după izbucnirea războiului, avînd în vedere că Mediterana și Gibraltarul erau controlate de flotele Antantei. La 1 august 1914, cele două vase erau ancorate în portul mediteranean Brindisi, unde primesc vestea declanșării războiului și ordinul de a atinge strîmtorile Mării Negre. „Goeben" și „Breslau" ies în larg și la 4 august execută bombardarea orașelor algeriene Philippeville și Bone de pe coasta Africii, pentru a împiedica îmbarcarea de unități destinate frontului francez, apoi în ziua următoare intră în rada Messinei pentru aprovizionare cu cărbuni. Cele două nave părăsesc de urgență Messina, întrucît staționarea le era periclitată, Italia fiind nebeligerantă. O nouă aprovizionare cu cărbuni la Syra, efectuată în vreme ce la o relativ mică distanță se aflau navele britanice „Invincible", „Infatigable", „Gloucester" — și la 10 august cele două pavilioane germane intră în zona Dardanelelor. Mai trebuie adăugat că cele două vase n-au putut fi reținute la Gibraltar, deoarece l-au trecut înainte de izbucnirea războiului, iar prin Mediterana au scăpat flotei engleze care patrula pe lîngă Malta. Acest fapt apare suspect, deoarece flota engleză (prim lord al amiralității era Winston Churchill) deși le-a urmărit, „n-a reușit" nici să le rețină, nici să le scufunde. În Parlamentul englez au avut loc dezbateri destul de vii privind răspunderea amiralității pentru strecurarea celor două vase pe sub privirile flotei engleze, dezbateri care au fost însă repede închise. Majoritatea istoricilor consideră că aceasta a fost o tactică a diplomației engleze, pentru ca flota rusă să nu fie prea puternică în Marea Neagră. În legătură cu neobișnuita cursă a celor două vase germane s-a desfășurat o suită de demersuri diplomatice. Astfel, ministrul afacerilor externe al Rusiei — Sazonov — a dat instrucțiuni ambasadorilor ruși din Londra și Paris să informeze guvernele englez și francez că trecerea celor două vase în Marea Neagră ar trebui oprită cu forța.

Comandantul flotei britanice din Mediterana, amiralul Meln, care se găsea pe insula Malta, primise încă la începutul lunii august instrucțiuni să trimită escadra contraamiralului Traubridge pentru a „urmări" cele 2 vase și a împiedica trecerea lor în Marea Adriatică. O sarcină asemănătoare a primit la 3 august amiralul francez de Lapeiverre. În acest timp, ambasadorul francez la Petrograd căuta să convingă pe Sazonov că flota rusă nu trebuie să se apropie de Bosfor.

Ambasadorul Turciei la Berlin, Muhtar-Pașa, după trecerea celor două vase germane în Marea de Marmara, a telegrafiat marelui vizir că „flota britanică, permițînd vaselor germane să treacă în Marea de Marmara, cu un machiavelism caracteristic ministerului afacerilor externe britanic", a distrus orice posibilitate de acțiune a flotei rusești din Marea Neagră.

Pe baza tratatului de la Paris (1856) și a Convenției de la Londra (1871), strîmtorile Bosfor și Dardanele erau închise pentru vasele militare. Totuși, un articol al Convenției de la Londra prevedea că sultanul putea face excepții pentru statele prietene. În mod practic flota rusă nu putea ieși în Mediterană (deși în 1891 și în 1894 sultanul a permis printr-un firman trecerea vaselor militare rusești, dar n-a permis aceasta în 1904—1905, în timpul războiului ruso-japonez, imobilizînd flota rusă în Marea Neagră).

Cele două cuirasate intrînd în strîmtori, Antanta a protestat, dar nu prea energic, pentru a nu avea inițiativa ruperii relațiilor cu Turcia. Guvernul turc a declarat că a cumpărat cele două nave din Germania. La cererea puterilor Antantei ca marinarii germani să fie expulzați din Turcia, marele vizir a declarat că „trebuie să li se dea timp de gîndit dacă acei ofițeri aveau să fie expulzați pe uscat sau pe un vas neutru". Apoi s-a rezolvat și această problemă: cele două cuirasate au primit denumiri turcești, formal marinarii germani au trecut la mahomedanism, totul limitîndu-se la apariția de fesuri pe capetele marinarilor și ofițerilor germani. Practic, cele două vase moderne germane au mărit potențialul militar al marinei turce din Marea Neagră și au pus flota turcă sub control german; viceamiralul Souchon care le comanda a fost avansat la gradul de amiral și i s-a încredințat întreaga flotă din Turcia.

Înfrîngerea armatei germane la Marna (septembrie 1914) a mărit pericolul prelungirii războiului peste timpul scontat de statul major general german astfel încît a obține intrarea Turciei în război devenise o sarcină presantă pentru diplomația Kaiserului.

Împrumutînd Turciei 100 milioane franci aur, guvernul german a venit cu un argument în plus pentru a obține ca la 29 și 30 octombrie 1914 flota turcă comandată de Souchon, împreună cu cele două cuirasate germane, să bombardeze orașele Odesa, Sevastopol, Feodosia și Novorosiisk. (După un an cele două vase au participat la respingerea operației flotei britanice urmărind forțarea Dardanelelor lîngă peninsula Gallipoli). Acțiunea de la 29—30 septembrie a marcat intrarea Turciei în război de partea puterilor centrale.

Nicolae CIACHIR
candidat în științe istorice

Linia Hedjasului

Anul acesta urmează să înceapă lucrările de reconstruire la una din cele mai faimoase linii ferate din lume — linia Hedjasului. Construită în 1908, ea pornea de la Damasc și, trecînd prin Siria, Transiordania și deșertul arabic, străbătea o distanță de 1 302 km pînă la Meca. Pelerini musulmani din Asia și Europa o foloseau spre a scurta drumul spre locurile sfinte ale Islamului. Constructorul ei, inginerul german August Meissner, a primit ca recompensă titlul onorific de „pașă".

Dar de cînd colonelul Edward Lawrence și oamenii săi au întrerupt, în cursul primului război mondial, linia, aruncînd în aer mai multe porțiuni, pe o distanță de 860 km între Maan și Medina, circulația a fost complet sistată. Datorită climatului sec și fierbinte al deșertului, materialul feroviar s-a păstrat intact.

Acum, ingineri englezi, americani și arabi au elaborat planuri amănunțite pentru reconstruirea liniei. Inițial, trenurile circulau prin deșert cu o viteză de 40 km pe oră. Constructorii au hotărît mărirea vitezei la 70 km pe oră. În acest scop vor fi făcute peste 100 000 operațiuni de sudare și vor fi înlocuite traversele. Cele circa 2 000 de poduri s-au păstrat, în cea mai mare parte, în bună stare. Oricum însă, va mai fi nevoie de 23 000 tone de șine și un milion de traverse. Stațiuni de pompare subterane vor alimenta cu apă cele 32 de stații ale căror sisteme de semnalizare și telefon vor fi renovate complet.

GUYANA FRANCEZĂ

VĂZUTĂ din avion, Guyana pare un imens covor brăzdat de şerpii albaştri ai apelor. Mici pete luminoase : satele căutătorilor de aur şi de diamante, satele băştinaşilor — indieni, boşi sau boni. În fund, muntele Roraima, unde veghează strămoşul indian, vîrful acestui platou al Guyanelor, contrafortul Anzilor.

Încă de la descoperirea ei, ţara aceasta era menită să fie jefuită de primul venit. „Guyana, spunea un financiar parizian, este un colţ de pămînt unde faci avere". De la venirea lui Cristobal Colon şi a spaniolilor săi (1492), ea a devenit Eldorado — „ţara de aur". Această legendă — lansată de către aventurierii omorîtori ai incaşilor, aventurieri care căutau fără succes tezaurele sustrase lăcomiei lui Pizarro şi ascunse în interiorul Amazoanelor — a fost reluată de către sir Walter Raleigh, călător lipsit de avere, cavaler-servant al Elisabetei, care în 1595 dădea următorul sfat : „Acela care va întreprinde cucerirea Guyanei — înţeleg prin aceasta întregul interior al Americii meridionale, de-a lungul cursului Orenocului şi Amazonului — va poseda mai mult aur şi va domni peste mai multe popoare decît Spania şi Împăratul turcilor". Şi de atunci, spanioli, francezi, englezi, olandezi, portughezi au jefuit bogăţiile acestei regiuni fără a se gîndi la soarta indigenilor şi neglijînd voit punerea în valoare a acestor bogăţii. Guyana e o colonie de o jumătate de milion kmp, locuită de un milion de oameni.

Un „melting pot"

La intrarea în Cayenne (30 000 locuitori) prin poarta Rochambeau, eşti izbit de bogata varietate a tenurilor : negri curaţi, bruni ca fructul sapotilei, cu păr lucios şi creţ, ca pana corbului ; mulatri cu tenul deschis şi părul uneori mai „alb" decît al unui suedez ; caprul sau capresa, situaţi între negri şi mulatri ; chabinul cu pielea albă şi părul creţ etc. Puţini ochi albaştri, dar mulţi căprui-deschis, perle verzi. Trăsături de asiatici, moştenire lăsată de către strămoşii lor indieni. Un adevărat *„melting pot"* (pahar cu cocktail : amestecătură), cum numea Caraibele scriitorul american Lafcadio Hearn, îndrăgostit de Antile. Pentru etnografi, Guyana rămîne locul ideal unde se pot studia produsele încrucişării. Aici se află, în proporţie de 94%, metişi care, după gradul complicat al diverselor combinaţii, poartă denumiri diferite.

Iată un caz interesant : un mulatru îţi arată doi dintre copiii săi, gemeni. Unul este blond cu ochi albaştri, celălalt brun, cu ochi de culoare închisă. Fas de te mai descurcă !

De la aeroport, de-a lungul unui drum asfaltat — vile albe, moderne, agăţate de pădurea virgină, care pare la doi paşi, dar de fapt se află la 60 km. La intrarea în oraş prin podul Berland, arcuit cu eleganţă peste canalul Laussat, găseşti de-o parte insulele formate din aşezările săracilor, iar de cealaltă parte, *La Crique*, această cămară a Cayennei. Strada Felix Eboué — un patriot guyanez — strada Libertăţii, colina Montabo, hotelul Montabo (aer condiţionat, decor cu motive guyaneze stilizate) şi, deodată, în timp ce Cayenne se desfăşoară la picioarele noastre, se vede într-o parte Oceanul Atlantic, iar în cealaltă se deschide priveliştea vastă spre interior. De aici, înţelegem mai bine lupta omului de la tropice împotriva pădurii şi a mării, pentru a nu cădea pradă uneia sau alteia.

Un excelent dejun : homar *à la guyannaise*, o preparaţie de zarzavaturi locale bine condimentate cu piper cayennez, friptură de broască ţestoasă coaptă în carapace şi însoţită cu sufleu de banane, coadă de iguan (o şopîrlă întîlnită în Brazilia, Guyane şi Chile), *caimita* (o cupă cu fructe specifice ţării, fructe cu nume poetice şi sonore), recomandată de hotelieri ; în sfîrşit, bere de ananas...

Cayenne — fermecător orăşel de provincie, de formă pătrată, ca Nisa ; insulă, poartă de ieşire şi de intrare, creier al acestui teritoriu, la jumătate distanţă între New York, Rio, Dakar ; Cayenne — micro-capitală, cu o *Place des Palmistes* cum nu găseşti nici măcar la Rio, mîndră de palmierul ei bifid, unic în lume ; cu statuia lui Felix Eboué, cu străzi asfaltate, luminate de lămpi fluorescente, *buildinguri* noi ca acel bloc al Tezaurului, al Prefecturii, plasat într-o mică grădină exotică la poalele muntelui Ceperou, cu faţa către Atlantic ; Cayenne — cu Piaţa Prefecturii şi cu ai săi „arbori călători" plini de o sevă abundentă şi bună de băut, cu Palatul guvernatorilor — fostă mănăstire a iezuiţilor (1650—1680) ; Cayenne — cu promenada ei în formă de cruce, cu străzi lungi de doi kilometri, comerciale, cu case elegante de două-trei etaje *(Rue Lafouette, Avenue Fr. Roosevelt, Place des Amandes)*, cu catedrala, după unii prea frumoasă, prea impozantă pentru acest orăşel. Cayenne este şi Piaţa Schoelcher cu statuia ei de bronz : Schoelcher şi sclavul liberat din lanţuri, simbol al prieteniei dintre popoare, simbolul unui aboliţionism cu greu obţinut de către „Apostolul Negrilor" în 1848, în momentul cînd — este adevărat ! — descoperirea zahărului de sfeclă putea să permită negustorilor din Bordeaux, Nantes şi Londra să dispreţuiască aceste pămînturi şi insule bogate în zahăr.

Cayenne — numele acesta înseamnă mici burghezi, funcţionari, scribi cu unghiile bine făcute, oarecum prin forţa lucrurilor, stîlpi ai cercului St. Hubert,

club pretențios unde europenii vin să-și cheltuiască o parte din marile lor lefuri. Cayenne înseamnă, de asemenea, „bidonvilles"-urile din Pont Berland, populate cu negri veniți din Guyana engleză sau din Antilele vecine (în căutarea unei vieți mai bune) și de baștinași. „Bidonville" e sinonimul mizeriei : alimentația se compune numai din pește și fasole. „Bidonville" este sinonim cu elefantiasis, cu reumatismul, cu inundațiile. Cité Leblond, Cité Mirza, iar — prin contrast — în partea cealaltă a orașului Cité Rebard, paradisul funcționarilor străini : blocuri cu apartamente confortabile. La ieșirea din Cayenne, înainte de bogata grădină zoologică și botanică cu frumoasa ei colecție de orhidee rare, se găsesc vilele funcționarilor și ale comercianților locali care izbutesc uneori, cu mii de sacrificii, să-și clădească un cămin, cîteodată foarte drăguț.

Cayenne la lucru

Cayenne este populat mai ales de lucrătorii fabricilor de zahăr, cu surîsul cordial, cu gluma ușoară, acești coloși ai cîmpurilor de trestie de zahăr care se întind pe distanțe de kilometri, proprietatea marilor burghezi, a societăților străine, acești muncitori care ară pămîntul în timpul ploilor, iar vara, de două ori pe an, într-o poziție obositoare, cu capul plecat spre pămînt, taie tulpinile și foile trestiei de zahăr. Cayenne înseamnă docherii care în Larivot descarcă și încarcă cargoboturile suedeze, grecești, franceze. Ce priveliște pentru un fotograf ! Munți de saci de iută plini cu acest zahăr alb, cumpărat pe preț de nimic pe țărmurile Atlanticului guyanez.

Unde se află guyanezul, domnesc ritmul și voia bună. De-a lungul cheiurilor, pe distanțe de kilometri, se ridică ritmul melopeelor, bighin-urilor, calypso-urilor care scandează mișcările fiecărei brigăzi de lucru. Acest docher, amenințat de scumpetea vieții, în contact cu tovarășii lui de dincolo de mare, îngrijorează adesea pe patroni.

Există, de asemenea, funcționari ; numeroși, prea mulți funcționari : unu la zece locuitori. Dar prea puține cadre tehnice locale.

Europenii sînt funcționari, în cea mai mare parte funcționari superiori : directori de bancă, ai Tezaurului general, ai liceului Felix Eboué, tehnicieni atrași de lefuri regești (de 3 pînă la 4 ori mai mari ca în metropolă), medici, aceștia uneori bine intenționați, ca de pildă acest medic breton Elock, descoperitorul unui leac — pe bază de ulei de coprah — împotriva maladiei lui Hansen, medicament întrebuințat cu rezultate excelente, și adoptat de către lumea medicală.

Cayenne la lucru mai înseamnă și școlarii Micului Colegiu, ai liceului Felix Eboué, unde majoritatea nu-și vor putea realiza idealurile : să urmeze studiile la o universitate — inexistentă, din lipsă de fonduri.

Cămara capitalei este *La Crique*, care-și desfășoară panglica sa de cocioabe, colibele pe piloți ale pescarilor, sucursalele comerciale, de-a lungul canalului Laussat (numele unui guvernator de pe la 1849). Bărci supraîncărcate cu portocale, cu legume, ananas, *couac* galben, manioc, bărci pescărești împotmolite în nămol. Cinci arcuri în depărtare taie această arteră de apă care se afundă în rîul cayennez. Înainte de 1900, acest canal, complet pavat, a jucat un rol important în viața economică guyaneză, în epoca cafelei, a vaniliei, a esenței de lemn de trandafir. Dar aici bate inima Guyanei. Nu se vorbește franceza, ci un *patois* (dialect) delicios. Nu vezi gesturi afectate, ci mersul liber, ușor, elegant al gospodinei în costum național. Nu auzi imitația saloanelor „prețioase" ci zeflemeaua umoristică, sarcastică a *titi*-ului guyanez, acest rîs inimitabil care reflectă dragostea de viață. Aici, în noaptea tropicală, sonoră, luminată de stelele strălucitoare, răsună toba la „*Sully*". Este întoarcerea la Africa, la dansurile ei populare *(leroze)*. O *tafie* de bună calitate, reconfortantă, după o bună partidă de *laghia*, dans atletic, produs al Africii. Cît de departe este sofisticul club St. Hubert ! *La Crique* — iată Guyana cea adevărată ! De aici vor porni legiunile pentru cucerirea unei Guyane libere. *La Crique* este poporul.

Cayenne este inima celor 13 comune, de cîteva sute sau mii de locuitori, delicat agățate de către Istorie pe coastă, cu țărani grămădiți în jurul primăriei și al casei de comerț care grupează pe culegătorii de aur, minerii. Aceștia lucrează cîteodată cîinește o viață întreagă la Casa Tanon, X sau Y, pur și simplu pentru a-și plăti hrana cu aurul, *balata* sau diamantele scoase de ei.

„Unitatea — înainte de toate!"

Mai mult de 98% din comerț se face cu Marsilia și Bordeaux. Un deputat al țării se află în Parlamentul francez, pierdut printre cei 600 de colegi ai săi. Un prefect atotputernic, de peste ocean, influențează foarte mult Consiliul General, instanță superioară locală. Educația învățămîntul sînt *pe hîrtie*. Și asta — încă din secolul al XIX-lea, fără nici o modificare a programei școlare.

Economia este în întregime dominată de monopolurile europene (comerțul) și nord-americane (bauxită, metale industriale) sub firma unor societăți străine care țin țara aceasta într-o situație de completă dependență față de străinătate. Toate mărfurile provin din import, chiar băuturile, fructele și legumele. Materiile prime agricole și industriale (zahăr, tutun, lemn, pietre prețioase, minereuri — etc.) sînt încărcate pe vapoare pentru Europa sau S.U.A. Nu există nici un fel de întreprinderi industriale prelucrătoare. Abia s-au deschis două pescării (Cayenne și St. Laurent). Două exemple : chiar și sticlele goale de rom provin din afară cu toate că materia primă există din abundență în Guyana. Tîrgul este inundat de cartofi noi, aduși cu avionul, la un preț nemaipomenit (de șase ori mai scump decît la origine), deși *ignamul* indian, după părerea chiar a specialiștilor europeni, este mai bogat în fecule, mai bun la gust. Înzestrarea indispensabilă oricărei țări — oricare ar fi ea — este aici extrem de slabă. Economia acestei țări regresează ; curba negativă îți dă amețeală. Meseriașilor dintre 1920 și 1940 le iau locul o droaie de funcționari neproductivi, altă consecință a „asimilării". Stagnarea economică, coruperea moravurilor politice, mizeria socială, șomajul sînt rezultatele directe ale regimului colonial, supus monopolurilor străine, prezente în toate ramurile economiei, cauze ale analfabetismului care se ridică la 40%. Chiar de curînd, ministrul informațiilor, în trecere prin Antilele franceze, spunea unui ales al poporului, revoltat de corupția electorală : „Ah, știți ! În toate teritoriile de dincolo de mare frauda electorală a devenit o tradiție...".

■

Trei partide locale, conduse de lideri cu inima și conștiința căptușite cu bilete de bancă, prinși în angrenajul monopolist, sprijină această politică, de frica zilei de mîine, de trica furiei populare. După cel de-al doilea război mondial, stimulați de curajul fraților lor din Georgetown și al liderului lor Jagan, guyanezii, mai cu seamă tînăra generație grupată în sînul a două partide : Partidul Socialist Guyanez și Uniunea

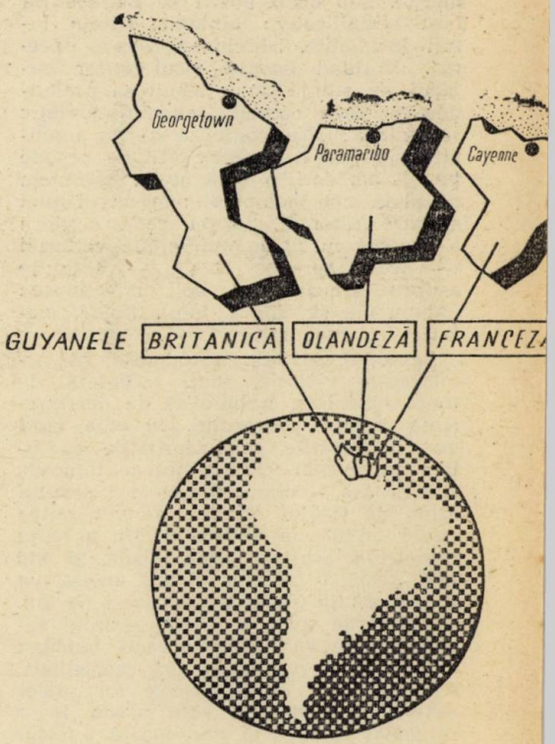

Poporului Guyanez, se pronunță cu hotărîre pentru autodeterminare, împotriva scumpetei vieții, împotriva acestui fals paternalism care-i lipsește de cultură universală, de o dezvoltare mai bine concepută, pur guyaneză, de un ajutor dezinteresat oferit de alte națiuni. *Conscience Guyannaise*, ziarul Uniunii Poporului Guyanez, o spune foarte bine : „Deviza noastră este Guyana înainte de toate, unitatea — înainte de toate".

Paul ISNARD

MEDICINA ÎN ANUL 2001

În U.R.S.S. a apărut o carte de mare răsunet, al cărei tiraj de 50 000 de exemplare s-a epuizat în cîteva zile: „Reportaj asupra secolului XXI" de Serghei Guşcev şi Mihail Vasiliev. Bazată pe relatările a numeroşi oameni de ştiinţă sovietici, povestind fapte văzute, scrisă într-un stil direct şi alert, cartea cuprinde o panoramă a cuceririlor ştiinţifice de care se va bucura omenirea peste 50 de ani. Nu este vorba de literatură ştiinţifico-fantastică, ci de o expunere foarte riguroasă a unor rezultate obţinute în diverse ramuri de activitate sau a unor ipoteze verificabile în viitorul apropiat. În cele ce urmează, prezentăm discuţiile acestor „reporteri" originali cu acad. Vladimir Alexandrovici Enghelhardt, conducătorul secţiei de ştiinţe biologice a Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., şi cu Mihail Gherasimovici Ananiev, directorul Institutului experimental de aparate şi instrumente chirurgicale.

ŞTIINŢA care va domina secolul al XXI-lea, susţine acad. V. A. Enghelhardt, va fi biologia fizico-chimică. Chimia sintetică îmbogăţeşte natura noilor materiale, le produce „la comandă" şi le înzestrează cu proprietăţi stabilite dinainte. Sub ochii noştri se petrece un fapt semnificativ: biologia, ştiinţa lumii însufleţite, „devine o ştiinţă exactă". Vorbind despre visul atîtor oameni de ştiinţă de a izbuti să prelungească viaţa omului, savantul sovietic subliniază: „Nu contează că nu înaintăm spre acest obiectiv atît de repede pe cît am dori, o dată ce ne apropiem de el în mod ineluctabil: în cursul unei singure generaţii, durata medie a vieţii a crescut cu 20 de ani, graţie victoriei — acum aproape totale — obţinute asupra principalelor boli infecţioase: pneumonia stridulară, febra tifoidă, malaria şi tuberculoza."

Savantul sovietic recunoaşte că următoarea victorie, mult aşteptată de toată omenirea, trebuie să fie descoperirea naturii cancerului. În ziua cînd vor fi lămurite particularităţile evoluţiei procesului chimic într-o tumoare canceroasă, diferenţiindu-se ţesutul atins de ţesutul sănătos, se vor putea căuta mijloacele eficace pentru a lupta împotriva acestui flagel. Chiar şi cei mai sceptici cred că lucrul acesta va fi realizat în următorii douăzeci de ani. „E greu de spus, continuă savantul sovietic, cine va cîştiga această bătălie: chimiştii, cu substanţele lor medicinale, sau fizicienii, cu mijloacele lor radioactive. Probabil că vom asista la o ofensivă comună şi coordonată a celor două ştiinţe".

Vom dormi mai puţin?

Dar mai există o metodă de a prelungi viaţa. Se ştie că omul doarme o treime din durata vieţii sale, pentru a-şi reface activitatea celulelor nervoase, pentru a neutraliza toxinele provenite în urma oboselii. „După ce vor elucida natura şi modul formării «substanţelor de oboseală», precizează Enghelhardt, chimiştii vor găsi mijlocul fie de a le neutraliza prin fermenţi, fie de a face să fie resorbite". Pe de altă parte, după părerea savantului sovietic, oboseala ar putea fi alungată prin descoperirea unor unde electromagnetice capabile — prin intermediul unor mici electrozi în contact cu capul — să pătrundă în creier, accelerînd procesul de refacere. Neutralizarea toxinelor, care se face de obicei în timpul celor opt ore de somn, s-ar realiza astfel în 60 pînă la 120 de minute. Scurtîndu-se somnul, viaţa poate fi prelungită cu 20—30 de ani.

Medicul-dispecer

Deosebit de impresionante sînt rîndurile în care autorii relatează cele văzute la Institutul experimental de aparate şi instrumente chirurgicale. M. G. Ananiev conduce un fel de „clinică a viitorului". O femeie în halat alb stă în faţa unui tablou de comandă. Înaintea ei se află vreo 20 de ecrane de televiziune. M. G. Ananiev, văzînd mirarea noastră, ne explică: — „Este medicul dispecer; el supraveghează fiecare din pacienţii atinşi de boli grave, fiind gata în orice clipă să le vină în ajutor sau să le trimită un alt medic sau o infirmieră. Un termometru şi un pulsometru electric înscriu tot timpul temperatura şi pulsul bolnavului". În cabinetul rezervat stabilirii diagnosticului, autorii cărţii întîlnesc un aparat cu totul nou: radiostetoscopul. Cîteva fire duc de la pieptul unui bolnav la un difuzor aşezat pe masă, care emitea nişte sunete stranii, plescăitoare. Era sîngele care străbătea această pompă vie — inima omului — iar medicul asculta fiecare mişcare a muşchiului cardiac, atent, ca un muzician care ascultă bătăile unui metronom. „Diagnostic". Am citit acest titlu scînteietor pe un aparat care se aseamănă din toate punctele de vedere cu un dulap de sticlă, iar Mihail Gherasimovici, adresîndu-se medicului diagnostician, i-a spus: „Branşează, te rog, electrointegratorul".

Îndată, un medic aşază bolnavul în poziţia indicată, îi prinde centurile şi brăţările detectoare la mîini, la picioare şi la gît. Mici lămpi indicatoare încep să clipească, releurile comutatoare încep să vibreze. Maşina „reflectează". „Reflecţiile" ei vizează ritmul inimii, respiraţia bolnavului, presiunea arterială, analiza sîngelui şi o mulţime de alte indicaţii pe care chiar un medic cu o mare experienţă de diagnostician nu ar fi capabil să le sesizeze şi să le ia în considerare dintr-o dată. Soluţia a fost neaşteptată: maşina a propus trei nume de maladii avînd denumiri foarte complicate în latină. Era ca şi cum ar fi zis: „Eu am eliminat zeci de mii de variante. Simptomele pe care mi le-aţi furnizat sînt comune acestor trei maladii care se aseamănă mult. Eu sînt incapabilă să spun mai mult despre ele. Decideţi voi înşivă şi determinaţi despre care din cele trei maladii este vorba". Branşînd detectorul electromagnetic (radarul), medicul face să apară pe un ecran contururile inimii, ficatului, stomacului etc.; în felul acesta se desfăşoară examenul „prin transparenţă" al diferitelor organe (fiecare din ele avînd o densitate diferită). În zece minute diagnosticul este stabilit cu o precizie maximă.

Operaţia fără bisturiu

În sala de operaţii o serie de detalii stîrnesc uimirea vizitatorilor, care şi-au schimbat încălţămintea şi şi-au pus măşti de gaze: masa de operaţie se manevrează apăsînd pe butoane, lămpile sînt bactericide (dau lumină dar şi ucid microbii), aerul e condiţionat; un ecran se află sub ochii chirurgului. „— Nu este un ecran de televiziune obişnuit, ne explică savantul. Acesta comunică cu un aparat Roentgen. Imaginea produsă de razele X nu e vizibilă decît în obscuritate. Dar noi am transportat-o pe ecranul luminos al unui televizor. În felul acesta, chirurgul va lua de prima dată direcţia cea bună pentru a inciza în momentul operaţiei şi va vedea pe acest ecran în acelaşi timp mîinile sale şi spaţiul pe care trebuie să-l parcurgă scalpelul său pentru a-şi atinge scopul. De altfel, în general, astăzi nu ne mai folosim de bisturiu".

Chirurgul ţine în mînă un obiect ce seamănă cu un mare creion ascuţit. Un fir electric porneşte, peste umărul său, de la vîrful bont al acestui „creion". „Dacă n-am fi văzut cu propriii noştri ochi — subliniază „reporterii" — nici un savant, nici un scriitor de literatură ştiinţifico-fantastică n-ar fi putut să ne convingă. În timp ce chirurgul trecea

încet cu „creionul" pe pielea bolnavului, o incizie regulată a apărut pe corpul acestuia. Deja organele interne sînt descoperite, dar nici o picătură de sînge nu se arată pe marginile tăieturii. Un bisturiu ultrasonic, manevrat de chirurg, acționează în așa fel încît nu apare nici un strop de sînge în cursul operației. Ultrasunetele de o frecvență determinată pot nu numai să taie țesuturile, dar și să oblige sîngele să se coaguleze. — „Și, mai mult, ne explică savantul, scalpelul, înainte de a tăia țesutul, adoarme extremitățile nervoase, făcînd astfel incizia nedureroasă. Lucrul acesta este foarte important atunci cînd nu întrebuințăm anestezia generală. Iar ceea ce este mai prețios încă, scalpelul rămîne aseptic în tot timpul operației, microbii fiind uciși de ultrasunete chiar aici, în rană".

Ca de obicei, după ce stomacul a fost deschis pentru a se scoate cîrligul de undiță, vizitatorii așteptau să vadă tradiționalul ac cu fir de mătase care servește la sutura rănii. Dar lucrurile s-au petrecut cu totul altfel. — „Cleiul!", spuse scurt medicul. Marginile incizate ale stomacului se aflau alăturate. S-a inserat acolo un obiect în formă de ciupercă, asemenea celui care servește la remaiatul ciorapilor, apoi, peste incizia stomacului, s-a aplicat o bucată adezivă dintr-o peliculă transparentă. Stomacul era lipit! — „Să nu trageți concluzia din aceasta, ne-a prevenit doctorul, că asemenea lipituri pot să înlocuiască întrutotul și în toate cazurile sutura rănii. Noi avem la dispoziție și fir metalic foarte fin din tantal, absolut inofensiv pentru organism, și fire fabricate din fibrină și plasmă sangvină — substanțe înrudite cu organismul omenesc. Acest fel de fir menține sutura atita timp cît plaga nu este încă resudată. După aceea, aceste substanțe organice se dizolvă și dispar fără a lăsa urme.

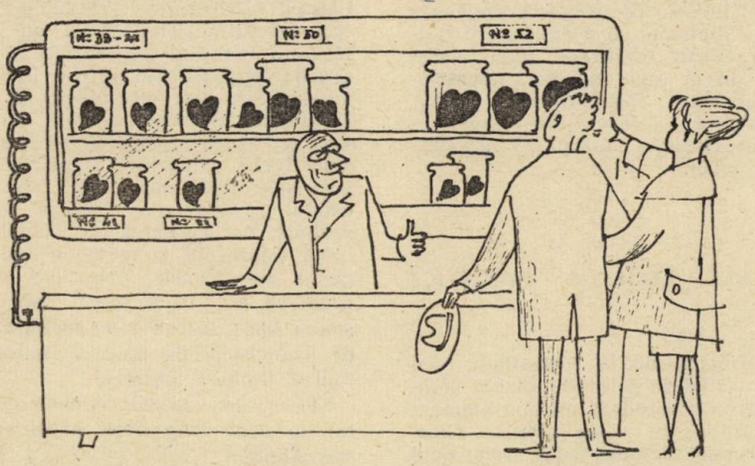

Desene de CIK DAMADIAN

Într-o altă încăpere, Mihail Gherasimovici le arată inima artificială: un fel de dulap de mărime mijlocie. Instalațiile electrice automate mențin regimul impus: 2 litri de sînge pe minut, pulsul 80, presiunea 120. Cînd presiunea în organism scade, automatul sporește cantitatea de sînge. Din sala alăturată se aude o exclamație: — „Soră, oprește inima! Repede!"

„Liniștit, chirurgul evacuează sîngele din inima oprită și începe operația. Inima, scoasă din circuitul organismului, nu mai mișcă. În schimb, fără greș, „inima de schimb" mecanică continuă să bată în dulapul de sticlă, împingînd sîngele în aortă, prin tuburi. E foarte dificil să se facă sutura cu un ac pe o inimă care bate. Operația se apropie de sfîrșit. Medicul este extenuat; mîinile sale sînt obosite. Iată de ce instalațiile automate și semiautomate pentru sutura vaselor și a țesuturilor au devenit niște ajutoare de neprețuit. Chirurgul ține în mîna sa un mic mecanism în care introduce extremitățile vaselor. Un declic... și extremitățile vaselor sînt cusute la loc. Mai demult, era nevoie de 40 de minute pentru a face această operație. Iată că se apropie de inimă o altă „mașină de cusut". O secundă doar, și rana de pe inimă este cusută la loc. Chirurgul se ridică și dă ultima îndrumare: „Repuneți inima în mișcare!". Inima „restaurată" se umple din nou cu sînge. Dar de data aceasta, s-a dizolvat în ea adrenalină — substanță care va excita nervii mușchilor cardiaci, obligînd inima să pornească prima bătaie".

Iată însă că intervine ceva neprevăzut: inima, în loc să-și reia ritmul normal, începe să bată din ce în ce mai repede, apoi se agită cuprinsă de un tremur ușor. Pulsul — imposibil de luat: 200, poate 300 de bătăi pe minut! Medicii numesc acest tremur cardiac „fibrilație": ea precede întotdeauna oprirea completă a inimii, moartea. Dar medicul intervine prompt: luînd un electro-fibrilator (un fel de sigiliu cu mîner), el îl fixează pe pieptul pacientului și întoarce întrerupătorul: o mică scînteie, o descărcare electrică pătrunde în cavitatea toracică și străpunge inima, obligînd-o să se contracte. După o clipă, ea se decontractează și începe să bată liniștit și puternic. „Operația n-a durat nicidecum o oră întreagă, cum am crezut, comentează cei doi autori, ci doar un sfert de ceas".

„Organe de schimb"

Fără îndoială, pentru un bolnav nu este tot una să știe că va sta pe masa de operație o oră sau numai cinci minute. De aceea, mecanizarea operațiilor mai complicate, care cer un efort susținut, va avea darul de a le accelera, dar și de a le face mai sigure. „Un automat lucrează la fel de bine în mîinile unui virtuos ca și în acelea ale unui chirurg mediocru", subliniază autorii cărții. Vorbind despre asemenea automate, M. G. Ananiev arată că există de mult timp aparate de cusut vasele sangvine, bronhiile, capilarele, care micșorează de cinci ori durata operației. Există automate speciale pentru sutura pleurei, a peritoneului, a pielei, a stomacului. Nervii, vasele, oasele și alte țesuturi pot fi sudate la loc. Dar se poate „pune la loc" un braț sau un picior amputat? „— Desigur, răspund medicii." Și autorii continuă: „Asemenea operații au devenit obișnuite în anii 50—60 ai secolului nostru. Chirurgia a devenit o artă a refacerii organismului. Dacă articulația genunchiului vostru este distrusă, ea va fi înlocuită cu alta din materie plastică. În caz de traumatism sau de tuberculoză, cînd o articulație se dezvoltă anormal și dureros, ea se poate de asemenea înlocui cu ușurință. „Dumnezeu nu s-a îngrijit să ne asigure cu «piese de schimb», de aceea cruțați-vă membrele", se glumea în secolul al XIX-lea. Astăzi medicii au creat aceste „piese de schimb". Se întîmplă ca o mică parte de 10—15 cm a unui vas oarecare să nu funcționeze bine. „Noi, arată prof. Ananiev, scoatem acest fragment și îl înlocuim cu un mic tub, o proteză de nailon, capron sau perlon. Există și un alt procedeu: conservăm, în sînge propriu, vase luate de la un om mort. Aceste vase pot fi păstrate foarte multă vreme într-un frigider. Dacă se așază aceste piese în vid — într-un recipient unde nu există aer — și dacă se scade temperatura pînă la minus 60 grade, ele pot să se păstreze indefinit".

Desigur, aici nu mai e vorba de o proteză, ci de o grefă (adică refacerea unui țesut prin transplantarea altui țesut). Autotransplantarea (grefarea unor țesuturi în altă parte a aceluiași organism) reușește de cele mai multe ori. În schimb, homotransplantarea (grefa pe un alt organism) nu asigură viața pacientului. „—Prin anul 1957, noi am rezolvat toate problemele tehnice ale transplantării organelor, afară de una, cea mai importantă — spune Ananiev: problema compatibilității biologice a organismelor și a țesuturilor. Un om moare, dacă i se face transfuzie cu sînge aparținînd unei grupe care nu i se potrivește. În schimb omul trăiește dacă a primit sînge dintr-o grupă convenabilă. Aceste grupe sînt în număr de patru. Medicii cunosc toate regulile de urmat pentru efectuarea unei transfuzii sangvine perfecte, deoarece au descoperit legea compatibilității sale biologice. Dar deocamdată nu au ajuns să descopere legile compatibilității biologice ale altor țesuturi și organe. M. G. Ananiev își încheie considerațiile în felul următor: „Sîntem în ajunul soluționării complete a problemei compatibilității biologice".

Și, o dată cu ea, a altor numeroase probleme care, abia acum cîțiva ani, păreau să fie de domeniul fantasticului. Nici una din „minunile" fundate științific, pe care le întrezărim astăzi, nu se va lăsa prea mult așteptată. Încă de pe acum, o mulțime de savanți pot să indice date uimitoare, procese nemaiîntîlnite, succese de-a dreptul miraculoase care — mîine — nu vor mai avea în ele nimic senzațional. Temeiul alcătuirii unui asemenea „reportaj asupra viitorului" rezidă în cunoașterea deplină, stăpînirea și dirijarea socială a tuturor energiilor creatoare ale prezentului.

Ștefan POPA

ÎNȚELEGEREA BALCANICĂ

I — momente și semnificații *)

DESPRE istoria Balcanilor s-a scris mult în veacul nostru. Complexe, și de multe ori contradictorii, relațiile din regiunea Balcanilor ajunseseră să reprezinte — în primii ani de după 1900 — unul din centrele cele mai nevralgice ale politicii internaționale, „butoiul cu pulbere al Europei", din care a țîșnit vîlvătaia primului război mondial. Și totuși, în dezvoltarea istorică a popoarelor balcanice, dincolo de momentele de neînțelegere, stimulate adesea de interese extrabalcanice, firul colaborării se țese aproape neîntrerupt. Premisele obiective ale colaborării interbalcanice au fost date de numeroasele elemente geografice și economice comune, de tradițiile luptei popoarelor din această regiune pentru libertate, independență și o viață mai bună, de evidente trăsături comune ale civilizației lor materiale și spirituale. Aspirațiile de colaborare ale popoarelor balcanice au găsit forme de exprimare chiar și în acele perioade istorice cînd în conjunctura politică din această regiune predominau elemente de animozitate. Existența unor puternice aspirații spre colaborare s-a făcut resimțită și în epoca dintre cele două războaie mondiale, fie în cadrul Conferințelor Balcanice dintre 1930—1934, fie în unele acțiuni pozitive de interes comun inițiate prin Pactul Înțelegerii Balcanice, existent între anii 1934—1940.

Pactul Înțelegerii Balcanice, care reunea patru țări din sud-estul continentului — Grecia, Iugoslavia, Romînia, Turcia în principalul sistem de alianță politico-militară din regiune, se fixează între evenimentele de seamă ale învolburatei istorii diplomatice europene dintre cele două războaie mondiale. Pactul ar fi putut contribui la ridicarea unei bariere în calea planurilor agresive ale puterilor fasciste.

Natura profund contradictorie a intereselor care au prevalat în acel timp în politica guvernelor țărilor respective din Balcani, rivalitățile și jocul de culise „münchenez" al puterilor occidentale și față de această regiune, orientarea agresivă a statelor fasciste urmărind subordonarea Balcanilor, toți acești factori și-au pus amprenta asupra evoluției Pactului Înțelegerii Balcanice.

Schițăm, în cele ce urmează, momente din istoria diplomatică a Înțelegerii Balcanice, a căror esențială semnificație privește, direct sau indirect, necesitățile colaborării interbalcanice drept primă premisă a dezvoltării unor relații internaționale normale în sud-estul european.

Un „Locarno" balcanic?

Sistemul păcii de la Versailles, consfințind rezultatele primului război mondial, a introdus totodată un nou element de nesiguranță în viața politică europeană. O pace imperialistă urma unui război imperialist și puterile occidentale vădeau infinit mai puțină preocupare pentru asigurarea unor condiții care să facă imposibilă refacerea militarismului german decît în a proiecta campanii peste campanii pentru stîrpirea comunismului. Această orientare avea să se soldeze în ultimă instanță cu imense prejudicii chiar pentru acele cercuri care au promovat-o. Inevitabila consecință a acestei politici a fost în primul rînd faptul că militarismul german s-a angajat imediat după Versailles într-o nouă rundă pentru a-și impune pretențiile expansioniste.

Și astfel, confruntările, care s-au desfășurat pînă în 1933, mai ales pe terenul manevrelor și presiunilor politice, diplomatice, economice, vizau, în esență, găsirea și gruparea de aliați în jurul principalelor puteri de pe continent — învinse sau învingătoare. Situația statelor din Balcani, regiune a cărei configurație fusese sensibil transformată ca urmare a războiului, prezenta suficienți „magneți" pentru ambele tendințe din politica vest-europeană. Însemnătatea strategico-economică a regiunii Balcanilor determina, laolaltă cu ponderea politică a acestor state, în ansamblul european, interesul unora sau altora dintre marile puteri de a-și statornici influența asupra lor și a și le alătura. În ceea ce le privea, țările din Balcani — divizate la rîndul lor potrivit contradicțiilor generate sau agravate de războiul mondial — simțeau nevoia de a suda legături mai strînse între ele și totodată scrutau orizonturile spre vest, favorizînd influența acelora dintre puteri a căror politică coincidea cu obiectivele claselor stăpînitoare din țara balcanică respectivă. Tabloul sud-estului european se înfățișa astfel îndeajuns de complex și complicat, pe lîngă interesele convergente sau divergente ale țărilor balcanice suprapunîndu-se aci, în virtutea unor tradiții sau a unor interese de moment, liniile de avangardă ale politicii franceze, britanice, italiene, germane.

Majoritatea statelor balcanice se orientau în acel timp după politica Franței sau Angliei.

Încă din 1921, două state balcanice — Romînia și Iugoslavia — constituiseră împreună cu Cehoslovacia alianța denumită „Mica Înțelegere". Pactul polono-romîn încheiat în aceeași perioadă și „Mica Înțelegere" reprezentau piese principale ale edificiului politico-diplomatic francez în sud-estul european. Se urmărea astfel ca prin aceste noi alianțe să se compenseze — cel puțin parțial — locul care înainte de război revenise alianței cu Rusia țaristă și totodată să li se imprime o orientare potrivnică Uniunii Sovietice. [1]) Rămînea în sarcina

*) Contribuții la studierea relațiilor internaționale în sud-estul european în secolul XX.

[1]) Un istoric burghez, L. S. Stavrianos, profesor la Northwestern University—S.U.A. notează în această privință : „Franța... a căutat să pună pe picioare un sistem de alianță pentru a prezerva favorabilul statu-quo. Reînnoirea alianței antebelice cu Rusia fiind exclusă, singura alternativă realizabilă a fost de a se lega cu noile state din Europa centrală și de sud". (The Balkans Since 1453 — New York 1958, Rinehart et comp. pag. 733).

„Această serie de tratate (Mica Înțelegere dintre Cehoslovacia, Iugoslavia, Romînia și alianța romîno-polonă — n.n.) au marcat cel mai înalt punct al influenței franceze în Balcani și Europa de sud" (L. S. Stavrianos — op. citată, pag. 734).

diplomației franceze ca desăvîrșindu-și unele prime tatonări — începute încă din 1920 — să reușească să întregească lanțul alianțelor sub egida sa, împingîndu-l pînă la extremitatea continentului, respectiv pînă la Adriatica și strîmtorile Mării Negre.

În această stare de fapt apare prima inițiativă oficială tinzînd spre crearea unui bloc al statelor balcanice, inițiativă înscrisă de istoria diplomatică drept tentativa unui „Locarno" [2]) balcanic. Cu evidentă dorință de a-și handicapa aliatul francez — Foreign Office-ul lansează în decembrie 1925 într-un memorandum adresat tuturor statelor balcanice ideea unei „pacificări a Balcanilor", după modelul locarnian. Încă în octombrie 1920, fruntașul politic burghez Take Ionescu, fost prim-ministru, declara într-un interviu acordat ziarului *The Morning Post* că Anglia aprobă ideea unui bloc balcanic fiind favorabilă „eforturilor depuse pentru a duce la unirea mai strînsă a statelor din centrul și estul Europei care au ieșit învingătoare în război". Guvernul englez găsea nimerit acum prilejul pentru a încerca să se substituie influenței franceze în Balcani. Informat asupra nereușitei franceze de a forma în 1924 un bloc care să includă unele țări din Balcani, guvernul englez vedea o perspectivă surîzătoare ca pe lîngă rolul de garant principal al Pactului de la Locarno să-i revină și acela de garant al „Locarno"-ului balcanic.

Pe temeiul inițiativei britanice au avut loc destul de ample consultări în capitalele balcanice, precum și între acestea și o serie de cancelarii vest-europene. Romînia, căreia i se atribuia un rol și un loc specific în proiectele occidentale, urmînd a face într-o oarecare măsură legătura între statele din sud-est și cele din centrul Europei, era cu precădere solicitată. Dintr-o telegramă a fostului prim-ministru romîn I. G. Duca către legația din Paris se desprinde concluzia că la București se adoptase expectativa și se aprecia că datorită opoziției cîtorva state din Balcani și manevrelor unor puteri occidentale, inițiativa britanică nu va avea succes.

Cu toate schimbările de nuanțe pozitive survenite față de propunerea engleză în atitudinea statelor balcanice, precum și în cea a Franței, conferința Consiliului Micii Înțelegeri întrunită la Bled, la 17 aprilie 1926, sub președinția ministrului de externe cehoslovac Beneș, ajunsese la concluzia că pactul este irealizabil. Singurul sprijinitor declarat al ideii unui Locarno balcanic s-a dovedit a fi guvernul de la Atena care a comunicat secretarului general al Societății Națiunilor, Erich Drummond, că aderă la pactul de securitate și arbitraj balcanic propus de Chamberlain. În atari condițiuni, întrunirea unei conferințe a reprezentanților țărilor balcanice în iunie 1926 la Helsinki pentru a examina propunerea engleză nu a făcut decît să constate imposibilitatea de a o înfăptui.

[2]) La Conferința de la Locarno (Elveția, octombrie 1925) s-a semnat așa-numitul pact de garanții între Anglia, Franța, Germania, Belgia, Italia care, înlocuind ideea securității colective prin cea a arbitrajului, garanta frontierele răsăritene ale Franței și Belgiei și cele apusene ale Germaniei, dar nu și granițele răsăritene ale acesteia. Atunci a apărut expresia „spiritul de la Locarno", simbolizînd politica occidentală de a îndruma tendințele expansioniste ale militariștilor germani spre răsărit.

Conferințele balcanice

Ideile unui „Locarno" balcanic, ale Panbalcaniadei, ale Uniunii Balcanice, vehiculate cu diferite prilejuri de diplomația apuseană și însușite de unele sau altele dintre statele în cauză, au rămas sterile. Mai presus de multitudinea disputelor, își făceau însă loc, tendințe de colaborare și apropiere între țările balcanice. Manifestarea cea mai elocventă a acestor tendințe pe planul politicii externe au constituit-o în perioada 1930—1934 conferințele anuale balcanice. În practică ele au fost concretizarea unei propuneri formulate, din inițiativa fostului premier grec M. Papanastasiu, într-o rezoluție a celui de-al 26-lea Congres Universal al Păcii, ținut la Atena în octombrie 1929. Conferințele balcanice (Atena 1930, Istanbul și Ankara 1931, București și Sinaia 1932, Salonic 1933) au devenit consfătuiri cu un larg caracter reprezentativ, care, deși neoficiale, întruneau și observatori diplomatici guvernamentali ai țărilor balcanice.

În cadrul conferințelor, reprezentanții țărilor balcanice au dezbătut numeroase probleme care prezentau un interes comun de ordin politic, economic, juridic, cultural, reușind să stabilească într-o serie de cazuri același punct de vedere. Ordinea de zi a Conferințelor arată că s-au adoptat recomandări privind reluarea propunerilor de încheiere a unui Pact balcanic general. La Conferința de la Atena (1930), delegația romînă a susținut necesitatea înscrisă în rezoluția finală — „de a se acorda statelor balcanice garanții suplimentare pe baza tratatelor în vigoare". Propunerile unui Pact balcanic general de neagresiune — reluate insistent la Conferința de la Ankara și Istanbul (1931) de către delegația greacă — se inspirau din ideile menținerii statu-quo-ului și instituirii arbitrajului de tip locarnian.

La Conferințele balcanice s-au manifestat serioase divergențe de opinii între statele participante [3]). Cu toate că încă de la prima conferință se constituiseră un comitet permanent și o serie de comisii însărcinate cu studierea aspectelor Pactului balcanic general, aceste contradicții, precum și influența puterilor occidentale, urmărind fiecare soluționarea în alt mod a problemelor din Balcani, au determinat imposibilitatea găsirii unei formule acceptabile tuturor statelor.

În celelalte probleme — economice, vamale, financiare, juridice, de transporturi și comunicații, turistice etc. etc. privind colaborarea interbalcanică s-au elaborat de către conferințe recomandări care au dat unele realizări.

Conferințele balcanice au permis o clarificare a pozițiilor politice ale statelor participante față de problemele ridicate de încheierea unui pact general balcanic. Semnificația lor principală nu se rezumă doar la aceasta. Ele s-au dovedit un important factor stimulator al interesului opiniei publice din țările balcanice pentru preocupări comune, au scos la iveală existența numeroaselor posibilități concrete de colaborare în diverse domenii, au constituit un prilej pentru stabilirea de legături între reprezentanți ai tuturor statelor balcanice.

Totodată, Conferințele Balcanice au fost urmărite cu marcată atenție de diplomația europeană [4]). Acest interes s-a făcut simțit în atitudinea adoptată de puterile occidentale față de Conferințele Balcanice și s-a tradus mai ales în manevrele întreprinse pentru a specula contradicțiile existente între statele din Balcani. Datorită faptului că influența precumpănitoare în această zonă continua să rămînă cea franceză, secondată de cea anglo-americană, Germania și Italia [5]) au manifestat o vădită ostilitate față de conferințele balcanice, considerate la Roma și Berlin a fi un nou mijloc de realizare a proiectelor franceze. Într-o telegramă din capitala Italiei, un diplomat romîn raporta: „Mussolini e surprins și nemulțumit de rezultatele conferinței (Conferința Balcanică din 1930 de la Atena — n. n.) și ar fi mustrat pe reprezentanții Italiei în capitalele balcanice pentru că nu au zădărnicit-o". Era vizibil că se acționa pentru încordarea relațiilor interbalcanice. Iată ce scria, de pildă, ziarul *Adevărul* din 25 octombrie 1930: „Faptul că fascismul german nu vede cu ochi buni o colaborare a statelor balcanice ne-o dovedesc încercările de a arunca în aer Conferința de la Atena" (prima conferință balcanică —n.n.). În ceea ce o privea, diplomația germană privea favorabil formarea unui bloc al statelor din Balcani, evident însă sub influența sa. Din Berlin, ministrul Romîniei transmitea la 8 decembrie 1930 că față de proiectele franceze, italiene, engleze, „Germania are alt punct de vedere: a forma un sistem politico-economic care să cuprindă Germania, Austria, Cehoslovacia ca țări industriale și Romînia, Iugoslavia, Ungaria ca țări agrare".

■

Contradicții între marile puteri care urmăreau subordonarea regiunii Balcanilor, contradicții între statele capitaliste din această regiune, tendințe antisovietice în politica externă a tuturor acestor țări, iar la polul opus năzuința popoarelor — sprijinită pe un fundament istoric obiectiv — spre înfăptuirea unei adevărate colaborări interbalcanice — astfel arăta schița politică a Balcanilor în primii ani ai deceniului patru.

(Va urma)

Cristian POPIȘTEANU

[3]) Consecința acestor controverse și-a găsit expresia în neparticiparea delegației bulgare la Conferința de la București—Sinaia (1932) și a celei bulgare și albaneze la Conferința de la Salonic (1933).

[4]) La aceste conferințe au asistat reprezentanți ai secretariatului Societății Națiunilor, ai Biroului Internațional al Păcii de la Geneva, ai Fundației americane Carnegie (prezența și fondurile atribuite de această instituție fiind interpretate drept o expresie a interesului tot mai activ pe care regiunea Balcanilor îl suscita unor cercuri de peste ocean).

[5]) Diplomația italiană, care deținea o oarecare influență în Balcani, a agitat mult formula unui pact greco-turco-bulgar sau cel puțin greco-turc sau turco-bulgar care să constituie un instrument de manevră al guvernului de la Roma. Cu prilejul unei călătorii a ministrului de externe al Turciei, Tewfik Rüstü Aras în Italia, Mussolini „a stăruit să se înfăptuiască pactul Mediteranei orientale" (1930). Pentru a realiza o alianță balcanică docilă Italiei, diplomația și propaganda italiană căutau să înrăutățească în special relațiile Iugoslaviei cu vecinii ei.

La O. N. U.

LOCUINŢE, CONSTRUCŢII, SISTEMATIZARE

Comitetul pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare de pe lîngă O.N.U. şi-a ţinut a doua sesiune de lucrări la New York. În fotografie, prezidiul sesiunii : de la stînga la dreapta, Gustav Gusti (Romînia), Shafik Hammad El Sadr (R.A.U.), Luis M. Caraballo (Argentina) şi Masahiko Honjo (Japonia).

Comitetul pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare a fost creat la 7 decembrie 1962 ca urmare a unei rezoluţii a Consiliului Economic şi Social.

Comitetul este format din 21 de state membre ale O.N.U. (Anglia, Argentina, Canada, Chile, Columbia, Danemarca, Franţa, Grecia, Indonezia, Iran, Italia, Izrael, Japonia, Madagascar, Nigeria, Peru, R.A.U., R. P. Romînă, S.U.A., Tanganica, U.R.S.S.).

Prima sesiune a Comitetului s-a ţinut între 21 ianuarie şi 1 februarie 1963 la New York.

De la 22 ianuarie la 4 februarie, la New York au avut loc lucrările celei de a doua Sesiuni a Comitetului pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare.

Pe ordinea de zi au figurat : situaţia locuinţelor în lume, finanţarea locuinţelor şi serviciilor colective, industrializarea construcţiilor, aspecte sociale ale construcţiei de locuinţe şi reorganizarea aparatului din Secretariatul O.N.U. care se ocupă de aceste probleme.

Dezbaterile care au avut loc pe marginea punctului intitulat „Situaţia locuinţelor în lume" au reliefat, pe de o parte, ritmul avansat al construcţiei de locuinţe într-o serie de ţări, printre care şi R. P. Romînă (ţara noastră ocupă al 6-lea loc în Europa ca număr de apartamente construite în medie anual, respectiv 7,5 apartamente la 1 000 de locuitori), iar pe de altă parte situaţia nesatisfăcătoare care mai există în multe regiuni ale lumii.

O asemenea situaţie este caracteristică unor ţări din Africa, Asia şi America Latină, unde ritmul construcţiei de locuinţe nu reprezintă decît abia 2 apartamente la 1 000 locuitori şi unde o mare parte a populaţiei locuieşte în condiţii cu totul necorespunzătoare

Majoritatea participanţilor la dezbateri s-au pronunţat pentru adoptarea unor măsuri care să contribuie la soluţionarea problemei locuinţelor în lume, printre care crearea unor organe naţionale centralizate pentru construcţia de locuinţe şi sistematizarea oraşelor şi localităţilor rurale, crearea şi dezvoltarea unei industrii naţionale de construcţii, pregătirea propriilor cadre, lichidarea speculaţiei de terenuri, folosirea mai echitabilă a fondului de locuinţe în interesul întregii populaţii etc. Concretizate într-un proiect de rezoluţie prezentat de delegaţia U.R.S.S. la care R. P. Romînă a devenit coautor, aceste propuneri au fost adoptate de comitet cu 11 voturi pentru, nici un vot contra şi 9 abţineri.

În cadrul discutării punctelor cu privire la „finanţarea locuinţelor şi serviciilor colective" şi „industrializarea construcţiilor", delegaţia ţării noastre a prezentat trei proiecte de rezoluţie.

Proiectul de rezoluţie depus şi adoptat în legătură cu finanţarea locuinţelor (la care au devenit coautori Grecia şi Japonia) recomandă Consiliului Economic şi Social să analizeze necesitatea alocării unei părţi corespunzătoare din resursele eliberate prin dezarmarea generală şi totală pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare, avînd în vedere să se acorde prioritatea corespunzătoare sectoarelor şi regiunilor cu cele mai mari cerinţe.

Celelalte două rezoluţii depuse de delegaţii romîni au fost adoptate de comitet în unanimitate. Prima (la care s-a asociat în calitate de coautor Italia) atrage atenţia Conferinţei Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare, care se va deschide luna viitoare la Geneva, asupra necesităţii dezvoltării rapide a industriei naţionale de locuinţe şi construcţii în ţările în curs de dezvoltare precum şi a rolului comerţului internaţional în acest domeniu.

Cea de a doua rezoluţie (la care s-a raliat în calitate de coautor şi U.R.S.S.) recomandă Consiliului Economic şi Social să solicite Secretariatului General să iniţieze : a) elaborarea unui studiu cu privire la realizările, posibilităţile şi programele adoptate în domeniul industrializării construcţiilor de locuinţe în ţările în curs de dezvoltare ţinînd seama de stadiile de dezvoltare economică şi tehnică ; b) un larg schimb de experienţă în acest domeniu pe plan internaţional prin intermediul Centrului pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare (propus a lua fiinţă în cadrul Secretariatului O.N.U.) precum şi al Comisiilor economice regionale şi altor organisme internaţionale.

Ca o apreciere a activităţii desfăşurate de ţara noastră în domeniul construcţiilor de locuinţe, reprezentantul R. P. Romîne (prof. arh. Gustav Gusti) a fost ales vicepreşedinte al biroului sesiunii. Delegatul R. P. Romîne a prezidat de asemenea grupul de lucru pentru stabilirea principalelor aspecte legate de elaborarea şi aplicarea proiectelor pilot. R.P.R. a fost desemnată coraportor la elaborarea a două din referatele ce vor fi prezentate la următoarea sesiune a Comitetului care va avea loc în ianuarie 1965 („industrializarea construcţiilor" şi „dezvoltarea urbană şi regională").

Prin intervenţiile făcute, prin colaborarea în cadrul grupului de lucru, prin cele trei rezoluţii iniţiate precum şi prin amendamentele făcute la alte proiecte de rezoluţii, delegaţia ţării noastre a adus o contribuţie activă la desfăşurarea lucrărilor celei de a doua sesiuni a Comitetului O.N.U. pentru locuinţe, construcţii şi sistematizare.

C. I.

DOSAR

În săptămîna de la 13 la 19 ianuarie a.c., mai multe întreprinderi franceze au procedat la masive licenţieri de angajaţi. Sub pretextul efectuării unor reparaţii, fabrica de celuloză din Tarascon a concediat pe toţi cei 500 de muncitori care făcuseră nu de mult o grevă de 24 de ore. Muncitorii au decis să nu răspundă la comunicările individuale, cerînd reprimirea la lucru a întregului personal. 300 de muncitori angajaţi la fabrica de încălţăminte „Jaulatte" din St. Hippolyte-du-Fort (Gard) au rămas fără lucru.

Apa mărilor se ridică neîncetat. Fenomenul, înregistrat în toate părţile lumii, e mai sensibil în laguna Veneţiei, unde nivelul apei urcă la fiecare 10 ani cu trei centimetri. Cauza principală ar fi creşterea temperaturii la suprafaţa Pămîntului, ceea ce determină o constantă topire a maselor glaciale din Arctica şi Antarctica. În general, apa mărilor se ridică în fiecare deceniu cu un centimetru.

Comisia oceanografică interguvernamentală, care se va reuni în iunie la sediul U.N.E.S.C.O., va proceda la studierea în comun a curentului Kurosivo („Curentul negru") din Oceanul Pacific, curent comparabil cu Gulf Streamul atlantic. Şapte state vor trimite vapoare care să efectueze în fiecare an, începînd din vara lui 1965, cercetări pe o durată de 30—45 zile. Originea „Curentului negru" se situează în Pacific, acolo unde curentul nord-ecuatorial se desparte în două ramuri : contra-curentul ecuatorial şi Kurosivo. Acesta parcurge vestul Pacificului, de la coasta orientală a Filipinelor pînă la coasta orientală a Japoniei de unde se îndreaptă spre America de Nord. Cercetările vor urmări să stabilească ritmul variaţiilor — în debit şi în traiect — care influenţează climatul din Extremul Orient şi, implicit, pescuitul.

MOSCOVA

A SOSIT MOMENTUL ACȚIUNII

UNIUNEA SOVIETICĂ a propus spre examinare Comitetului celor 18 pentru dezarmare un nou document important — Memorandumul cu privire la măsurile îndreptate spre slăbirea cursei înarmărilor și slăbirea încordării internaționale. Aceste propuneri sînt concrete, clare, simple și întrutotul realizabile. Ele corespund necesităților celor mai stringente.

Propunerile sovietice sînt dictate de o singură dorință: continuarea acțiunii utile de soluționare concretă a problemelor internaționale actuale începută anul trecut. Tratatul cu privire la interzicerea parțială a experiențelor cu arma nucleară și acordul cu privire la interzicerea plasării în spațiul cosmic a armei nucleare au constituit începutul acestor hotărîri concrete. Drumul este deschis. Trebuie mers înainte pe această cale. O asemenea abordare a problemelor ar mări considerabil șansele de realizare a unor acorduri reciproc avantajoase și ar justifica speranțele popoarelor în ce privește consolidarea păcii generale.

Oamenii din generațiile mai vîrstnice țin minte bine cum erau întîmpinate pe timpuri în Occident propunerile sovietice de dezarmare. Diplomații occidentali se exprimau în limbi diferite dar intervențiile lor se reduceau la același lucru: „Nu". Ei negau principalul — posibilitatea practică a dezarmării, chiar a celei parțiale.

Una din cuceririle cele mai importante ale popoarelor în ultimele decenii constă în extinderea largă a ideii consolidării păcii generale prin distrugerea (sau pentru început limitarea considerabilă) a mijloacelor de ducere a războiului modern. Propunerile prezentate de Uniunea Sovietică corespund acestei idei, care a pătruns în masele largi.

Experiența, practica, au dezmințit afirmațiile slujitorilor cultului forței și agresiunii că ar fi imposibil orice acord de dezarmare, orice apropiere în acest domeniu între Est și Vest. Tratatul de la Moscova și acordul în legătură cu spațiul cosmic au demonstrat contrariul. Ele au arătat că în problemele care au o importanță vitală pentru întreaga omenire, Estul și Vestul pot găsi un limbaj comun.

Reprezentanții multor țări care au luat cuvîntul la ședințele Comitetului celor 18, printre care reprezentanții S.U.A. și Marii Britanii au declarat că Memorandumul sovietic merită o studiere atentă și serioasă.

O poziție oarecum diferită de trecut adoptă și presa occidentală. Ea se abține (cel puțin în prezent) de la respingerea brutală a propunerilor sovietice. Presa acordă cea mai mare atenție propunerii Uniunii Sovietice cu privire la distrugerea aviației de bombardament. Unele ziare engleze (ca de pildă *Guardian, Financial Times, Daily Express, Daily Mail)* au avut o atitudine de înțelegere față de propunerea de distrugere a bombardierelor, arătînd că aceasta ar putea preîntîmpina răspîndirea armei nucleare în acele țări care nu dispun de rachete și pentru care bombardierele ar fi singurul mijloc de transport la țintă. În Statele Unite s-au făcut declarații în sensul că pot fi distruse numai bombardierele învechite; aparatele noi trebuie însă păstrate, trebuie menținută, de asemenea, producția lor pe viitor.

Statele Unite au prezentat spre examinare Comitetului celor 18 proiectul de „înghețare" a mijloacelor strategice de transport a armei nucleare. Această propunere ocupă un loc central în mesajul adresat de Casa Albă Comitetului celor 18. Din toate propunerile americane proiectul „înghețării" mijloacelor strategice de transport al armei nucleare este mai mult sau mai puțin concret, deși nu în aceeași măsură ca propunerea U.R.S.S. privind distrugerea bombardierelor.

Insuficienta claritate și concretizare, am putea spune insuficienta hotărîre caracteristice întregului plan american sînt evidente. Dar el conține unele puncte care merită atenție. Președintele Johnson, referindu-se la acest plan, a făcut la 21 ianuarie o declarație elocventă: „Realizarea unui acord pentru controlarea, reducerea și în ultimă instanță desființarea armelor și războiului, nu este atît de imposibilă, cum părea timp de atîția ani... Trebuie să fim hotărîți să reducem riscurile unui nou război mondial... Vor exista riscuri, vor exista îndoieli și tergiversări, dezamăgiri și deziluzii, dar căutarea păcii trebuie să continue". Johnson și-a terminat cuvîntarea cu cuvintele: „Lumea este sătulă pînă în gît de război".

Toate acestea sînt, fără doar și poate, foarte bune. A sosit timpul pentru a transpune aceste idei în măsuri concrete, practice.

A sosit vremea acțiunilor, a unor hotărîri comune. În aceasta constă speranța de întărire a păcii, de eliberare a omenirii de grozăviile unui război mondial nuclear.

CONTEMPORAN

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

S.U.A. ȘI FRANȚA

PÎNĂ ÎN PREZENT noi l-am subestimat în permanență pe de Gaulle. Dar și de Gaulle ne-a subestimat pe noi, reacțiile noastre, forța și hotărîrea noastră. Lucrurile trebuie puse la punct de dragul ambelor părți.

De Gaulle apreciază că, timp de mai multe luni, S.U.A. vor manifesta iritare față de el din cauza politicii sale față de China și Asia de sud-est și nu vede posibilitatea de a se întîlni anul acesta cu președintele Johnson. El consideră că o asemenea întîlnire particulară la nivel înalt ar fi neînțeleaptă în momentul de față întrucît nu există nici o posibilitate de acord.

Franța prevede că marea preocupare a Washingtonului pentru anul 1964 va fi Vietnamul și, întrucît politica Franței și politica S.U.A. în această problemă sînt divergente, este mai bine ca ea să nu fie discutată. De aceea, strategia diplomatică a lui de Gaulle va căuta să înainteze în Europa și America Latină pe seama S.U.A.

Generalul de Gaulle nu prevede schimbări spectaculoase în situația germană nici din punct de vedere al relațiilor Bonnului cu Moscova, nici din punct de vedere al relațiilor lui cu Washingtonul.

Franța nu ar accepta neutralizarea Germaniei în ciuda faptului că favorizează o asemenea formulă în Asia. În ciuda flirtului Bonn-Washington, francezii consideră că Germania occidentală va rămîne o parte a acelei formații europene pe care Franța aspiră s-o conducă.

De aceea de Gaulle calculează în mod corespunzător: Franța trebuie să țină Marea Britanie în afara „Europei". Dar „Europa" se îndreaptă spre unificarea economică și nici Washingtonul, nici Londra nu pot opri acest proces. Washingtonul dorește să-și mențină conducerea în Europa. În mod vădit, Statelor Unite le va fi mai greu să-și mențină conducerea supremă dacă Europa occidentală devine o unitate economică care urmează Franța. Franța acționează în vederea acestei unități economice, recunoscînd că ea va fi realizată pe seama noastră.

După ce a obținut un punct în favoarea concepțiilor sale în Asia și urmărind aspirații contrare aspirațiilor noastre în Europa, s-ar putea aștepta ca de Gaulle să acționeze pentru ceea ce el consideră a fi interesele Franței în cursul celor două călătorii în America Latină pe care le va face anul acesta. Și în această privință Parisul recunoaște că obiectivele franceze nu sînt aceleași cu obiectivele Washingtonului.

De Gaulle este de părere că trebuie neapărat să se ivească într-o zi un punct de vedere „european" asupra Americii Latine, dar acest lucru este încă foarte îndepărtat.

Pentru Franța problema latino-americană înseamnă bani, nu politică. Totuși, de Gaulle se va strădui să sublinieze că neintervenția este un principiu bun pe un continent sensibil și — prin implicație sentimentală — noi avem de suferit.

Francezii declară că înainte de război, atunci cînd erau bogați și aveau investiții mari în America de Sud, nu au încercat niciodată să dea directive oamenilor și au constatat că aceasta este calea spre relații prietenești. Ei adaugă: „America Latină să fie ceea ce dorește".

Din rezumatul de mai sus se poate vedea că relațiile franco-americane, care s-au înrăutățit continuu, se îndreaptă acum spre o confruntare globală. Avem divergențe radicale în privința strategiei, armelor nucleare, sensului N.A.T.O., meritelor O.N.U. și existenței S.E.A.T.O. Ne îndreptăm spre o ciocnire în Europa și Asia, ne-am și ciocnit în

privința Chinei, și s-ar putea să ne ciocnim în curînd în America Latină.

De Gaulle consideră că discutarea fățișă a acestei situații nefericite nu prea are valoare. Rezultatul pare să nu ne prea lase o alegere. În prezent trebuie să reexaminăm cu calm propria noastră politică, legînd obiectivele noastre în Europa de scopurile noastre în Asia și de metodele noastre în America Latină. Trebuie să apreciem unde ar putea avea ele de suferit de pe urma gaullismului și unde rămîn de acord cu Franța.

Dacă este necesar, trebuie să solicităm sprijinul altor aliați pentru a evita pericolul ca de Gaulle, în eforturile sale de a obține conducerea atît în Europa cît și în lumea slab dezvoltată, să urmărească măreția Franței pe seama noastră. Nu ne mai putem permite nici să ocolim, nici să ignorăm consecințele gaullismului.

C. L. SULZBERGER

DIE ANDERE ZEITUNG

HAMBURG

PERSPECTIVELE CONFERINȚEI PENTRU COMERȚ

LA GENEVA vor sta față în față două fronturi: forțele care susțin un amplu schimb de mărfuri, deschis lumii întregi, fără discriminări și piedici, se pot aștepta cu siguranță la rezistența acelor cercuri care doresc o împărțire a comerțului mondial după criterii politice și raporturi de forță. Cele două centre ale tendințelor și mișcărilor de scindare a comerțului mondial sînt Comunitatea Economică Europeană și G.A.T.T.

În timp ce Comunitatea Economică Europeană întrunește cele mai importante țări industriale ale Europei occidentale într-un singur bloc, îndreptat fără îndoială împotriva unui comerț mondial deschis lumii întregi, G.A.T.T. are o sferă esențial mai largă.

Oficial se spune că S.U.A. au creat G.A.T.T. ca instrument pentru desființarea obstacolelor în calea comerțului internațional, dar americanii au urmărit în primul rînd să pună economia Occidentului în slujba planurilor lor mondiale. Cu ajutorul G.A.T.T. urma să fie izolată de Occident și implicit considerabil slăbită economia țărilor socialiste.

Astăzi, din G.A.T.T. fac parte 24 de țări, printre care o serie de țări slab dezvoltate cu o mare însemnătate pentru economia occidentală, fiind furnizoare de materii prime. G.A.T.T. nu a reușit niciodată să izoleze Răsăritul și să-l slăbească din punct de vedere economic, deoarece comerțul cu Răsăritul al țărilor industriale occidentale și al tinerelor state membre în G.A.T.T. s-a dezvoltat remarcabil în ultimii ani.

În cadrul G.A.T.T. se pot observa astăzi două contradicții adînci, de nebiruit, de care ar trebui să se țină seama la conferința pentru comerțul mondial:

1) Contradicția dintre țările industriale și cele încă slabe din punct de vedere economic. Este vorba despre 12 țări care au anunțat în repetate rînduri ieșirea lor din G.A.T.T. în cazul cînd nu se vor anula anumite măsuri discriminatorii care îngreunează sau aduc prejudicii mari comerțului țărilor slab dezvoltate. Este același grup de țări care a impus în O.N.U., împreună cu țările răsăritene, hotărîrea cu privire la o conferință mondială în legătură cu problemele exportului și dezvoltării lor;

2) Contradicția dintre S.U.A. și Comunitatea Economică Europeană. Între cele două grupări se desfășoară de multă vreme o furibundă luptă de interese pentru reîmpărțirea piețelor comerciale și de desfacere ale Occidentului.

Statele tinere care și-au dobîndit recent independența au pledat pentru convocarea unei Conferințe a comerțului internațional sub egida O.N.U., cu scopul de a elibera comerțul internațional de măsuri discriminatorii și a realiza un comerț mondial cu adevărat liber, liberal și accesibil lumii întregi.

Ce anume urmează să se discute la Conferința O.N.U. pentru comerțul internațional care va începe în martie la Geneva? În primul rînd se pune problema clauzei „națiunii celei mai favorizate".

Acordul G.A.T.T. prevede clauza „națiunii celei mai favorizate" numai pentru țări cu economie „liberă". Țările membre ale G.A.T.T. au refuzat această clauză îndeosebi țărilor socialiste, dar și cîtorva țări africane și asiatice în care economia de stat are preponderență. Practica folosită pînă în prezent este vehement criticată și caracterizată drept discriminatorie nu numai de către țările socialiste și de către tinerele state naționale, ci și de cîteva țări capitaliste care susțin un comerț mondial fără discriminări și cer o schimbare. Zilele trecute, importanta revistă economică engleză *Economist* a propus modificarea clauzei „națiunii celei mai favorizate". În primul rînd trebuie schimbate regulile G.A.T.T. pentru ca acele țări și grupuri de țări care „sînt interesate într-un comerț liber să poată încheia între ele acorduri tarifare bilaterale, fără ca de reducerile taxelor vamale să beneficieze și terțe țări". Dacă propunerea revistei *Economist* ar fi realizată, s-ar obține fără îndoială o relaxare a rigidei forme pe care o are clauza „națiunii celei mai favorizate", prevăzută în acordul G.A.T.T.

După încheierea Tratatului de la Moscova pentru sistarea parțială a experiențelor nucleare, climatul politic internațional s-a îmbunătățit simțitor; perspectivele unei politici de coexistență pașnică pe plan internațional au crescut considerabil. Discriminările în domeniul comerțului și împărțirea pieței mondiale între organisme autarhice (cum ar fi Comunitatea Economică Europeană) sînt însă incompatibile cu coexistența.

În cercurile O.N.U. domnește părerea fermă că mai devreme sau mai tîrziu va trebui înființată o nouă organizație internațională pentru comerț, din care să facă parte toate țările care doresc acest lucru, indiferent dacă este vorba despre țări occidentale sau răsăritene.

În cîteva importante țări industriale ale Occidentului se tinde de asemenea spre o normalizare a comerțului Est-Vest. Printre ele se numără Anglia, care consideră ca o povară atît discriminările cît și embargoul comercial. Dezideratul Angliei privind o înlesnire a comerțului cu Răsăritul vine în întîmpinarea țărilor răsăritene. La apropiata Conferință de la Geneva, Anglia va juca probabil un rol mediator.

Țările slab dezvoltate sînt primele care își pun oarecari speranțe în Conferința pentru comerțul mondial. G.A.T.T. a dat recent publicității o analiză asupra comerțului mondial pînă în anul 1962. Potrivit acesteia, în anul 1962 exportul mondial a însumat 139 miliarde de dolari. Pentru țările slab dezvoltate raportul G.A.T.T. a fost negativ. Cota parte a țărilor industriale în comerțul mondial a crescut de la 59 la sută (1953) la 64 la sută în 1962. Cota parte a țărilor slab dezvoltate s-a redus, în aceeași perioadă, nu fără contribuția măsurilor discriminatorii ale țărilor industriale occidentale, de la 31 la sută la 24 la sută.

Fostele puteri colonialiste au mai redus pe lîngă aceasta și prețurile unor materii prime pe care le exportă țările slab dezvoltate. Dacă stabilim indicele 100 pentru prețurile industriale și ale materiilor prime în 1951, vedem că în 1962 prețurile de export ale materiilor prime din țările slab dezvoltate au fost egale cu 75, iar cele ale mărfurilor

În Guatemala, repetatele operațiuni „de curățire" organizate de trupele guvernamentale nu au putut înăbuși acțiunile partizanilor. În fotografie, un grup de partizani guatemalezi.

industriale provenite din țările industrializate au fost egale cu 101. În 1962, țările slab dezvoltate au fost nevoite să exporte cu 62 la sută mai mult pentru a ajunge la aproximativ aceeași sumă, deoarece reducerea prețurilor materiilor prime, manipulate artificial de monopolurile occidentale, a înghițit creșterea cantitativă a exportului.

Tinerele state care și-au obținut recent independența speră că vor reuși cu ajutorul țărilor socialiste să înlăture aceste disproporții și discriminări periculoase pentru dezvoltarea lor. Mîine sau poimîine comerțul deschis lumii întregi, liber de discriminări, va deveni o realitate. Conferința comerțului mondial, care se va desfășura din martie pînă în iunie, va fi un prim pas important pe această cale.

LE FIGARO

PARIS

PREOCUPĂRI ITALIENE

CU CÎTEVA ZILE înainte de vizita la Paris a președintelui Republicii, Segni, și a ministrului de externe, Saragat (19—22 februarie) în Parlament se desfășoară o încercare de a se clarifica politica externă a Italiei. Din motive ținînd de domeniul politicii interne, această clarificare pare dificilă dacă judecăm după discuțiile purtate în cadrul Comisiei pentru afacerile externe a Camerei Deputaților. Dacă intervenția d-lui Tedini, principalul reprezentant în comisie al Partidului democrat-creștin, a apărut rezonabilă și încurajatoare în ceea ce privește întîlnirea care va avea loc la Paris, în schimb, alte intervenții au pus în lumină divergențele încă existente chiar în sînul guvernului și, într-o măsură mai mare, în rîndurile majorității de centru-stînga care sprijină acest guvern (Partidul democrat-creștin, Partidul social-democrat, Partidul socialist, Partidul republican). Opoziția pune de asemenea în discuție imobilismul politicii externe italiene caracterizată prin fidelitate față de linia americană, în timp ce diverși membri ai Comunității atlantice își revizuiesc atitudinea față de unele probleme.

Tocmai acest lucru au afirmat membrii opoziției de stînga care ajung chiar să vorbească despre o „subordonare italiană față de Washington". Chiar în sînul Partidului socialist, condus de Nenni, care participă la coaliția guvernamentală, personalitatea cea mai marcantă după Nenni, dl Lombardi, nu ezită să se pronunțe în mod deschis împotriva forței nucleare multilaterale și în favoarea recunoașterii guvernului de la Pekin. În privința unității europene, Lombardi și cei care îl urmează par să creadă în posibilitatea unei formule care ar implica participarea laburiștilor englezi, precum și a cancelarului Erhard, care însă ar urma să-și modifice actuale opinii. Această concepție rămîne însă oarecum neclară.

Liberalii, atît cei moderați cît și cei de dreapta (conduși de dl Michelini), subliniază dezacordurile existente în sînul guvernului italian asupra problemelor externe. Fostul premier democrat-creștin, Scelba, despre care este știut că afirmă întotdeauna puncte de vedere interesante, subliniază că în cadrul integrării politice europene Anglia nu poate lua în nici un caz locul Franței, precum și că Italia, rămînînd pe vechile poziții sub influența „tendințelor politice de neîncredere față de Franța care domină de cîtăva vreme în Italia", nu face decît să compromită însăși existența Pieței comune.

În expunerea sa, precum și în intervențiile ulterioare, dl Saragat, ministru al afacerilor externe, a reafirmat poziția oficială a guvernului italian în urma întîlnirilor italo-americane și italo-germane, poziție care constă în fidelitatea față de alianța atlantică și integrarea europeană, cu includerea Angliei.

Se speră că ampla dezbatere care urmează să aibă loc în ambele Camere ale Parlamentului italian va permite să se întrevadă o politică externă italiană constructivă în ajunul convorbirilor de la Paris.

Raymond MILLET

Süddeutsche Zeitung

MUNCHEN

LA SAIGON — LUPTE PENTRU PUTERE

PUCIUL MILITAR din noiembrie, care a pus capăt guvernării de nouă ani a președintelui Diem, nu a dat nicidecum impulsul așteptat bătăliei împotriva Vietcongului. Se spune că astăzi o treime din populația Vietnamului de sud trăiește sub controlul Vietcongului. În Vietnamul de sud bătălia se dă la sate, nu la orașe. Dar tocmai țăranii sînt cei care au avut de suferit de pe urma militarilor, care nu vor putea niciodată deveni mai populari decît a fost guvernul lui Diem.

Deși, de la răsturnarea guvernului Diem, armata dispunea de împuterniciri mai largi și nu mai trebuia să obțină aprobarea Saigonului pentru orice acțiune, ameliorarea sperată în situația militară nu a intervenit. După cum era de așteptat, după lovitura de stat au avut loc nu numai epurări, dar și lupte pentru putere între militari. Regrupările în armată și administrație, în care adesea intrau în joc rivalitățile personale, au provocat mult sînge rău. Nici din punct de vedere politic nu s-a reușit să se formeze un front unit împotriva Vietcongului.

În orașe aveau mereu loc demonstrații dirijate de Vietcong. În Vietnamul central s-a ajuns la ciocniri între catolici și budiști. Numeroase triburi de munte, care sub Diem mai sprijineau guvernul, au făcut cauză comună cu Vietcongul. În cele din urmă guvernul militar a îngrădit din nou acele libertăți cetățenești ce fuseseră restabilite după căderea lui Diem. Circa 200 de persoane au fost internate în lagăre și pe la mijlocul lunii ianuarie cinci ziare au fost interzise.

Cu toate acestea la baza ultimului puci militar se află planurile de neutralizare a Vietnamului preconizate de Franța. Nu există nici o îndoială că astăzi în Vietnamul de sud activează forțe care tind spre convorbiri cu Hanoiul și o neutralizare a țării, deoarece nu mai cred posibilă o victorie militară. Majoritatea ofițerilor tineri care, ca și generalul Khanh, noul potentat, au fost educați în Statele Unite, mai speră într-o victorie militară împotriva Vietcongului. Dar al doilea puci militar a slăbit, se pare, și mai mult, unitatea și moralul de luptă al armatei sud-vietnameze.

Christian ROLL

1 400 000 de salariați publici din Italia au participat la greva de o zi pentru sporirea salariilor și frînarea inflației. În fotografie, un grup de factori poștali din Milano demonstrează pe străzile orașului.

TRIBUNE

LONDRA

MITUL „CAPITALISMULUI POPULAR"

A APĂRUT o carte nouă de Michael D. Reagan, profesor adjunct de ştiinţe politice la Universitatea din Syracuse (S.U.A.). Cartea spulberă mitul că libera întreprindere este fie liberă, fie întreprinzătoare, smulge masca de pe faţa „capitalismului popular" şi dezvăluie că economia americană este dominată de monopoluri şi condusă de stat.

Întrucît în privinţa capitalismului britanic se fac aceleaşi afirmaţii ca şi în privinţa variantei americane, cartea sa este de o uriaşă importanţă pentru Anglia.

Privită în mod superficial, economia britanică continuă să fie dominată de întreprinderea particulară în sensul literal al termenului. Există peste 56 000 de întreprinderi prelucrătoare — aşa cum sînt denumite în rapoartele oficiale — folosind fiecare peste zece muncitori.

Din acest total, nu mai puţin de 40 000 folosesc sub 100 de muncitori. Statistica pare să confirme teza răspîndită acum de propagandiştii conservatori. Jumătate din firmele de construcţii sînt întreprinderi aparţinînd unei singure persoane. O cincime din oamenii lucrînd în ateliere posedă atelierele lor. O treime din totalul muncilor agricole sînt efectuate de fermieri şi familiile lor, fără ajutor plătit.

Aşadar, la suprafaţă, trăim într-o economie a micului întreprinzător. Dar de îndată ce privim dincolo de suprafaţă, găsim alte cifre care arată altă situaţie. Aproape 60 la sută din totalul producţiei noastre industriale provine de la 3 000 de firme. Deşi în industria oţelului există 300 de firme, 75 la sută din producţie provine de la numai 11 dintre ele.

Mai mult, aceste cifre nu exprimă decît o parte a situaţiei. Firmele uriaşe nu numai că domină economia, indiferent de sectorul examinat, dar sînt de asemenea legate între ele. Multe firme, în mod nominal independente, sînt filiale ale altora. Multe sînt legate între ele prin conduceri interdependente. Şi toate sînt controlate în tot mai mare măsură de bănci sau alte mari instituţii financiare, cum este „Prudential Assurance Company".

De fapt, economia britanică este dominată de monopoluri sau cvasimonopoluri. Oricît ar putea să pară de impresionant în cifre sectorul întreprinderii particulare, în realitate el se află în marginea economiei nu în centrul ei.

În S.U.A., unde „libera întreprindere" este considerată în general drept o instituţie de origine semidivină, coagularea economiei în corporaţii uriaşe a mers şi mai departe. Totuşi, Serviciul de Informaţii al S.U.A. continuă să distribuie materiale de propagandă în care se susţine că astăzi capitalismul american se deosebeşte de toate celelalte variante de capitalism. Un apărător activ al statu quo-ului a elaborat chiar o expresie pentru a-l descrie — „capitalism popular".

Se afirmă că nu mai puţin de 17 000 000 de oameni posedă acţiuni. Aceasta nu reprezintă mai mult de 9 la sută din populaţia americană, subliniază Michael D. Reagan într-o carte nouă importantă : „Economia administrativă".

În continuare, el se întreabă : „Cine posedă, cît ?..." Un raport din 1956 arăta că numai 2,1 la sută din acţionari deţineau fiecare peste o mie de acţiuni, dar că acţiunile lor la un loc reprezentau 58 la sută din totalul acţiunilor deţinute. Aceasta înseamnă că peste jumătate din acţiuni se află în mîinile a aproximativ 200 000 de oameni !

„Lampman (al cărui studiu asupra distribuirii proprietăţii cuprinde perioada 1922—1956)... apreciază că 1,6 la sută din populaţia adultă, avînd bunuri globale în valoare de peste 60 000 de dolari, posedă 82,4 la sută din totalul acţiunilor deţinute".

Astfel se spulberă mitul „capitalismului popular". Dar dărîmarea lui de către prof. Reagan trebuie să intereseze chiar şi pe acei care ştiu puţin despre America şi se preocupă încă şi mai puţin de ea. Căci ceea ce se petrece acolo, în muzică sau în schimbările sociale, se repetă mai devreme sau mai tîrziu aici. Capitalismul britanic nu se deosebeşte aproape de loc de cel analizat în această carte.

Ortodocşii afirmă uneori (din fericire, tot mai rar), că ambele tipuri de capitalism au altceva comun — despărţirea puterii de proprietate. În cadrul întreprinderilor uriaşe, clasa directorilor a preluat puterea. Acţionarii abia dacă mai contează. În afară, democraţia politică frînează mereu puterea marelui business.

Această afirmaţie conţine o doză de adevăr, dar nu suficient pentru a susţine argumentul despre schimbarea naturii capitalismului. Domeniul impozitelor este acela în care capitaliştii simt în modul cel mai puternic identitatea lor colectivă de capitalişti. Cererea lor permanentă de a se reduce impozitele îi uneşte atît pe capitaliştii britanici cît şi pe cei americani.

„Vorbeam într-o zi cu directorul uneia din corporaţiile mai mari — scrie Reagan — şi discuţia noastră a ajuns la programele economice interne ale Administraţiei Kennedy. Atunci cînd mi-am exprimat părerea că majorarea ajutorului de şomaj, asistenţa sanitară a bătrînilor şi ajutorarea regiunilor în stare de depresiune sînt măsuri bune pentru ţară, el a declarat că, în calitate de om de afaceri, consideră că asemenea programe ar putea să însemne impozite mai mari pentru corporaţii şi de aceea este împotriva lor. Dar el a declarat în continuare că dacă nu ar fi director de corporaţie, sau dacă ar privi aceste probleme dintr-un alt punct de vedere decît cel al influenţei lor asupra profiturilor, ar putea foarte bine să le aprobe".

Aceasta arată foarte clar un lucru : directorii nu au un punct de vedere diferit de cel al acţionarilor ale căror interese le apără şi le promovează. Revoluţia directorială nu s-a produs niciodată. Proprietarii nu fac decît să angajeze oameni mai inteligenţi pentru a le conduce întreprinderile în folosul lor, aceasta este totul. Criteriul profitului este acela care contează.

Estimarea anticipată a profitului este ceea ce determină dacă se vor face sau nu investiţii. Concentrarea în unităţi mai mari face ca hotărîri de importanţă majoră, iniţial economice, dar care se transformă în acţiuni politice, să fie luate, în spatele uşilor închise, de către oameni care nu răspund decît în faţa acţionarilor lor.

În S.U.A., de pildă, întregul aspect al economiei poate fi schimbat de hotărîri luate de către o singură corporaţie. Un procent de 12 la sută din totalul investiţiilor particulare reprezintă investiţiile a numai 12 firme.

„Aceasta reprezintă o parte semnificativă a investiţiilor — spune Reagan — în sensul că prezenţa sau absenţa ei ar putea să încline balanţa spre inflaţie, recesiune sau creştere echilibrată. Faptul afectează în mod imediat răspunderile economice ale guvernului, căci dacă aceste cîteva firme îşi reduc substanţial investiţiile, guvernul ar putea fi nevoit să se angajeze în operaţii de stimulare compensatoare. Aceste firme au o mare putere, fără răspunderea corespunzătoare".

„Să examinăm pe scurt influenţa politicii de preţuri a unei ramuri industriale asupra nivelului naţional al preţurilor. Otto Eckstein apreciază că indicele preţurilor cu ridicata ar fi crescut cu 52 la sută mai puţin decît a crescut în perioada 1953—1959 dacă preţurile oţelului nu ar fi avut o comportare extraordinară".

Această comportare era inexplicabilă în termenii teoriei economice ortodoxe, care presupune că concurenţa va impune creşterea sau scăderea preţurilor potrivit echilibrului precis dintre ofertă şi cerere. Dar lucrurile nu se petrec astfel în America. Ele nu se petrec astfel nici în Anglia. Cele mai mari corporaţii pot în mod practic să dicteze care urmează să fie nivelul general al preţurilor.

Ele pot să dicteze multe alte lucruri — inclusiv culoarea unor sectoare mari ale opiniei publice. Firmele din Anglia, cu excepţia izbitoare a firmei „Fison", nu anunţă cît plătesc partidului conservator sau unor organizaţii ca „Obiectivele Industriei" care slujesc acelaşi scop.

În S.U.A., corporaţiile sînt mai puţin pudice. Ele se dedau pe faţă la practici de lobby şi vorbesc pe faţă, iar părerile lor sînt oglindite în reviste cu circulaţie largă, cum este „Reader's Digest", precum şi în nenumărate programe de televiziune şi de radio.

Raymond FLETCHER

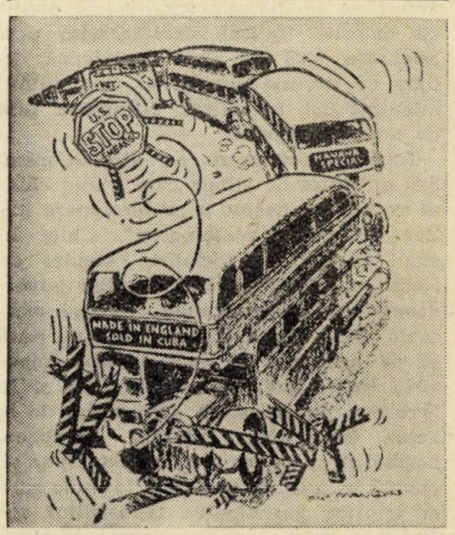

Autobuze care-şi deschid singure drumul...
(Din New York Times)

URHO KEKKONEN

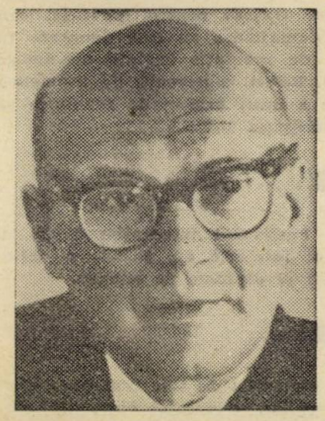

Din 1956, Urho Kekkonen este președintele Finlandei. Originar din localitatea Pielavesi din nordul țării, Urho Kaleva Kekkonen s-a născut la 2 septembrie 1900, în familia unui muncitor forestier. După terminarea studiilor medii în orășelul Kajaani, a studiat dreptul la Universitatea din Helsinki. Viitorul președinte al statului s-a afirmat în această perioadă ca sportiv, fiind campion național la săritura în înălțime în 1924. De altfel, interesul său pentru sport s-a manifestat și mai tîrziu : Kekkonen a fost președintele Comitetului Olimpic Finlandez în perioada 1938—1946 ; și acum el își petrece vacanțele schiind 50—60 km pe zi.

După terminarea studiilor (1927), a ocupat funcții în administrația comunităților rurale și apoi în Ministerul Agriculturii. Tot în această perioadă Kekkonen a început să activeze în cadrul partidului agrarian. Anul 1936 îi aduce titlul de doctor în drept, precum și alegerea în parlament, al cărui membru a fost fără întrerupere pînă în 1956. Tot în 1936 a fost numit ministru de justiție. În perioada 1937—1939 a fost ministru de interne. În partidul agrarian Kekkonen a deținut funcții de conducere, făcînd parte pînă în 1946 din comitetul executiv al acestui partid.

În 1944, Urho Kekkonen a redevenit ministru de justiție, funcție pe care a deținut-o timp de doi ani, conducînd concomitent serviciul raționalizării. În anul 1947 el a fost ales vicepreședinte al parlamentului finlandez, iar în anul următor — președinte al parlamentului.

În 1950 a candidat pentru funcția de președinte al statului ; a fost însă ales J. K. Paasikivi, cu care de altfel Kekkonen a colaborat în anii următori. În perioada 1951—1955 a fost de cinci ori primul ministru al unor guverne de coaliție, remarcîndu-se în rezolvarea unor crize de guvern dificile.

În februarie 1956, cînd Paasikivi s-a retras din viața politică, Urho Kekkonen a devenit președintele Finlandei, fiind reales pentru încă șase ani, cu o majoritate sporită, în 1962.

Realegerea sa a constituit o apreciere a fermității pe care Kekkonen a dovedit-o promovînd, în spiritul așa-numitei „linii Paasikivi", o politică pașnică, de neangajare și de menținere a unor relații de bună vecinătate cu Uniunea Sovietică (cu care Finlanda a încheiat în 1948 un tratat de prietenie și ajutor reciproc). Tot acestei orientări îi corespund de altfel și propunerile formulate de președintele Kekkonen, privitoare la crearea unei zone denuclearizate în nordul Europei. Kekkonen a insistat ca țările din nordul Europei — Danemarca, Suedia, Norvegia și Finlanda — care constituiau deja o zonă denuclearizată de facto, să consfințească această stare de lucruri printr-un acord cvadripartit. Crearea unei asemenea zone, a afirmat președintele, „ar consolida pozițiile și prestigiul țărilor respective", oferindu-le garanții pentru viitor și contribuind la limitarea posibilităților de diseminare a armamentului nuclear.

Propunerile președintelui Finlandei au constituit obiectul unor dezbateri utile atît în cadrul conferinței primilor miniștri ai țărilor nordice cît și la Conferința pentru dezarmare de la Geneva (unde au fost aduse în discuție, anul trecut, de către delegația Suediei).

Președintele Kekkonen a sprijinit consecvent formarea unor guverne care să promoveze o politică de pace, corespunzătoare necesităților reale ale țării și aspirațiilor poporului finlandez.

Kekkonen este un orator apreciat : cuvîntările sale au fost publicate în mai multe volume. El este doctor honoris causa al universităților din Moscova, Waterloo și Aix-en-Provence. Este de asemenea autorul studiului „Probleme ale industrializării Finlandei de Nord".

M. M.

MIJLOACE PAȘNICE DE REZOLVARE A CONFLICTELOR INTERNAȚIONALE (I)

După al doilea război mondial, expresia „rezolvarea problemelor litigioase pe cale pașnică" s-a făcut auzită tot mai des. Ea a fost impusă de noua situație creată pe arena mondială, cînd tot mai numeroase sînt statele care se pronunță împotriva folosirii forței ca mijloc de rezolvare a neînțelegerilor internaționale.

Aplanarea prin mijloace pașnice a conflictelor care se pot ivi între state constituie de fapt o obligație a tuturor statelor, acesta fiind unul dintre principiile generale, unanim recunoscute, ale dreptului internațional, principiu consacrat atît în Carta O.N.U. cît și într-o serie de alte documente internaționale (Convențiile de la Haga din 1907 etc.). Pentru a ne referi doar la Cartă, iată cum este formulat acest principiu în art. 1 :

„Scopurile Organizației Națiunilor Unite sînt următoarele :

1. ...să înfăptuiască, prin mijloace pașnice, în conformitate cu principiile justiției și dreptului internațional, aplanarea sau rezolvarea diferendelor sau situațiilor cu caracter internațional, care ar putea duce la o încălcare a păcii".

În capitolul VI, „Rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor", art. 33 specifică : „Părțile în orice diferend a cărui continuare ar putea primejdui menținerea păcii și securității internaționale vor trebui să caute să-l rezolve înainte de toate prin tratative, anchetă, mediațiune, conciliere și arbitraj, pe cale judiciară, prin recurgerea la organizații sau acorduri regionale sau prin orice mijloace pașnice, la alegerea lor". Iar art. 37, par. 1 prevede că dacă părțile aflate într-un diferend de natură a primejdui menținerea păcii și securității nu reușesc să-l rezolve prin metodele prevăzute în art. 33, ele sînt obligate a-l supune Consiliului de Securitate.

În prezent, din punct de vedere al conținutului lor, mijloacele pașnice de rezolvare a litigiilor internaționale alcătuiesc două categorii : nejudiciare — tratativele, bunele oficii, mediațiunea, conciliațiunea și ancheta internațională — și judiciare — arbitrajul și justiția internațională.

Tratativele directe, excluzînd amestecul unor terțe state în rezolvarea conflictului, constituie cel mai important mijloc în acest sens.

Importanța lor constă în faptul că în timp ce toate celelalte mijloace presupun iminența sau existența unui litigiu internațional, tratativele constituie nu numai o cale de aplanare a conflictelor ci și un mijloc normal al relațiilor pașnice interstatale. În practica diplomatică a țării noastre, ca și a celorlalte state socialiste, tratativele directe sînt considerate drept mijlocul cel mai eficient și necesar pentru rezolvarea litigiilor dintre state. De altfel, de obicei rezolvarea problemelor în litigiu dintre state începe cu tratativele directe, și numai dacă acestea nu înregistrează progrese se recurge la celelalte mijloace.

Din punctul de vedere al practicii diplomatice, tratativele pot îmbrăca forme variate, cum ar fi : schimbul de note diplomatice, convorbiri diplomatice, consfătuiri, conferințe internaționale etc., etc.

În unele situații tratativele se pot purta și pe cale telegrafică sau prin radio. În condiții cu totul speciale a avut loc schimbul de mesaje, recepționate prin radio, între N. S. Hrușciov și J. F. Kennedy în toamna anului 1962, în legătură cu grava criză internațională din Marea Caraibilor. În scopul stabilirii unui contact direct în cazuri excepționale, între șefii guvernelor U.R.S.S. și S.U.A., la sfîrșitul lunii august 1963 a fost realizată linia directă de telecomunicație dintre Kremlin și Casa Albă.

Se obișnuiește, în practică, ca tratativele propriu-zise să fie precedate de negocieri preliminare (la un nivel mai puțin înalt), la care se stabilește ordinea de zi a tratativelor de fond, locul și data cînd vor avea loc, precum și nivelul la care se vor purta.

Pentru succesul tratativelor diplomatice sînt necesare anumite condiții a căror nerespectare ar duce la eșuarea lor. Printre acestea se numără în primul rînd **sinceritatea și buna credință a părților, respectarea cu rigurozitate a principiului egalității suverane a statelor, precum și neadmiterea nici unei intervenții din afară în perioada pregătirii și desfășurării tratativelor.**

I. CLOȘCĂ

ACUM 50 DE ANI

Ziarele din Roma primesc din New York știri neliniștitoare în legătură cu efectele crizei economice care bîntuie în Statele Unite. A provocat îngrijorare faptul că lucrătorii fără muncă au făcut o demonstrație care a dus la 191 de arestări.

Comentînd știrile contradictorii privind măsurile de mobilizare din unele state europene, ziarul „Neue Freie Presse" din Viena scrie între altele : „Anumite mari puteri știu aproape precis în ce împrejurări politice și militare vor trebui să înceapă războiul, dar nici una din ele nu vrea să se gîndească măcar la consecințele grave pe care le va avea ciocnirea ce se va produce între popoarele Europei."

Incident la granița dintre Muntenegru și Austro-Ungaria. Izbucnit la Metalka, din cauza unei poteci de munte a cărei apartenență era reciproc contestată, incidentul, soldat cu morți și răniți, dă loc și la protestele cancelariilor diplomatice.

Tratatul de pace încheiat între Turcia și Serbia este semnat la Constantinopole.

Un inginer englez a descoperit în munții din Jamaica un strat de pămînt bogat în radiu.

Cu prilejul unei experiențe, Duscand a reușit la Paris să despartă energia luminoasă de energia calorică, descoperind unele însușiri încă nebănuite ale materiei.

Lucrători din Roma au organizat o manifestație de protest în fața locuinței ministrului de interne al Italiei. Demonstranții s-au risipit după ce poliția a tras mai multe focuri în aer.

La Constantinopole s-a aflat că în sangiacul Bayazid s-a semnalat fierbere în rîndurile populației kurde. Într-un raport al valiului de Bitlis se spune că, întrunindu-se într-un sat din oaza Hizan, kurzii l-au eliberat apoi cu forța pe șeicul Molla Selic, arestat de autoritățile turcești.

Întîlnire la Veneția între împăratul Wilhelm al Germaniei și regele Italiei, Victor Emanuel. Cercurile politice din Viena consideră întrevederea suveranilor ca o încercare de a întări acordul Triplei Alianțe. La Roma, ziarul Giornale d'Italia scrie că ar fi fost discutată și politica mediteraneană, întrucît în urma menținerii unei escadre germane în Marea Mediterană e nevoie ca cele două țări să-și pună de acord punctele de vedere.

Ambasadorul Angliei la Constantinopole a discutat cu ministrul de interne problema concesiunilor petroliere în Mesopotamia, cerute de capitaliștii englezi.

Un balotaj în alegerile pentru Reichstagul german a fost favorabil candidatului socialist. Numărul socialiștilor în Reichstag a ajuns astfel la 11.

POȘTA REDACȚIEI

Poșta acestei săptămîni ne-a adus, ca de obicei, sugestii interesante. Ion Dan și Cornel Dodu din comuna Brănișca, raionul Ilia, regiunea Hunedoara, vor să citească un documentar în problema înțelegerilor regionale. Ion Rîmbu din București dorește o prezentare a problemelor Irlandei. Amîndouă aceste teme se află în prezent într-un stadiu de elaborare avansat. L.V. din Turda ne cere să prezentăm personalitatea cunoscutului publicist american Walter Lippmann. Problemele medicale care frămîntă astăzi omenirea, statutul Pieței comune și principiile relațiilor comerciale dintre state sînt cîteva dintre ideile propuse de ing. A. Vasile din București. M. Mihailov, tot din București, ar prefera să citească un documentar despre Birmania, Viorel Mosor, elev din Tîrgu Neamț, unul despre Taivan, iar Alexandru Duță, elev din Galați, unul despre Noua Guinee.

Vom publica, bineînțeles pe rînd, asemenea articole, după cum vom publica și un documentar despre Ceylon, care va răspunde, sperăm, dorinței manifestate de Ioan Pavelescu de la uzina „Rulmentul" din Brașov de a afla amănunte despre asasinarea fostului prim-ministru al acestei țări, Solomon Bandaranaike. „Ce sînt tratativele G.A.T.T." ? ne întreabă Mihai Popa din București ; „Ce este Mafia" ? (N. Colometz, Dărmănești) ; „Care este situația bazei americane de la Guantanamo" ? (Marcu Cîrstea, Focșani).

De multe ori, poșta ne aduce din colțuri diferite ale țării cereri aproape identice sau care se completează. Elevul V. Zbarcea din Brăila ar vrea să permanentizăm rubrica „Orașele lumii", care să cuprindă reportaje de felul celui despre Buenos Aires. Marin Ionescu din comuna Piscu-Vechi, raionul Calafat, precizează : să începem cu Veneția, Neapole și Milano. Florea Niță, din Bîrlad cere un tabel sinoptic al tuturor orașelor mari de pe glob. Această idee se apropie de cea exprimată de B.B. din București : un supliment cu drapelele tuturor statelor. Suplimentele ridică însă probleme tehnice destul de dificile și nu ne putem permite, deocamdată, să le editățm prea frecvent. Mircea Rădulescu din București, Iosif Marian din Arad și Dumitru Petrescu din București sînt dornici să cunoască amănunte despre procesul de la Nürnberg. Despre Patrice Lumumba ne cer să scriem Dumitru Baghiu din Huși și Popa Nicolaie și Sofronie Aurel din București. Amănunte despre „Convenția privind consimțămîntul la căsătorie, vîrsta minimă a căsătoriilor și înregistrarea lor" sînt solicitate de dr. Const. Mititeanu, din Telciu-Năsăud, și Corneliu Bălaiu din Ploiești. Lista deținătorilor premiilor Nobel, cerută de Otto Cnobloch, pensionar din Cîmpina și de M. Schwarz din Galați nu va apare în revista noastră, întrucît ar ocupa un spațiu mare, pe care preferăm să-l rezervăm unor probleme de actualitate.

Uneori — puțin frecvent — ni se propune să scriem despre teme tratate deja în revistă. Bunăoară, vom ține seama de sugestia cititorului Ionel Dumitrescu din Constanța de a prezenta profilul politic al lui Ben Bella, dar pentru personalitatea președintelui Johnson îl rugăm să recitească nr. 5/1963. De asemenea, cititorul Braminel din București, care face sugestia interesantă ca „fiecare număr să cuprindă un scurt articol asupra climatului politic internațional, care să conțină punctul de vedere al celor mai competenți ziariști", („Comentarul" nostru își propune de obicei acest obiectiv) ne cere să scriem și despre problema drepturilor omului. Această ultimă temă a fost tratată în revista noastră de prof. univ. Mihail Ghelmegeanu.

Conștiința responsabilității față de cuvîntul scris ne este stimulată de cititori, care ne semnalează cele mai mici inadvertențe din articolele publicate. Considerăm de datoria noastră să continuăm a reproduce scrisorile care conțin asemenea puneri la punct. Dureroase sînt pentru noi scrisorile din care aflăm despre nereguli în privința difuzării revistei. Pe cititorul Gh. Turcescu și pe cellalți prieteni ai noștri din Pitești, care solicită insistent sporirea numărului exemplarelor difuzate în orașul lor, îi asigurăm că am intervenit în acest sens. D. Săvoiu din Turnu Severin scrie că revistele nu sînt tăiate în dimensiuni egale, ceea ce face mai dificilă legarea lor în colecție. Este o critică întemeiată. Aspectul grafic al revistei preocupă de asemenea pe mulți cititori. Nu vom continua, în coloanele Poștei redacției, dezbaterea despre oportunitatea sau inoportunitatea menținerii actualei coperte. Informăm pe toți cei interesați că o vom schimba atunci cînd vom fi convinși că am găsit o soluție mai bună. Menționăm totuși propunerea făcută de Dușan Marianov, șofer din Cîmpina : pe ultima copertă să apară o vedere sugestivă, de pildă o insulă în culori vii sau alte peisaje ilustrînd „Reportajul pe glob" din interiorul revistei.

Unii cititori ca Marțian Niciu din Cluj, Ionel Nuțu din București au devenit colaboratori consecvenți ai revistei.

Profesorul Florea Bratu din Roșiorii de Vede ne-a trimis un documentar despre Vatican. Ideea acestui material i-a venit pornind de la cererea altui cititor, studentul Gheorghe Constantin, publicată la Poșta redacției. Îl vom publica.

Nu toate răspunsurile noastre satisfac așteptările cititorilor. Exigentul nostru corespondent E. Victor din Craiova este de părere că răspunsul referitor la numărul statelor federate care alcătuiesc Republica India ar trebui completat printr-un documentar despre structura administrativă a acestei țări. Credem că are dreptate. Alte scrisori exprimă preferințe pentru un anume mod de tratare a problemelor cuprinse în revistă. Valeriu Sima din Mărgău-Cluj se pronunță pentru o mai precisă încadrare geografică a temelor tratate, Vasile Dănilă din Iași consideră că revista trebuie să se străduiască în continuare pentru formarea unui stil publicistic propriu.

Unele întrebări nu sînt legate direct de conținutul revistei. I. Vasilescu, elev în clasa a X-a, la Cluj, ne întreabă cum ar putea să urmeze „o școală de diplomație". Îi răspundem că este necesar să obțină întîi o calificare superioară în alt domeniu, așa cum a făcut, de pildă, alt cititor al nostru, inginerul A. Sîrbu, care este acum student la cursurile postuniversitare de relații internaționale. (Ne-a trimis o foarte competentă scrisoare conținînd aprecieri, critici și sugestii).

Într-un număr precedent al revistei am reprodus întrebarea — de interes relativ limitat — formulată de un cititor în legătură cu soarta a două crucișătoare germane în primul război mondial. Afară de răspunsurile publicate în numărul precedent al revistei, am mai primit scrisori conținînd amănunte prețioase de la Milan Tosici, Timișoara ; Barbu Boușcă, elev, Iași ; D. A. București ; N. Istrate, Mangalia ; ing. Petre Grigorescu, București ; M. D. Cîmpia Turzii ; Alexandru V. Buzoianu, București ; Vespasian Stetin, Timișoara ; I. L., pensionar, București ; E. Victor, Craiova ; V. Ileasa, București ; Teoctist Galan, Iași ; ing. Egon Hoppe, București ; Gheorghe Ioan, Constanța ; Al. Duță, elev, Galați, I. Seftiuc, asistent universitar și Gh. Buzatu, cercetător științific, Iași, avocat Alfred Grünspan, Iași.

Le mulțumim pentru promptitudinea cu care au răspuns solicitării noastre. Considerăm că nota explicativă pe care o publicăm în numărul de față poate închide problema.

Și acum cîteva răspunsuri la alte întrebări :

Alexandru Mureșeanu, Lechința-Bistrița : Capitala Pakistanului este deocamdată Rawalpindi ; se construiește o nouă capitală la Islamabad ; capitala Filipinelor este Quezon-City, fostă suburbie a orașului Manila.

Tangu Abdul Rahman este primul ministru al Federației Malayeze, iar Abdul Rahman Mohamed (Babu) este lider al Partidului Poporului din Zanzibar.

A. Munteanu, Galați : Privy Council (Consiliul privat britanic) este, potrivit definiției din dicționarul enciclopedic Webster, „un organ de oficialități și demnitari, ales de monarhul britanic pentru a constitui un consiliu consultativ al Coroanei. Consiliul privat se întrunește astăzi rareori ca organ, funcționînd în special prin comitetele lui (de pildă comitetul de cabinet și comitetul juridic)".

În Canada, Consiliul privat este un organ similar ca puteri și funcții cu cel din Marea Britanie. Miniștrii cabinetului canadian sînt membri ai Consiliului privat.

BREVIAR

5 februarie

In cadrul celei de-a II-a sesiuni a Comitetului O.N.U. pentru locuințe, construcții și sistematizare au fost adoptate trei proiecte de rezoluție inițiate de delegația română. R.P.R. a devenit, de asemenea, coautoare a unui proiect de rezoluție prezentat de delegația U.R.S.S.

■

La Festivalul internațional de la Cairo, grupul folcloric din R.P.R. a obținut premiul I și diploma de onoare.

■

La Galeriile de arte frumoase din Ankara a avut loc vernisajul expoziției de grafică românească contemporană.

■

Acad. E. Condurachi și prof. univ. M. Berza au conferențiat la Institutul de studii balcanice și la Facultatea de litere și filozofie din Salonic.

6 februarie

Asociația marocană „Prietenii artelor" a organizat la unul din marile cinematografe din Rabat o seară consacrată artelor românești.

9 februarie

La Geneva s-a deschis o expoziție de fotografii intitulată „La Roumanie d'aujourd'hui".

12 februarie

O delegație a Uniunii Scriitorilor din R.P. Română, condusă de Mihai Beniuc, ia parte la întîlnirea reprezentanților uniunilor de scriitori din unele țări socialiste, care a început la Praga.

---

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1, TELEFON 17.60.10.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", București